

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIV., št. 6
junij – rožnik

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Gorenjski tisk, storitve, Kranj
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko Mehle,
Boštjan Pokorny, Lojze Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Pap

IZ VSEBINE:

M. Toš:	Dvajset let pozneje	300
M. Toš:	Sejemsko (s)poročilo iz mesta ob Muri	301
IZ DNEVNEGA TISKA		302
MNENJA IN PREDLOGI		304
V. Sofronievski:	Tam, kjer se pasejo jeleni	304
J. Grilc:	Zeleni nadhodi za divjad preko avtocest – še z drugega zornega kota	304
M. Hafner:	Ohranjanje in izboljševanje naravnih prehranskih razmer prostoživečih rastlinojedih parkljarjev	306
G. Vengušt, D. Žele:	Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2010	311
PO LOVSKEM SVETU		314
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	314
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		315
J. Leban – Drolč:	Kako je Berti čez lovsko mejo prinesel gamsa	315
LOVSKA ORGANIZACIJA		317
F. Rotar:	Sejem Lov s sloganom Zagledani v naravo	317
Z. Mihelič:	Skupaj smo močnejši ...	320
F. Rotar:	Bazenska lovsko razstava v Žerjavu	322
M. Toš:	V Lukovici največ o pomlajevanju	322
M. Toš:	90 let organiziranega lovstva na Ptujskem	323
F. Krnjak:	Iz Ptujsko-Ormoškega LUO	325
B. Krže:	Pregled odstrela parkljaste divjadi v LG območju Kras	326
F. Rotar:	Ponosni, da so slovenski lovci	327
J. Šumak:	Popravilo škode, ki so jo povzročili divji prašiči	328
F. Ekar:	Častno članstvo LD Jezersko nekdanjemu županu	328
K. Kovačec:	Lov, ki je več kot zahteven ...	329
B. Krže:	»Mi tega ne rabimo ...«	330
M. Kranjc:	LD Puščava odprla novo hladilnico	330
A. Reberc:	Jelšane z roko v roki	330
S. Žerjav:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	331
B. Žerdin:	LD Lenart organizirala očiščevalno akcijo	332
JUBILANTI		332
MLADI PIŠEJO		333
LOVSKI OPRTNIK		334
F. Černigoj:	Mladi Tomaž in mama medvedka ...	334
J. Prah:	Dolina Sopote ob mednarodnem letu gozdov	335
F. Rotar:	Kočevski medvedi skuhal najokusnejši lovski golaž, najboljšo gobovo juho pa ekipa najstnikov	336
B. Leskovic,		
F. Rotar:	Na sejmu tudi naši zvesti oglaševalci	337
J. Šmandl:	Problematika povožene divjadi	338
F. Rotar:	100 let Gregorja iz Dravograda	339
Ekpa SloWolf:	V laboratorij so prispeli prvi genetski vzorci s terena	339
Skupina avtorjev:	Ugotovljeno starševstvo risa Mihca	340
V SPOMIN		341
LOVSKA KINOLOGIJA		342
F. Krnjak:	Društvo ljubiteljev ptičarjev z novim vodstvom	342
L. Steinbacher:	Delo naših jazbečarjev in terierjev	342
I. Trček:	Telesno ocenjevanje lovskih psov v Pomurju	343
T. Burazer, S. Žlebnik:	Analiza podatkov iskanj vodnikov krvosledcev v letu 2010	343
I. Trček:	Lovsko-kinološki utrinki s sejma Lov in napoved kinološke proslave	346
F. Rotar:	Občni zbor LKD Koroške	347
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	348

SLIKA NA NASLOVNICI:
Poljska jerebica - *Pernix pernix*
Foto: J. Pap

LOVNE DOBE: Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna	
srnjak, lanščak:	1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	
jelen:	16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 12.
Damjak	
damjak:	16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 12.
Mufлон	
oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:	1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	
kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Kozorog	
kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Divji prašič	
merjasec:	1. 4.–31. 1.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	
	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	
	1. 11.–28. 2.
Jazbec	
	1. 8.–31. 12.
Lisica	
	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	
	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	
	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	
	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	
	1. 8.–31. 3.
Nutrija	
	1. 1.–31. 12.
Fazan	
	1. 9.–15. 1.
Poljska jerebica (gojena)	
	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	
	1. 9.–15. 1.
Šoja	
	20. 8.–28. 2.
Sraka	
	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	
	10. 8.–28. 2.
Medved in volk	
po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (<i>Ursus arctos</i>) in volka (<i>Canis lupus</i>) iz narave (Ur. list RS, št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).	

Dvajset let pozneje

V teh junijskih dneh se znova oziroma v preteklost in obujamo spomine na junijsko-julijsko vojno za samostojno Slovenijo. V njej smo bili udeleženi tudi člani zelene bratovščine in na terenu veliko pomagali pripadnikom Teritorialne obrambe in nekdanje Milice. Naš dejanski prispevek tudi dvajset let po vojni še ni docela razjasnjen in predvsem ne dovolj objektivno ovrednoten. A kljub temu smo nanj lahko ponosni, saj smo dokazali, da smo vredni nasledniki tiste generacije zavednih slovenskih lovcev, ki so si na prelomu iz 19. v 20. stoletje zelo prizadevali ustanoviti slovensko lovsko organizacijo. To jim je tudi uspelo in njena ustanovitev je bila še kako pomembna tudi za krepitev in uveljavljanje slovenstva in slovenskih narodnih interesov. Zato nismo stali ob strani, ko je bilo treba za obvarovanje plebiscitarne odločitve o samostojni in demokratični Sloveniji iz decembra 1990 v agresiji na mlado državo, junija 1991, prijeti za orožje in pomagati branilcem neodvisnosti in suverenosti mlade države. Desetdnevna vojna za Slovenijo je bila relativno kratka, a bila je vojna in k sreči čas, v katerem smo zmogli dovolj poguma in predvsem veliko modrosti. Zato tudi ni bilo več prelivanja krvi in žrtev. Na nobeni strani.

A vrnimo se v leto 1989, ko sta aprila tistega leta nastala dva pomembna dokumenta: Temeljna listina in Majniška deklaracija 1989. Prvi dokument izraža stališče slovenske oblasti, ki se je še strinjala z jugoslovansko državo, vendar s pogojem, da bo federativna (avnojska) in demokratična, drugi dokument pa izraža zahteve alternativnih oziroma opozicijskih organizacij po suvereni slovenski državi in njenem svobodnem odločanju o zunanjih povezavah in demokraciji. Pritiski na Slovenijo so se stopnjevali. Skupščina SR Slovenije je z ustavnimi amandmaji 8. marca 1990 črtala oznako »socialistična« v imenu republike in sprejela nova temeljna načela ustave in določbe o volitvah. Opozicijska gibanja oziroma stranke so se po sprejemu zakona o političnem združevanju konec leta 1989 v pripravah na volitve združile v Demokratično opozicijo Slovenije (Demos). Na aprilskih volitvah leta 1990 so dobile večino v skupščini in prevzele ključne skupščinske in vladne funkcije. Lovska zveza Slovenije je bila, tako kot vse organizacije civilne družbe, kolektivni član SZDL Slovenije, ki je leta 1990, ob pripravah na volitve, postala politična stranka. LZS je kot nestrankarska organizacija izstopila iz njenega članstva in slovenskim lovcem prek glasila Lovca posredovala stališče predsedstva in izvršnega odbora, kako naj se slovenski lovci in lovske organizacije opredeljujejo na bližnjih volitvah. Poudarjeno je bilo, da je LZS nestrankarska organizacija, ki se ukvarja z dejavnostjo, kot je opredeljena v njenih Pravilih. Opredeljevanje za programe posameznih strank naj bo svobodna odločitev vsakega posameznika. Lovci naj bi podpirali tiste politične stranke, katerih programi bodo najbližji skupnim načelom lovske organizacije. Julija 1990 je bila sprejeta Deklaracija o suverenosti Republike Slovenije, ki je določala enoletni rok za sprejem nove ustave. Septembra 1990 je bila z ustavnimi spremembami odpravljena veljavnost nekaterih zveznih predpisov. Tajno se je začela oblikovati in uriti manevrska sestava Narodne zaščite. Novembra 1990 je Demos prevzel pobudo Socialistične stranke Slovenije za plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Sprejet je bil ustrezen skupščinski zakon, ki je določal, da bo plebiscit 23. decembra 1990, njegova odločitev v primeru pozitivnega

izida pa mora biti uresničena v šestih mesecih. Velika večina volivcev je potrdila samostojnost in neodvisnost Slovenije. Maja 1991 je skupščina Republike Slovenije obvestila zvezno skupščino v Beogradu, da bo najpozneje do 26. junija razglasila samostojnost Slovenije in da se želi pogajati o začasnem opravljanju nekaterih zveznih funkcij na svojem ozemlju, o pravnem nasledstvu in prihodnjih oblikah sodelovanja z drugimi deli dotodanje skupne države. 25. junija 1991 je skupščina sprejela Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Z Deklaracijo o neodvisnosti ter svežnjem zakonov pa je prevzela pristojnosti federacije na svojem ozemlju. S tem je dejansko razglasila in uvedla državno samostojnost Republike Slovenije, čeprav je pričakovala mednarodno priznanost. Osamosvojitve Slovenije je bila razglašena z velikim ljudskim zborovanjem v Ljubljani 26. junija 1991. V noči iz 26. na 27. junij 1991 se je začel vojaški poseg JLA na Slovenijo. Začela se je desetdnevna vojna za Slovenijo, v kateri so med pripadniki Policije in predvsem Teritorialne obrambe aktivno sodelovali tudi številni lovci. Znani so primeri uspešnega operativnega delovanja pri zavzemanju objektov JLA, na terenu pa so delovali tudi pri zbiranju podatkov o gibanju sovražnih sil in njihove tehnike. V času vojne za Slovenijo se je takratno vodstvo Lovske zveze Slovenije dogovarjalo s Teritorialno obrambo in Ministrstvom za notranje zadeve o vlogi in nalogah slovenskih lovcev v tistem usodnem času. Ustrezna navodila so bila poslana vsem območnim lovskim zvezam in prek njih lovskim družinam. Z njimi so jih pozvali, naj lovci v okviru možnosti in upoštevanje mednarodne konvencije o uporabi orožja nudijo slovenskim oboroženim silam vso potrebno pomoč. Odziv lovcev je bil dober in pozitivno sprejet pri takratnih oblasteh in tudi pri najširši javnosti. Mnogi lovci so bili vključeni v vojaške enote takratne Teritorialne obrambe in Milice, nespoštovanja vojnih pravil oz. kršenja mednarodnega prava pa ni bilo. V času vojaškega napada JLA Slovenija še ni bila mednarodno pravno priznana. Njena obramba je slonela na blokadi komunikacij in objektov JLA, dobrem obveščanju, sodelovanju in veliki enotnosti prebivalstva. Nadvse učinkovito je bilo tudi medijsko

obveščanje in delovanje, svoje pa sta prispevali še aktivna diplomacija in ugodna naklonjenost mednarodne javnosti. Na Brionih je bila 4. julija 1991 sprejeta Skupna deklaracija, ki je določala, da je za nadzor na mejah pristojna slovenska milica, carina pa ostane prihodek federacije. Odločili so se, da na mejah obnovijo razmere pred 25. junijem, Slovenija naj odpravi blokado vojašnic, enote JLA naj se vrnejo vanje in vrne naj se jim zaplenjeno opremo. Teritorialna obramba naj se demobilizira, izpustijo naj se vsi ujetniki, za vse nadaljnje ukrepe, povezane s slovenskim osamosvajanjem, pa se razglasi 3-mesečni moratorij. Slovenski pogajalci so Brionsko deklaracijo sprejeli, potrdila jo je tudi skupščina. Predsedstvo SFRJ je 18. julija 1991 sprejelo sklep, da se bo JLA iz Slovenije umaknila v treh mesecih. Začela se je diplomatska ofenziva za mednarodno priznanje Slovenije. Decembra 1991 so članice EU sklenile, da bodo Slovenijo priznale 15. januarja 1992. Za mednarodno priznanje je morala Slovenija izpolniti več pogojev, med najpomembnejšimi so bili: spoštovanje obstoječih mej in načel Helsinške listine o varnosti in sodelovanju v Evropi; jamstvo za varstvo človekovih pravic in pravic narodnih manjšin, sodelovanje na haški konferenci o Jugoslaviji, spoštovanje evropskih norm in norm ZN o mednarodnem sporazumevanju.

V tistih dinamičnih časih je lovska organizacija aktivno sodelovala in pomagala pri nekaterih procesih mednarodnega priznanja mlade države. Še preden je bila Slovenija formalno-pravno mednarodno priznana, je postala polnopravna članica Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Vanj je bila sprejeta kot polnopravna članica že 15. maja 1991. leta na seji generalne skupščine CIC v Quebecu v Kanadi, torej še pred uradno razglasitvijo slovenske samostojnosti in neodvisnosti ter pred izbruhom desetdnevne vojne za Slovenijo. Čeprav je od tega dogajanja minilo (še!) dvajset let, je prav, da se ga vedno znova spominjamo z dolžnim spoštovanjem in da se zazremo tudi vase. Tolikšne enotnosti Slovenk in Slovencev, kot v času plebiscita in v desetdnevni vojni za samostojno Slovenijo, namreč v zgodovini še ni bilo. Dandanes bi jo znova še kako potrebovali! Tudi v lovstvu bi nam nekaj več enotnosti in trdnosti veliko bolj koristilo kot neproduktivno merjenje moči in prerekanje, kaj je bilo prej – kokoš ali jajce. To je povsem odveč, dragocenejša bi bila razprava o strateških poglavjih delovanja in vodenja lovske organizacije. V njej mora ob kritičnosti razmišljanj in pogledov priti do izraza tudi popoln konsenz za naše (skup-no) dobro. Brez tega se nam slabo piše ...

Dr. Marjan Toš

Iz mojega zornega kota

SEJEMSKO (S)POROČILO IZ MESTA OB MURI: LZS PODOBO NA OGLED POSTAVI!

Za nami je že 7. mednarodna sejemska prireditev Lov in ribolov, s katero smo se na razstaviščih Pomurskega sejma v Gornji Radgoni vnovič dostojno predstavili tudi člani slovenske zelene bratovščine. Naša podoba je bila postavljena na ogled, naši rezultati so bili vzeti pod lupo kritične javnosti in naša dejavnost je bila predmet različnih ocen in komentarjev. Podoba je bila takšna, kot smo jo pač znali naslikati in predstaviti. Razstavni prostor LZS je bil dovolj estetsko urejen, na dobri lokaciji v veliki razstaviščni dvorani, primereno preurejen za lovsko-promocijske namene in – kar je najpomembnejše – zelo dobro obiskan. Med obiskovalci jih ni bilo malo, ki so pogrešali več razstavljenih trofej, več »vidnih rezultatov gospodarjenja z divjadjo in lovišči«, kot je povedal eden od mnogih tovrstnih kritikov naše predstavitve v Gornji Radgoni. Mnenja o tem so si še vedno deljena: eni pravijo, da je bilo trofej ravno dovolj (in da je bil odveč prikaz preparatov živali, ki med mnogimi, zlasti mlajšimi obiskovalci, naletijo na odpor), spet drugi pa, da jih je bilo občutno premalo. Zakaj bi se sramovali rezultatov našega gospodarjenja, ki se zrcali tudi prek trofej? Zakaj ne bi vesoljni slovenski (in tudi tuji) javnosti pokazali rezultatov trdega dela. Ni treba predstavljali le vrhunskih trofej, pač pa tudi posebne, zanimive, ki so jih uplenitljivi še posebno veseli. In še kaj bi se našlo glede pripomb, ki jih je treba vzeti v zakup in jih izjemno selektivno analizirati. Vsako mnenje po svoje skriva delček aktualnega trenutka, vsako razmišljanje ima v sebi nekaj sporočilnosti in vsaka dobronamerna kritika je vredna pozornosti! Nekaj zmernosti na sredini obojega je pravšnje! Treba je torej narediti temeljito oceno in analizo, da bo naša naslednja sejemska predstavitev v mestu ob Muri še boljša. Letošnja je bila sicer solidna in če nas ne bi bilo zraven, bi to bila, po mojem mnenju, velikanska škoda, predvsem pa dolgoročna. Ne glede, kaj si naši kritiki mislijo o nas, o naših »jaslicah« in »nabitih rogovih«.

Gornjeradgonska sejemska prireditev je bila tudi velik družabni dogodek, veliko srečanje članov zelene bratovščine, ki so v mnogočem izmenjali tudi strokovna mnenja in poglede. Za tovrstne priložnosti bi morda v prihodnje moralo biti več časa, več sodobnejših načinov, ki bi pritegnili vse tiste, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja z našim okoljem in divjadjo. A že to, da smo bili zraven in da smo znali dovolj ustrezno izpostaviti nekaj naših strateških usmeritev, je porok, da ostajamo v igri kot pomemben dejavnik v družbi nevladnih civilnih okoljevarstvenih organizacij. Čeprav velikokrat tega vidika našega delovanja ne znamo ali ne zmoremo učinkovito umestiti v javnost. V mestu ob Muri nam je to v nekaterih delih uspelo, a še vedno ne dovolj prepričljivo. Za naslednjo sejemska podoba imamo dve leti časa – izkoristimo ga torej, da bo naša podoba mikavna, tako kot to znajo narediti najboljši mojstri. In takih je tudi med nami dovolj – dajmo jim priložnost!

Dr. Marjan Toš

Lovski dom LD Dobrava v Slovenskih goricah je bil eno od varnih zavetij slovenskih teritorialcev pred osamosvojitveno vojno in med njo.

Foto: M. Toš

Foto: J. Papež – Grča

PRVOAPRILSKE (TUDI LOVSKE) SALE IN NAVADE

RTV SLO, 1. 4. 2011. – V oddaji sta bila pogovorna gosta **dr. Damjan Ovsec** in psiholog **dr. Željko Čuric**. V oddaji Prvi april nekoč in danes so lovske laži »stresali« tudi trije lovci (**Boštjan Romih, Jože Krajnc in Jože Robida**). Pri tem so sodelovali glasbeni ansambli in folklorne skupine.

Prvoaprilska je bila tudi »novica« v Primorskih novicah o golobih, ki naj bi jih zdesetkal bleščec prah iz Luke Koper.

ŠTORKLJE SO SE VRNILE V BELO KRAJINO

Dolenjski list, 2. 4. (M. Bezek-Jakše) – V Belo krajino so se iz toplih krajev v prvih dneh aprila spet vrnile štorcklje. Belokranjci jih imajo radi in ko se marec približuje koncu, pogledujejo proti gnezdnom na drogovi, če so na njih že priljubljeni veliki ptiči. Gnezdo je štorcklji očitno počakalo v dobrem stanju, saj z njegovim urejanjem nista imeli veliko dela. Zato zdaj po okoliških poljih iščeta hrano ter živita v pričakovanju na nov zarod, bi bo moral hitro odrasti, saj bodo proti koncu avgusta štorcklje zopet odletele v tople južne kraje.

MEDVEDI IN SOVE KOZAČE - KOČEVSKO POSEBNOSTI

Delo, 5. 4. (Simona Fajfar). - »Tujci poznajo Kočevsko predvsem zaradi medvedov in sov kozač,« je povedal mag. **Mirko Perušek**, kočevski gozdar in ornitolog. Živalski in rastlinski svet na Kočevskem je velika posebnost ne samo v slovenskem in evropskem merilu, temveč svetovnem, saj dinarski svet ni samo raznovrsten svet nad zemljo, ampak je čisto poseben svet, skrit tudi pod njo. Vse te posebnosti Kočevskega se med seboj dopolnjujejo in prepletajo. »Živali se združujejo tam, kjer je dovolj hrane, vode in kjer lahko imajo kritje,« je dejal Perušek. Seveda se prilagajajo okolju, včasih tudi na nam presenetljiv način, ko je z jamarji v jami Kekec v globini 90 metrov našel sledi polhov. Ena najbolj znanih živali Kočevske je rjava medved, ki jih je v Sloveniji, po ocenah, približno petsto, od tega jih kar polovica živi na Kočevskem. V Evropi živi trinajst vrst sov, od tega deset vrst v Sloveniji in devet na širšem območju Kočevske.

»Naše kozače so pol večje od tistih v Skandinaviji,« je povedal Mirko Perušek o kozačah. Pomembne so pri obnovi

gozda, saj vzdržujejo ravnovesje števila malih glodavcev. (V Sloveniji imamo cel odstotek celotne evropske populacije.) Številčnost sov kozač je odvisna predvsem od tega, kako obrodijo bukve. Ko le-te obrodijo, kozače gnezdi, v slabih letih pa ne.

GOBAR »STOPIL MEDVEDU NA GLAVO«

RTV SLO, Dnevnik, Delo, Večer, Slovenske novice 10., 11., 12. in 15. 4. (Marjeta Šoštarič, Vanja Alič, Milan Glavonjič, bl, STA) – 45-letni **Roman Hočevar** z območja Velikih Lašč je doživel bližnje srečanje z medvedom. Iz ljubljanske policijske postaje so sporočili, da se je 45-letni domačin sprehajal po gozdu, vsega tristo metrov od domače hiše, ko ga je prestrašil in napadel kosmatinec. Po napadu je zver pobegnila globlje v gozd, (ne)srečnemu domačinu pa so zaradi medvedjih ugrizov pomoči ponudili v ljubljanskem kliničnem centru

»Na leto opažamo od enega do tri primere, ko pride do telesnega stika med medvedom in človekom,« je med drugim dejal **Marko Jonozovič**, vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo pri Zavodu za gozdove Slovenije. Kot je pojasnil Jonozovič, je moški v gozdu iskal gobe, ki že rastejo v tem času, in pri

tem stopil v gosto podrastje. »Medvedu naj bi praktično »stopil na glavo«. Medved naj bil tam počival na svojem dnevnem ležišču in ko je prhnil pokonci, je planil neposredno na tega človeka,« je pojasnil.

Agencija za okolje je za medveda izdala izredno dovoljenje za odstrel.

VSAKE TRI SEKUNDE V LABORATORIJU UMRE ŽIVAL

Nedeljski, 10. 4. (Zoran Triglav) – V laboratorijih v EU menda vsake tri sekunde umre ena žival. Izključno zaradi testiranja medicinskih in kozmetičnih sestavin in izdelkov pa je samo v Evropi ubitih in mučenih okoli 12 milijonov živali, po vsem svetu 115 milijonov živali na leto. Kozmetična industrija je preizkusila že več kot 9000 sestavin, ki so varne za uporabo, a zaradi vedno novih in novih izdelkov vsak dan preizkušajo nove. Ko na televiziji zagledate reklamo za nov izdelek, ki vam v eni potezi pričara, denimo, 5,5-krat močnejše obrvi, lahko z veliko gotovostjo računate, da je za to čudodelno mazilo, s katero si na milijone žensk vsako jutro spremeni osebni videz, zverinsko trpela četica bolj ali manj ljubkih kosmatincev.

NA KOČEVSKEM JE PREVEČ DIVJADI

Delo, 11. 4. (Simona Fajfar) – »Enkrat bo treba razčistiti, kdo je več vreden – ljudje ali živali. Toda to bo težko, dokler bomo v Sloveniji imeli 20.000 lovcev, med katerimi jih je veliko, ki sedijo v parlamentu.« je ob koncu sestanka vsevedno ugotovil eden od udeležencev Odbora za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo pri Kmetijski-gozdarski zbornici Slovenije, ki se je sestel v Kočevju. **Miran Bartol**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo pri kočevski enoti ZGS, je povedal, da na tamkajšnjem območju opravijo kar 35 odstotkov celotnega slovenskega odstrela jelenjadi, 48 odstotkov vseh medvedov v Sloveniji in 30 odstotkov vseh volkov. Skupna ugotovitev je bila, da država sploh ne ureja problematike divjadi, na katero opozarjajo na Kočevskem.

ZA Odstrel MEDVEDA NI BIL Vzrok REVANŠIZEM

Delo, Dnevnik, 16. 18., 19. 21. in 23. 4. (Vanja Alič in Tatjana Pihlar) – Medved, ki so ga lovci glede na odredbo ustrelili v bližini Velikih Lašč, še naprej buri duhove. Predsednik Zveze ekoloških gibanj Slovenije **Karel Lipič** je prepričan, da je imel pri hitri ustrelitvi medveda glavno besedo gostilniški lóbi. Medtem ko zaščitniki živali na spletnih forumih lovce in odgovorne za odstrel medveda razglašajo skoraj za brezvestne morilce, pa župan Velikih Lašč **Anton Zakrajšek** poudarja, da jih »debele riti iz ljubljanskih foteljev, ki nimajo stika z realnim življenjem, že ne bodo učile, kako živeti«. Vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo pri ljubljanskem Zavodu za gozdove **Marko Jonozovič** meni, da odločitev za odobritev izrednega odstrela ni nastala v naglici, temveč so se za odstrel odločili na podlagi spremljanja sumljivega obnašanja medveda. Mag. **Andreja Škrabec** je v pismu Delu med drugim zapisala: »Medved je vsekakor veličastna in zanimiva žival, po svoji naravi mirna in nenapadalna. Zato spoštujmo naravne zakonitosti in njihove značilnosti, saj bomo le tako lahko živeli v slogi z vsemi živimi bitji na Zemlji.«

I. Š. je v sobotni prilogi Dela med drugim zapisal tudi tole zanimivo misel: »Ljudje se moramo pri odhodu v gozd držati določenega bontona, saj imajo medvedi vedno manj življenjskega prostora; ljudje smo tisti, ki smo vsiljivci v njihovem svetu.«

BO MEDVEDEK POSTAL ZNAMENITOST NA STAREM VRHU?

Delo, Dnevnik, Slovenske novice, Nedelo, 22.–29. 4. (Marjana Hanc, Staš Ivanc, Vanja Alič, Boštjan Fon) – Zgodba o dobrih ljudeh s Podvrha pod Starim vrhom nad Poljansko dolino, ki so, vključno z ganjenim županom **Milanom Čadežem**, ponudili topel dom shiranemu dvomesečnemu medvedku in odgnali neprijaznega inšpektorja, je marsikoga ganila do solz. »Poljanci smo odločeni: medvedka ne damo v smrt,« je župan zagotovil domačinom

in novinarjem. Da ne bi mali »Medko« končal, kot je napovedal inšpektor, torej pod evtanazijo, so se tudi drugi, na primer uredništvo Dela in Dnevnika, vključili v iskanje primerne doma za njegovo odrasčanje. Medvedjega mladiča bi pod svoje okrilje z veseljem sprejel tudi **Jože Rožmanec** z Vrzdence pri Horjulu, ki ima v lasti edini živalski vrt pri nas.

»Pomagajmo mu odrasti, ne pustimo ga umreti!« je naslov članka v Slovenskih novicah z dne 29. 4. 2011. Sledi ugotovitev, da so dobri ljudje v Poljanski dolini za kosmatinca pripravljene narediti dvakrat večji prostor, kot določa zakon.«

* * *

Sejem Lov v Gornji Radgoni je obiskalo več kot 10.000 obiskovalcev. Lovska zveza Slovenije in Kinološka zveza Slovenije sta podpisali naravovarstveni sporazum o sodelovanju pri varovanju narave in trajnostni rabi naravnih virov.

Ljudska univerza Kočevje se letos loteva celovitejše predsta-

vitve gozda in njegovega največjega prebivalca – medveda. Skupaj s sosednjo hrvaško začnajo uresničevati projekt Sožitje, ki bo domačinom in obiskovalcem prinesel učilnico narave, eno na slovenski strani in eno na hrvaški, ter medvedovo pot, ki bo povezovala Jasnico in Delnice, kot je v Dnevniku pojasnjevala idejna vodja projekta Lili Štefanič.

Zanimivo si je bilo ogledati nekatere oddaje RTV SLO, na primer oddajo z naslovom *Tam, kjer se pasejo jeleni* in oddajo o polhah v njihovem naravnem okolju. Prva je prikazovala deda, sina in vnuka iz majhne vasi Črni Vrh, ki brez misli na streljanje radostno (lahko bi rekli srečno) doživljajo srečanje s prepleto naravo in divjadjo v njej ter se posvečajo predvsem varstvu okolja, manj pa lovu. V drugi se ustvarjalci oddaje o polhah pridružijo biologom in z zanimanjem spremljajo njihove raziskave in delo na terenu – na Pogorelcu blizu Dolenjskih Toplic.

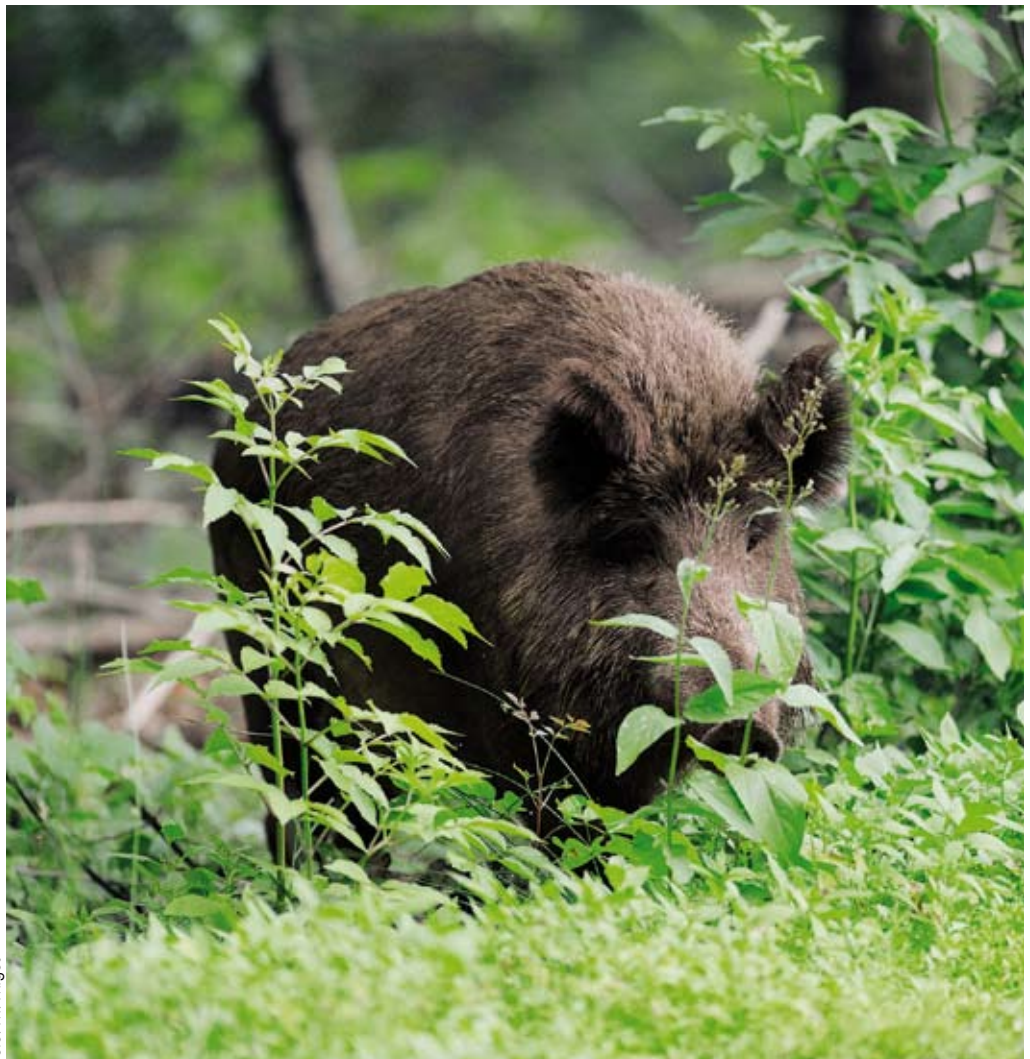

Foto: M. Migas

Tam, kjer se pasejo jeleni

(Dokumentarec meseca, 19. april, TV Slovenija, 1. program)

Napoved dokumentarca je bila obetavna, naslov še bolj. A takoj, ko je oddaja izzvenela, sem se vprašal, kako je to mogoče. Tudi zato se oglašam z mojimi razmišljanji, o čemer sem seznanil tudi vodstvo LZS.

Film, namesto da bi lovstvo in lovce prikazal takšne, kot smo, bo le še povečal število naših nasprotnikov. Nisem mogel verjeti, da mentor svetuje pripravniku, naj poveže kuno, namesto v smetnjak, odvrže kar za prvo drevo ob cesti!

Dokumentarec je bil zagotovo skrbno načrtovan. Menim, da so avtorji in igralci verjetno poslušali nasvete odgovornih strokovnjakov, ki poznajo lovstvo in vse, kar sodi zraven. Tudi zato se kar porajajo vprašanja, kako je mogoče ljudem Prvega programa TV Slovenija ponuditi tak dokumentarec?

Ob gledanju sem se spraševal, koga mi, člani lovskih družin, plačujemo, da priključimo takim projektom, takim dokumentarcem, ki se, oprostite, norčujejo iz slovenskih lovcev? Igralci govorijo slovensko, tudi narečno, zato za mnoge težko razumljivo.

Ob več kot stoletnem strokovnem delu slovenskih lovcev, glede na vso mavričnost znanja in strokovnosti na nivoju LZS, OZUL, LUO, zvezah lovskih družin in lovskih družin, si zaslužimo kaj več, kot smo gledali v tork zvečer.

Trdno sem prepričan, da bi tudi ta dokumentarec prenesel kadre, ki bi predstavili pravo podobo slovenskih lovcev in bistvo lova v enaindvajsetem stoletju!

Mi vemo, večina gledalcev pa ne, koliko ur prostovoljnega dela je potrebnih, da se pripravniki seznanijo z opra-

vili na krmiščih, rastiščih, voljerah, pri košnjah travnikov, čiščenju in urejanju stez. Film bi lahko na drugačen način pokazal pot pripravnika na interni (družinski) oziroma lovski izpit. Zamujena je bila priložnost, da bi pokazali delo lovskih kinologov, priprave na skupni lov, lovski krst ipd.

Mladi pripravnik iz dokumentarca le sanja, kako bo nekoč imel polno sobo trofejev. Na zalazu srnjadi pripravnik le-te med pobegom v gozd ne opazi, kar mu mentor očita: »Ja, ti si pa res en ....«!?

Lovci sami bomo morali sporočiti odgovornim na nacionalni TV, da je v tej Sloveniji veliko izzivov za nove oddaje, nove dokumentarce, ki bodo prispevali in risali objektivno podobo lovstva in lovcev. S strokovnimi odločitvami sta podprta »načrtovano delo in pravilen odstrel«, ki omogočata gojitev in populacije zdrave divjadi. Upam si trditi, da je večina lovcev predvsem ljubiteljev narave in gojiteljev divjadi. Nismo nikakršni pobijalci.

Javnost zagotovo ne ve za visoke kazni, globe, ki jih lahko občutita uplenitelj in tudi odgovorna oseba (starešina), če prvi nepravilno odstrelji, na primer, rjavega medveda. Lovsko družino pa doleti prepoved odlova medveda v lovišču za naslednji dve leti!

Tudi povozi divjadi so lahko pogubni za lovske družine, če nastajajo obravnave na sodiščih. Osebno menim, da javnost o vsem tem premalo ve. In prav zato smo tolikokrat nerazumljeni in obtoženi brez argumentov.

Po tem, za nas lovce neprepričljivem dokumentarcu, sem se spomnil na enega izvrstnega slovenske televizije,

ki je skupaj z avstrijskimi kolegi svetu pokazal film o soški postrvi. Nedolgo tega so se pod izvrstno oddajo o gamsih in kozorogih na gori Gran Paradiso podpisali italijanski lovci, veterinarji in vojaki, ki jih je na terenu spremljala mednarodna ekipa treh televizij: italijanske, avstrijske in švicarske.

Vsak se lahko na strani [http:// www.wobbler.tv/](http://www.wobbler.tv/) pre-

priča, kako so vsebinsko zgrajene 30-minutne oddaje nemške televizije, namenjene lovcem, ribičem in gurmanom.

Vse to sem po torkovem dokumentarcu *Tam, kjer se pasejo jeleni* želel ponuditi v branje tudi drugim. Z željo, da bom lahko kdaj na nacionalni televiziji gledal film, ki ne bo tako »dokumentaren«, kot je bil omenjeni.

Vlado Sofronievski

Zeleni nadhodi za divjad preko avtocest - še z drugega zornega kota

Kdaj zeleni prehodi za divjad prek avtocest tudi v Sloveniji, se je v eni od prejšnjih števil glasila Lovca spraševal **Franc Koščak** z Notranjske. Avtor članka, ki je bil tudi član tedanje komisije za veliko divjad in je sodeloval pri študiji o naknadni izgradnji nadorodov za divjad na odseku avtoceste Vrhnika-Razdrto, je pravilno ugotavljal, da je slovenski avtocestni križ dejansko razdelil Slovenijo na najmanj štiri geografske enote. To je tudi tisto bistvo, ki ga želim, kot udeleženec pri gradnji slovenskih avtocest in kot član LZS, osvetliti z nekaj svojimi pogledi.

Najprej bi rad poudaril, da avtocesta, kjer koli pač je zgrajena, za ljudi pa tudi za živali ni le trideset ali več metrov širok objekt, z obeh strani ograjen z dva metra visoko žično ograjo, ampak je to celo nekaj več. Lahko si ga predstavljamo kot zelo moteč tujek, lahko tudi sto metrov v premeru velik valj, poln smradu, ropota, vibracij, nenaravnih zvočnih in svetlobnih učinkov. Za divjad to pomeni nekaj novega, mnogo večja ovira kot, npr., reka, dolina ali visok gorski

Foto: J. Pepež - Grča

greben, ki so naravne ovire in omejujejo njihovo gibanje v večjem prostoru. Te so bile in ponekod so še vedno naravne meje njihovih habitatov. Ovira (nova), ki jo predstavlja avtocesta, je za divjad veliko bolj odbijajoča in se je bo divjad izogibala, prečila pa le v najnujnejših primerih, podobno kot doslej reke, soteske in gorske grebene.

Upravičenost novogradnje nadvodov za divjad na odseku avtoceste med Vrhniko in Razdrtim je zelo vprašljiva. Kateri vrsti divjadi bi bili taki nadvodi prvenstveno namenjeni? Najprej je tu medved, ki že stoletja uporablja svoje selitvene poti v zahodno Evropo, ki pa si kot dober plezalec po mojem mnenju ne bo vedno iskal lažjega prehoda (nadvoda za divjad) preko avtoceste, ampak bo preplezal ograjo avtoceste

prav tam, kjer bo naletel nanjo; kar počne že sedaj. Če bo imel srečo, bo avtocesto prečkal srečno, sicer ga bo doletela enaka usoda kot že velikokrat doslej kot udeleženca v toliko in toliko prometnih nesrečah, katerih povzročitelj je bil. Morda ima medved to srečo, da je na avtocesti pozno ponoči, ko se najpogosteje giblje, le precej manj prometa kot podnevi in ko ga vozniki tudi na srečo pravočasno opazijo, da se morda še lahko ognejo trku. Kar zadeva jelenjad, bodo po mojem mnenju nove nadvode uporabljale le šibkejše živali iz populacije, ki jih bodo prek njih na drugo stran pognali močnejši tekmeči pri prehrani in razmnoževanju, čeprav bodo tudi na drugi strani naleteli prav tako na tekmece, ki se bodo branili vsiljivcev. Prehodi divjih

prašičev preko takih nadvodov so še najbolj vprašljivi, saj inteligentne, previdne in predvsem plašne živali odlično registrirajo vsako novo oviro in se je načeloma izogibajo že na daleč.

Pomemben je tudi finančni vidik takega objekta. Po grobih projektantskih izračunih stane kvadratni meter takega nadvoda okrog 1.500 €. Za nadvod velikosti 60 m x 40 m, to je 2.400 kvadratnih metrov, bi bila groba cena 3.600.000 €. Za tak strošek bi tudi EU zahtevala dokaj krepke argumente za sofinanciranje.

Na odseku avtoceste med Razdrtim in Divačo je bil projektiran in zgrajen doslej edini podhod za divjad, in sicer nekaj sto metrov za priključkom Senožeče v smeri proti Kopru. Že med gradnjo tega odseka avtoceste je bil

opravljen pregled prehajanja divjadi skozi podhod pa tudi pod viaduktoma Goli Vrh in Bandera. Nosilec tovrstne raziskave je bil prof. dr. **Miha Adamič**. Rezultati mi sicer niso znani, a ob mojih nekajkratnih naključnih obhodi, ki sem jih opravil med gradnjo tega avtocestnega odseka, sem na testnih poljih opazil le stopinje lisic.

Najboljša rešitev, ki je v prid divjadi, so le predori in viadukti, ki najmanj posegajo v življenjski prostor, a so žal cenovno tudi najdražja rešitev in se jih projektanti, ki morajo upoštevati tudi zmerno končno ceno projekta, najbolj izogibajo. Seveda pa je čas za uveljavljanje ustrežnejših rešitev v smeri ustreznih nadvodov za divjad v fazi projektiranja novih cestnih povezav III. razvojne osi in hitre železnice. To bo zagotovo naslednji veliki zalogaj v slovenski prometni infrastrukturi!

Trenutno se največkrat omenjata nadvoda za divjad na cesti Ribnica–Kočevje, kjer je tudi pereč problem neprestanih povozov medvedov (v bližini Jasnice in odcepa ceste v Kočevsko Reko). Prav cesta Kočevje–Škofljica je visoko na prednostni listi novih cest III. razvojne osi. Tod bi morda lahko uresničili ideje o nadvodih, seveda, če nam bo uspelo z oprijemljivimi argumenti prepričati naročnika gradnje in projektante. Ravno na tem projektu je zdaj čas, da LZS predlaga svoje rešitve za zmanjšanje trkov in povozov z medvedmi. Seveda pa se je treba izogniti vsem napačnim lokacijam novih nadvodov za divjad, da se ne bodo pojavljale napake, kot so se pri nadvodih nad avtocesto med Bičem in Trebnjim, o čemer so upravičeno pisali prizadeti lovci v prejšnjih številkah Lovca.

Ne me razumeti, da sem morda proti predlaganim nadvodom, vsekakor se navdušujem zanje kot lovec in tudi kot gradbinec. Le na nekaj dvomov in o smotrnosti gradnje sem želel opozoriti.

Janez Grilc

Foto: M. Artnak – Grča

Ohranjanje in izboljševanje naravnih prehranskih razmer prostoživečih rastlinojedih parkljarjev

Po podatkih različnih avtorjev se prostoživeči rastlinojedi parkljarji v gozdovih, na travnikih in pašnikih hranijo z več kot sto različnimi rastlinskimi vrstami (oziroma njihovimi deli). Pri raziskavah zimske prehrane srnjadi v Dobropoljski dolini je bilo, npr., ugotovljeno, da je srnjad med 38 rastlinskimi vrstami grmovne plasti objedala 37 vrst (Accetto, 1981). V raziskavah na območju Jelendola je bilo od skupno 145 rastlinskih vrst, ugotovljenih v popisih, objedene približno polovica (Accetto, 1986). Dzieciolowski (1969) je ugotovil 256 rastlinskih vrst, s katerimi se prehranjuje jelenjad. V prehrani gamsov (Knaus in Schröder, 1978) je navedenih več kot 40 različnih vrst in skupin gorskega rastlinja. Medtem ko pri travah in zeliščih živali zaužijejo celotni ali vsaj pretežni nadzemni del rastline, pa pri grmovnih in drevesnih vrstah v njeni prehrani prevladujejo listi, brsti, vejice, semena, plodovi, v manjši meri pri nekaterih vrstah (npr. jelenjad) tudi lubje z debel mladih dreves.

Pomembnost posameznih rastlinskih vrst

Pomembnost posameznih rastlinskih vrst v prehrani rastlinojede parkljaste divjadi je odvisna od dostopnosti in razširjenosti v prostoru ter od njihove priljubljenosti, ki jo oblikujeta okusnost in hranilna vrednost (Adamič, 1982). Isti avtor tudi navaja, da je v okoljih s pestro vegetacijo praviloma pestrejša tudi sestava prehrane, kar pa ne velja kot izključno pravilo. Primerjava prehranskega izbora posamezne rastlinojede vrste v različnih okoljih namreč pokaže, da v primeru pomanjkanja bolj priljubljenih vrst le-te nadomestijo manj priljubljene in celo nepriljubljene vrste. Zaradi številnih mogočih kombinacij zaužitih vrst rastlin je priljubljenost določene vrste v različnih

ekosistemih zelo različna. Poleg pogostosti in priljubljenosti je pomembna tudi dostopnost rastlin. Debelina snega, npr., vpliva na manjšo dostopnost vrst v zeliščnem in grmovnem sloju, zato se živali tedaj prehranjujejo z objedanjem višjih slojev rastlinja ali pa jih z nogami grebejo izpod snega (*slika 1*). Na splošno je v okolju dejanski prehranski izbor živali odvisen od vegetacijskih značilnosti okolja, številčnosti oziroma gostote divjadi, stopnje človekovega izkoriščanja okolja ter od prehranske tekmovalnosti (kompeticije) med tamkaj živimi vrstami parkljaste divjadi (Adamič, 1982).

Količina hrane v okolju

Količina rastlinske biomase, ki je dostopna živalim, je pomemben kazalnik, ki določa prehransko nosilnost okolja, z razporeditvijo v prostoru pa vpliva na gostoto poseljenosti z živalmi ter na koncentracijo in velikost skupin (Adamič, 1992). Ob zdajšnjem intenzivnem gospodarjenju z gozdovi in kmetijskimi površinami ter intenzivnem zaraščanju gozdnih površin je nosilna zmogljivost za rastlinojede parkljarje dokaj visoka. Mehle (1995), ki je v gozdovih Jelovice proučeval količino rastlinske biomase, primerne za prehrano prostoživečih rastlinojedih parkljarjev, je ugotovil, da znaša v povprečju 1088,2 kg/ha, od tega je 31 % lesnate biomase. Največji del biomase, primerne za prehrano, predstavljajo trave in zelišča (62,9 %). Na Slovaškem je, npr., v sestojih hrasta in gabra znašala količina rastlinske biomase, primerne za prehrano jelenjadi in srnjadi, 1261,20 kg/ha, v hrastovo-bukovih gozdovih 599,21 kg/ha in v bukovo-hrastovih gozdovih 1153,05 kg/ha (Katreňiak, 1989). Poleg gozda k visoki nosilnosti okolja pomembno prispeva delež travnatih površin, saj na travnikih in pašnikih količina hrane nekajkrat presega živalim dostopno povprečno količino v gozdovih. Statistično so bili v preteklosti pridelki na slovenskih negojenih travnikih in pašnikih majhni, in sicer so znašali od 2 do 4 t SS (suhe snovi) na ha (Korošec in Leskošek, 1998). Zadnja leta se povprečni pridelki precej povečujejo, tako Statistični urad Republike Slovenije (2008) navaja letno povprečje pridelka za Slovenijo 5,5 t SS na ha. Ob racionalnem gnojenju in redni oskrbi na našem naravnem travinju lahko na leto pridelamo 5 do 10 t suhe snovi na ha (Leskošek in Verbič, 1981), če so ugodne talne in vremenske razmere. Na travnikih in pašnikih je količina dostopne hrane za rastlinojedo parkljasto divjad torej lahko do 10-krat večja, kot je v gozdovih. Na travnikih in pašnikih je zaradi večje svetlobnosti in toplote hra-

na dostopna že zgodaj spomladi, precej pred začetkom rasti travnate in zeliščne vegetacije v gozdu (*slika 2*).

Gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi površinami

Več dostopne hrane za rastlinojedo parkljasto divjad je posledica gospodarjenja z gozdovi in kmetijskimi površinami, ki ga izvajajo lastniki gozdov in kmetijskih površin v sodelovanju s pristojnimi gozdarskimi in kmetijskimi službami (*slika 3*, *slika 2*). Večje količine dostopne hrane v primerjavi s pragozdnimi ekosistemi dopuščajo tudi veliko gostoto rastlinojedih parkljarjev in posledično omogočajo

ekonomsko uspešnejše gospodarjenje z divjadjo. V pragozdnih ekosistemih je namreč ponudba tovrstne hrane majhna, posledično pa so majhne tudi gostote populacij. Iz polpretekle zgodovine je znano, kako je sprememba rabe prostora (povečevanje intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi, zaraščanje kmetijskih površin) zaradi družbeno-ekonomskih sprememb in tudi sprememb v lovni politiki in zakonodaji povzročila povečevanje populacijskih gostot oziroma števila (nekaterih) rastlinojedih parkljarjev in širjenja njihovega areala (Adamič, 1989). V odročnih predelih se zaraščanje travnikov in pašnikov nadaljuje še dandanes (*slika 4*).

Slika 1: V času snežne odeje živali izbirajo prehranske vire predvsem v gozdu.

Slika 2: Travnik zgodaj spomladi

Slika 3: Gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi površinami zagotavlja večje količine hrane za divjad.

Slika 4: Ponekod se travniki in pašniki še vedno zaraščajo.

Pri gospodarjenju z gozdovi se v letih od poseka do novega odraslega sestoja količina rastlinske mase, ki je dostopna rastlinojedim parkljarjem, zelo spreminja. Še posebno velike razlike nastajajo v času od pomladitve sestoja, prek osnovanja mladja in odraščanja novega sestoja. Količina hrane v mladju, npr., nekajkrat presega prej navedene vrednosti (slika 5). Z odraščanjem sestoja, ko se zmanjšujejo sklep krošenj, dotok svetlobe in toplote, se zmanjšuje tudi količina hrane, tako da v gostih mladih sestojih (letvenjakih in drogovnjakih) znaša le nekaj 10 kg/ha (slika 6). Z nadaljnjim odraščanjem sestojev, še posebno

ob dodatnih ukrepih redčenja, se dotok svetlobe in toplote v sestoj postopno povečuje, vzporedno pa se povečuje tudi količina živalim dostopne rastlinske mase. Velika je ponovno v doraslih, presvetljenih in pomlajenih sestojih. Vzporedno s spreminjanjem (odraščanjem) sestoja se spreminjata tudi sestava dostopne hrane in njena kakovost. Delež lesnatih delov rastlinja je največji na površini, ki je pokrita z mladjem, pred pomlajevanjem sestoja in po poseku drevja pa je površina bolj porasla s travami in zelišči. Poleti, v vročini, so rastline pod zastorom krošenj sestoja sočnejše in vsebujejo več vode v primerjavi z rastli-

nami, ki ne rastejo pod zastorom sestoja. Količina, sestava in kakovost hrane na travnikih in pašnikih so prav tako odvisne od podnebnih dejavnikov v povezavi z načini izkoriščanja travnatega sveta (vrsta rabe, pogostost rabe, gnojenje ...). Intenzivno izkoriščanje z malo gnojenja travno rušo izčrpa, razširijo se »manjvredne« rastlinske vrste, ki iz ruše izrinejo »kakovostne« vrste metuljnic in trav. Z ustreznim gnojenjem povečamo količino pridelkov, hkrati pa zelo izboljšamo tudi kakovost travne ruše. Prepegosta raba in preveč izdatno gnojenje na splošno negativno vplivata na raznovrstnost in pestrost travne ruše (Zechmeister s sod., 2003).

Biomeliorativnimi ukrepi

Temeljni namen biomeliorativnih ukrepov, s katerimi povečujemo količino hrane in vplivamo na njeno razporeditev v prostoru in jih izvajajo upravljavci lovišč, je izvajanje ukrepov gospodarjenja s kmetijskimi površinami (predvsem travniki in pašniki) in nekaterih ukrepov gospodarjenja z gozdovi. Biomeliorativni ukrepi so še posebno pomembni v okolju z manj intenzivnim gospodarjenjem z gozdovi, manjšim deležem kmetijskih površin, v prostoru z zaraščajočimi površinami ter v okolju z več vrstami rastlinojedih vrst parkljarjev in njihovimi večjimi populacijskimi gostotami. Biomeliorativne ukrepe je mogoče opravljati le z dovoljenjem lastnikov površin, najpomembnejši pa so: vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja), spravilo sena z odvozom, priprava pašnih površin (pasišč) za divjad, gnojenje travnikov, vzdrževanje grmišč in vzdrževanje gozdne roba.

Travnate površine - pasišča

V Sloveniji so naravna travišča kot končna stopnja vegetacijskega razvoja omejena na območje nad gozdno mejo in nekatere močvirne predele. Travišča kot prehodna stopnja vegetacijskega razvoja se naravno pojavljajo tudi v gozdnih območjih, npr. po požarih, snego- in vetrolomih ter ob nekaterih oblikah rednega gospodarjenja z gozdovi. Med vsemi traviščnimi tipi ali zvrstmi prevladujejo travišča, ki so nastala zaradi človekove dejavnosti (košnje, paše) in se ponovno lahko hitro spremenijo v gozd, če jih vsako leto ne kosimo redno ali če jih ne popasejo živali. Negovane travne površine z večjimi količinami hrane v primerjavi z gozdom zmanjšujejo vpliv rastlinojedih parkljarjev na gozdno vegetacijo. Hrana na travnikih in pašnikih je divjadi bolj priljubljena v vegetacijskem obdobju, pozimi pa manj,

v času snežne odeje pa niti ni dostopna. Le redko jo živali grebejo izpod snega. Tedaj se večinoma preusmerijo na druge prehranske vire v gozdu ali gozdnem robu. Ponavljajoča se košnja je zato najpomembnejši ukrep za izboljševanje prehranskih razmer in obenem za zmanjševanje škode v gozdovih. Poleg tega na travnikih in pašnikih med rastlinjem izrazito prevladujejo trave, ki so najpomembnejša hrana za jelenjad.

S številom košenj vplivamo na količino in kakovost biomase travinja ter na njeno sestavo. Pri košnji imajo enokaličnice prednost pred dvokaličnicami, ker se obnavljajo iz stebelnih kolenc. S pogosto košnjo se enokaličnice razmnožujejo hitreje, dvokaličnice jim niso konkurenčne. Na tak način pa izgubljam življenjsko pestrost na pogosto košenih travnikih. Po navadi travnike kosimo dvakrat na leto, v letih z več padavinami tudi trikrat (pozna pomlad, pozno poletje, jesen). Ne priporočamo košnje več kot trikrat na leto. Travniki, košeni enkrat na leto – senožeti, nas razveseljujejo s številnimi cvetovi različnih barv in so zato priljubljena pasišča srnjadi.

Z gnojenjem travinja povečujemo pridelok zelinja, vendar z njim ne smemo pretiravati. V nižinah gnojenje s fosforjem in kalij, npr., poveča pridelok za 2 do 3 t/ha, vsak dodatni kilogram dušika na hektar pa poveča pridelok za okrog 13 do 17 kg mrve (Leskošek, 1981). Dušik iz uporabljenega gnojila v ruši pospeši rast nekaterih, za gnojenje z dušikom bolj odzivnih trav, poslabša pa konkurenčnost metuljnic (Kramberger, 2002). Zaradi različnih načinov gnojenja (PK in NPK) se hranilna vrednost pridelane krme ne spremeni veliko (Leskošek in Verbič, 1981), saj na kemično sestavo zelinja bolj vplivata število košenj in čas spravila. Na splošno se število vrst na travnikih premosorazmerno manjša s količino vnesenih hranil in s številom košenj. Pri gnojenju je treba upoštevati tudi ustrezno zakonodajo, ki določa omejitve vnosa gnojil v tla (npr. *Pravilnik za izvajanje dobre kmetijske prakse pri gnojenju, Uredba o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla*).

Negovane travnate površine so pomembne tudi glede lova. V agrarni krajini je večina visokih prež postavljenih na stičišču gozda in travnika ali pašnika, to je na gozdnem robu. Po opravljeni košnji lahko travno biomaso posušimo in jo uporabimo kot krmo za dopolnilno zimsko krmljenje jelenjadi in muflonov. Če krme ne potrebujemo, jo prepustimo lastniku površine ali jo odstranimo s travnika. Za prostoživeče rastlinojede parkljarje je bolj kot pridobivanje krme pomembno, da je travnik vzdrževan. Ko je v določenem okolju malo pašnih

površin, se lahko odločimo za osnovanje pasišč. V primerih zaraščajočih travnikov in pašnikov, kjer košnja ni več mogoča, je ureditev pasišč preprosta, povezana je predvsem z odstranjevanjem zaraščajoče vegetacije s travnih površin. Če pa je zaraščajoča površina že pridobila status gozda ali želimo pasišča urediti na gozdni površini, je priprava postopkovno zahtevnejša (krčenje, sprememba namembnosti zemljišča ...).

Grmišča

Grmišča in obmejki so površine, ki so pretežno porasle z grmovnim rastlinjem in so pomembne za prehranjevanje,

kritje, razmnoževanje in vzrejo mladičev. Nastajajo z zaraščanjem travišč, na prehodu med travnikom ali pašnikom in gozdom (*slika 7*). Nekatera grmišča zaradi naravnih motenj (npr. požari, plazovi) nikoli ne dosežejo razvojne faze gozda. Namen vzdrževanja grmišč je ohranjanje dostopnosti (v nižjih slojih) popkov, poganjkov in listov za prehrano rastlinojede parkljaste divjadi ter za zagotavljanje kritja različnim živalim, tudi manjših vrst. Z vzdrževanjem grmišča začnemo tedaj, ko večina popkov, poganjkov in listov rastlinojedi parkljasti divjadi ni več dostopna (so »zunaj dosega gobca«), vzporedno s tem je zmanjšana gostota grmovja in posledič-

Slika 5: Pomlajen gozd

Slika 6: V gostih mladih sestojih je malo hrane.

no je zmanjšana tudi stopnja kritja. Grmišča vzdržujemo s posekom grmovja in zlaganjem vejevja v primerni oddaljenosti od panja (slika 8). Z debelejšega vejevja odstranimo tanjše veje, jih zložimo posebej, da jih za potrebe kurjave lahko porabi lastnik. Z vzdrževanjem grmišč omogočimo pomlajevanje grmovja in dostopnost popkov, poganjkov in listov živalim za prehrano. Z večjo gostoto poganjkov in povečano gostoto drugega pritalnega rastlinja se povečajo tudi možnosti za kritje. Grmišča vzdržujemo v periodiki (obhodnji) 3 do 10 let, odvisno od hitrosti rasti grmovnega sloja. V nižinah je praviloma obhodnja krajša, v višjih nadmorskih višinah daljša. Na zaraščajočih se površinah, kjer

gostota zaraščajoče vegetacije (grmovja) ni velika, pogosto grmišča vzdržujemo v kombinaciji s košnjo.

Obliko grmišča pogojujejo tudi gozdni rob, obrečni (obvodni) pasovi in obmejki. Gozdni rob je prehod iz gozda na travnik ali pašnik in je biotop, ki je zaradi robnega učinka zelo pomemben za vrstno raznolikost. V njem najdemo številne vrste, značilne za oba ekosistema, to je gozda in travnika ali pašnika. Če so obrečni (obvodni) pasovi porasli z vegetacijo, govorimo o obvodni zarasti. Tak biotop poleg hrane rastlinojedi parkljasti divjadi nudi zatočišče in kritje tudi različnim obvodnim živalskim vrstam. Namen vzdrževanja gozdnega roba in obvodne vegetacije je ohraniti

njihovo dolžino in sestavo, ker divjadi in drugim prostoživečim živalskim vrstam nudi zatočišče in hrano. Podobno velja za obmejske, ki so še posebno v poljskem habitatu poleg hrane večjim živalskim vrstam tudi kritje mali divjadi. Način vzdrževanja je podoben vzdrževanju grmišč in je opisan v prejšnjem odstavku. Vzdrževanja grmišč, gozdnega roba, obrečnih (obvodnih) pasov in obmejkov ne izvajamo spomladi, v času gnezdenja ptic. Navedene vegetacijske oblike so namreč priljubljena zatočišča in gnezdišča številnih vrst ptic. Primerno obdobje za tovrstna dela je pozno zimsko obdobje, pred olistanjem drevja. Tedaj bo naše delo tudi lažje, zaradi poseka vejevja zunaj vegetacijskega obdobja pa bo lastnik nastalo biomaso lahko s pridom uporabil za kurjavo.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.gov.si

Viri:

Accetto, M., 1981. Zimska prehrana srnjadi v Dobrepoljski dolini. Gozdarski vestnik, 39: 418–424.

Accetto, M., 1986. Vpliv rastlinojede divjadi na Jelendolske gozdove v Karavankah. Zbornik gozdarstva in lesarstva, Ljubljana, 27: 37–88.

Adamič, M., 1982. Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in krmskem lovsko gojitvenem območju. Gozdarski vestnik, 40: 295–314.

Adamič, M., 1989. Dinamika populacij parkljaste divjadi v Sloveniji. Ljubljana, IGLG, Strokovna in znanstvena dela 101: 7–27.

Adamič, M., 1992. Red deer management (*Cervus elaphus* L.) in Republic Slovenia: The problems, recent trends and perspectives. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 39: 47–60.

Dzieciolowski, R., 1969. The quantity, quality, and seasonal variation of food resources available to red deer in various environment conditions of forest management. Warschau.

Katreniak, J., 1989. Food supply for ruminant game in the spring period in the first to third forest vegetation belts. Folia-Venatoria, 19: 17–29.

Knaus W., Schröder W., 1978. Gams. Prirodoslovje-Obnašanje-Ekologija-Gojitev in lov-Bolezni. Ljubljana. Lovska zveza Slovenije. s 261.

Korošec J, Leskošek M., 1998. Pomen travnatega sveta za slovensko kmetijstvo. Sodobno kmetijstvo, 31, 4: 171–73.

Kramberger B., 2002. Vplivi različnih načinov gospodarjenja na pridelek in biotsko pestrost naravnega travinja = Effects of different grassland management on yield and floristic diversity of seminatural grassland. V: Škorjanc D. (ur.). Zbornik Mednarodnega simpozija Možnosti sonaravne prireje govejega mesa. Maribor, Fakulteta za kmetijstvo: 79–90.

Leskošek M., 1981. Gnojenje travinja za različne razmere in načine rabe. Zbornik biotehniške fakultete: 60–75.

Leskošek M, Verbič J., 1981. Proizvodni potencial travinja z ozirom na govedorejo v Sloveniji. Sodobno kmetijstvo, 14, 1: 13–15.

Mehle, J., 1995. Nosilnost habitatov za prehrano jelenjadi na Jelovici. Diplomaska naloga, Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, p. 74.

Zechmeister H.G., Schmitzberger L., Steurer B., Peterseil J., Wrбка T., 2003. The influence of land-use practices and economics on plant species richness in meadows. Biological Conservation, 114: 165–177.

Slika 7: Grmišče – popki in poganjki niso več dosegljivi živalim.

Slika 8: Vzdrževanje grmišča

Vse foto: M. Hafner

Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2010

V Sloveniji je divjad zelo povezana z nacionalno identiteto in kulturo ter je hkrati ena od pomembnejših področij kmetijstva in gozdarstva. Slovenija nudi idealen habitat za številne prostoživeče vrste zaradi vegetacije pa tudi oblikovanosti terena. Žal so prostoživeče živali, podobno kot domače, nosilke številnih povzročiteljev bolezni, med drugim tudi nevarnih zoonoz. Zato se v svetu in tudi pri nas že dolgo zavedamo pomena spremljanja zdravstvenega stanja divjadi. Raziskave v svetu in tudi v Sloveniji kažejo na veliko povečanje zanimanja za področje, ki se ukvarja s problematiko bolezni pri divjadi. Za neprestano spremljanje zdravstvenega stanja živali v prostoživečih populacijah imamo v glavnem štiri temeljne razloge: izbruh bolezni lahko zelo negativno vpliva na vse prostoživeče vrste; bolezni prostoživeče populacije so lahko v primeru izbruha tveganje za zdravje ljudi; obstaja enako ali še

večje tveganje prenosa bolezni med divjadjo in domačimi živalmi in nenazadnje je eden pomembnih razlogov spremljanja zdravstvenega stanja divjadi tudi, da znamo ob pojavu bolezni, ko se s strani javnosti pojavi pritisk, da je »treba nekaj storiti«, hitro in učinkovito ukrepati. To pa je mogoče samo takrat, ko stanje podrobno poznamo.

Zgodovina

Na Inštitutu za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel, Veterinarske fakultete v Ljubljani, v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije (LZS), že več desetletij spremljamo pojavnost in širjenje bolezni pri divjadi. V tem času smo prejeli in proučili številne vzorce, ki pri divjadi kažejo raznovrstno zdravstveno problematiko in patologijo. Prav zaradi raznolikosti problematike in nujnosti delovanja na omenjenem področju je inštitut s svojim delom tesno povezan z zdravstvenim varstvom, gojitvijo,

ekologijo in gospodarjenjem z divjadjo.

Vzroki za nastanek bolezni

Pri razvoju bolezni divjadi, v primerjavi z domačimi živalmi, imajo pomembno vlogo različni vplivi okolja, ki jih človek pogosto spregleda ali zanemarja. Taki vplivi ožijo življenjski prostor in zmanjšujejo prehranske možnosti divjadi, zmanjšujejo možnosti za gnezdenje, poleganje ali vzrejo mladičev, spreminjajo naravni življenjski ritem z vnašanjem nemira, preprečujejo stike med populacijami, neposredno ogrožajo življenje divjadi ali na kakršen koli drugi način posegajo v življenjske razmere divjadi. Prav zaradi škodljivih vplivov na okolje (npr. onesnaževanje s težkimi kovinami, onesnaženost zraka in vode), ki se pri divjadi kažejo v različnih oblikah obolenj (npr. povečana pojavnost tumorjev), postajajo te živali pomemben kazalnik stanja in

sprememb v okolju (bioindikatorji okolja). Večletna spremljanja pojavnosti tumorjev pri divjadi in domačih živalih kažejo na veliko obremenjenost okolja z rakotvornimi (kancerogenimi) snovmi. Pri divjadi pridobimo primeren material naključno, saj večina živali s takšnim obolenjem v naravi hitro pogine in jih nikoli ne najdemo.

Aktualna problematika v letu 2010

Na Veterinarski fakulteti v Ljubljani smo v letu 2010 opravili dvainštrideset patoanatomskih pregledov trupel ali organov divjadi iz dvaindvajsetih različnih LD (lovska družina) (preglednica 1). V pregled smo dobili primerke petih različnih živalskih vrst (srnjad, gams, muflon, lisica, jazbec), različne starosti in spolov, med katerimi ima največji delež srnjad. Vzroke pogina ali bolezni najdene ali odstreljene divjadi ugotavlja-

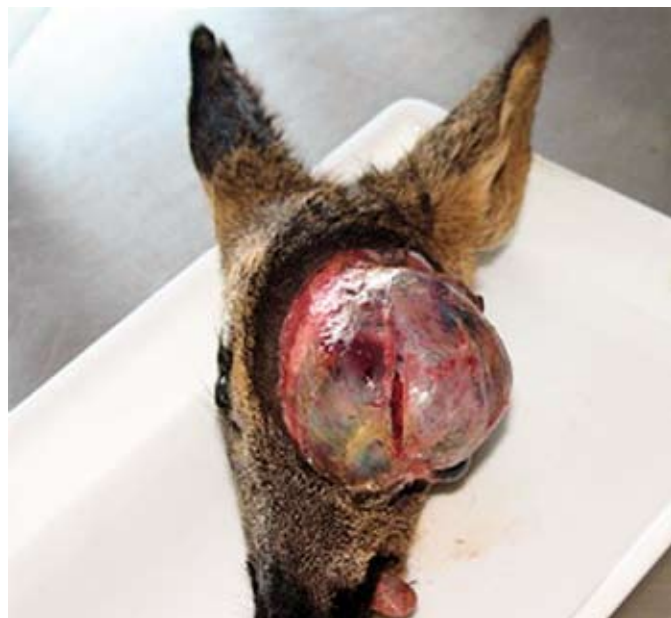
mo na materialu, dostavljenem iz različnih LD ali lokalnih veterinarskih ambulant, ki so od LD prejele material. Pri svojem delu uporabljamo akreditirane in uveljavljene metode, s pomočjo katerih je mogoče z veliko zanesljivost-

loza), travme (predvsem trki s prevoznimi sredstvi), metabolne bolezni (acidoza) in novotvorbe (fibromi). V nekaterih primerih pa pravega vzroka pogina nismo mogli določiti.

V naštetih primerih je bila opravljena vsa dostopna diag-

Medved, strelna rana, krivolov

Srna; glava, maligni kožni tumor

jo ugotavljati vzroke pogina oziroma oslabeledosti živali. Za postavitev pravilne diagnoze uporabljamo, odvisno od primera, eno ali več diagnostičnih metod, med katerimi so najpogostejše patoanatomska sekcija, mikrobiološke, parazitološke in patohistološke preiskave, rentgenske preiskave in različne meritve.

V letu 2010 kot najpogostejši vzrok pogina ugotavljamo različne vrste zajedavcev, sledijo različne bakterijske bolezni (jersinioza, pseudotuberkulo-

Gams; oko, katarakta (siva mrena)

nostika in posamično še nekatere druge dodatne preiskave, s katerimi pa vseeno nismo mogli ugotoviti vzroka bolezni. Občasno se tudi zgodi, da preiskav ni mogoče

opraviti zaradi starosti (razpadlosti) materiala, v nekaterih primerih specifične preiskave, zaradi velikih stroškov posamezne preiskave, opravimo pozneje, ko je na voljo več vzorcev. V ta namen vzorce primerno shranimo.

Z načrtovanim dolgoročnim projektom spremljanja zdravstvenega stanja divjadi pridobivamo koristne informacije, ki omogočajo primerne odzive in ukrepe ob morebitnem izbruhu bolezni ali poginih divjadi v naravi. Obširnejša preiskava več vzorcev bi občutno pripomogla k še boljšemu poznavanju zdravstvenega stanja v populacijah divjadi, zato vse LD vabimo k sodelovanju. Lovci ste prvi, ki pri svojem delu in

*Srnjad; pljuča, pljučni zajedavci (*Dictiocaulus viviparus*)*

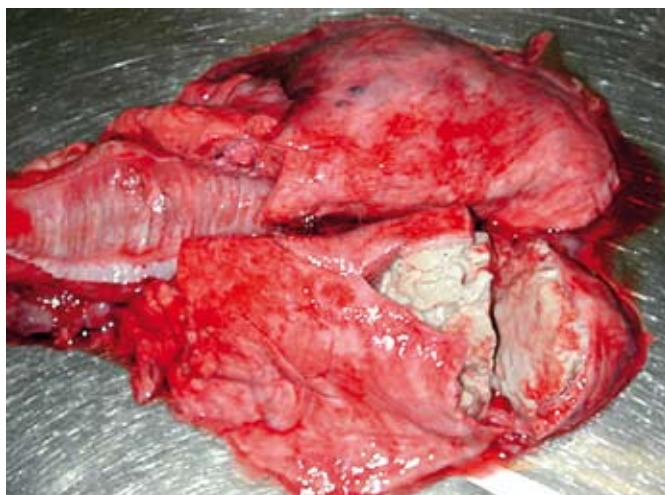
*Srnjad; sklepi, mišice, okužba z bakterijo (*Corynebacterium pseudotuberculosis*)*

srečanjih z divjadjo opazite neobičajne spremembe ali nenavadno obnašanje živali, ki pogosto kažejo na bolezen. **Na tem mestu je treba poudariti, da so vse preiskave poginule in odstranjene divjadi za LD brezplačne, saj njihovo plačilo zagotavlja pogodba med Veterinarsko fakulteto in LZS.**

Obširnejša poročila o opravljenih preiskavah in uporabljenih diagnostičnih metodah so posredovana lovskim družinam, ki so material poslale na preiskave. Posebno zanimive primere (bolezni, poškodbe, posebnosti), ki so zanimivi za širšo lovsko javnost, podrobneje predstavimo in razložimo v prispevkih v reviji Lovec.

Material za preiskavo

V preiskavo se pošilja trupla živali, ki so bile najdene poginule ali pa so bile odstranjene zaradi nenavnega obnašanja ali ker so lovci pri njih opazili druge neobičajne spremembe. V preiskavo se lahko pošlje tudi spremenjen del telesa (npr. koža pri garjah). Najbolje je pošiljati sveže vzorce oz. v čim bolj svežem stanju. Če to ni mogoče, se trupla ohrani tako, da se jih globoko zamrzne do preiskave. V vseh primerih je nujno, da vsi organi in črevesje ostanejo v trupu, saj le tako lahko ugotovimo

Srnjad; pljuča, okužba z bakterijo *Yersinia pseudotuberculosis*

dejansko stanje živali v času pogina oz. dejanski vzrok oslabelosti/smrti živali. Včasih se zgodi, da je v preiskavo poslan samo spremenjen organ. V takem primeru lahko ugotovimo/razložimo le spremembe na njem, ki pa niso nujno tudi vzrok za oslabelost/smrt živali.

Dr. Gorazd Vengušt,
dr. Diana Zele
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za zdravstveno
varstvo in gojitev divjih
živali, rib in čebel,
Gerbičeva 60,
1000 Ljubljana

Preglednica 1: Spremljanje zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji v letu 2010

LD	Žival	Organ	Sekcija	Zajedavci	Mikro	Pato	Mesec	Diagnoza
Tržič	gams	truplo	1	1		1	jan.	Verminozna pljučnica
Škofljica	srnjad	truplo	1	1	1	1	jan.	Parazitoza
Škofljica	srnjad	truplo	1	1			feb.	Acidoza
Šmarna gora	gams	truplo	1	1			feb.	Parazitoza
Šmarna gora	gams	truplo	1	1			feb.	Parazitoza
Ljubinj	gams	koža		1			feb.	Garje
Ljubinj	muflon	koža		1			feb.	Paraziti - neg.
Ljubinj	muflon	koža		1			feb.	Paraziti - neg.
Trebuša	gams	koža		1			feb.	Paraziti - neg.
Udenboršt	srnjad	truplo	1	1			mar.	Prekinitev hrbtnjače
Šentjernej	srnjad	truplo	1	1			mar.	Travma
Hrenovice	gams	truplo	1	1			mar.	Parazitoza
Solčava	gams	truplo	1	1	1	1	mar.	Jersinioza, garje, parazitoza
Ljubinj	gams	truplo	1	1			apr.	Garje, parazitoza
Ljubinj	gams	koža		1			apr.	Garje
Šmarna gora	srnjad	truplo	1	1			apr.	Travma, prekinitev hrbtnjače
Škofljica	srnjad	truplo	1	1	1	1	apr.	Aspergiloza, parazitoza
Šmarna gora	srnjad	truplo	1	1			apr.	Travma
Šentjernej	srnjad	truplo	1	1		1	maj	Odpoved srca, parazitoza (sarkocistoza)
Grosuplje	srnjad	truplo	1	1			jun.	Parazitoza
Ivanjkovci	srnjad	truplo	1	1		1	jun.	Novotvorba
Sela pri Kamniku	srnjad	truplo	1	1			jun.	Parazitoza
Pivka	srnjad	truplo	1	1		1	jun.	Parazitoza, novotvorba
Škofljica	srnjad	truplo	1	1	1		jun.	Zastrupitev
Pivka	srnjad	truplo	1	1			jul.	Parazitoza
Škofljica	srnjad	truplo	1	1			jul.	Infekcija
Grosuplje	srnjad	truplo	1	1	1	1	jul.	Gnojna pljučnica, tujek, parazitoza
Kamnik	srnjad	truplo	1	1		1	jul.	Parazitoza, dermatitis
Pivka	srnjad	truplo	1	1			avg.	Neznan vzrok
Tržič	lisica	truplo	1	1			avg.	Neznan vzrok
Ormož	srnjad	noga	1	1	1		avg.	Infekcija (<i>Arcanobacterium pyogenes</i>)
Logatec	srnjad	truplo	1	1	1		sept.	Infekcija (<i>Arcanobacterium pyogenes</i>)
Hubelj	gams	truplo	1	1	1	1	okt.	Infekcija (<i>Corynebacterium pseudotuberculosis</i>)
Dramlje	lisica	truplo	1	1			nov.	Neznan vzrok (vzorci na čakanju)
Dramlje	lisica	truplo	1	1			nov.	Neznan vzrok (vzorci na čakanju)
Dramlje	lisica	truplo	1	1			nov.	Neznan vzrok (vzorci na čakanju)
Dramlje	lisica	truplo	1	1			nov.	Neznan vzrok (vzorci na čakanju)
Loka - Črnomelj	srnjad	truplo	1	1			nov.	Parazitoza
Loka pri								
Zidanem Mostu	jazbec	truplo	1	1	1	1	nov.	Infekcija
Kobarid	gams	truplo	1	1			dec.	Verminozna pljučnica
Škofljica	sma	truplo	1	1			dec.	Infekcija
Koper	sma	truplo	1	1			dec.	Podkožna zoljavost
Čezsoča	gams	koža		1		1	dec.	Preiskava v teku

ZAHVALA

Zahvaljujemo se LZS, ki vsa leta tesno sodeluje z Veterinarsko fakulteto in tako omogoča neprekinjeno spremljanje zdravstvenega stanja divjadi. Hkrati se zahvaljujemo tudi vodstvom vseh LD, ki v preiskave pošiljajo material in nam tako omogočajo pregled nad dogajanjem na področju patologije divjih živali. Zahvalo dolgujemo tudi VURS, ki v okviru NVI omogoča spremljanje nekaterih boleznih pri divjadi, s poudarkom na zoonozah.

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: V zvezni državi Wyoming je med lovom na lose medved grizli (*Ursus arctos horribilis*) napadel lovca in ga ugriznil v roko. K sreči je takoj za tem napadeni lovec uspel grizlija ustreliti. Po dogodku je moral poškodovani lovec pešačiti 3 km do svojega avta in se nato še sam odpeljati v najbližjo bolnišnico. Na območju narodnega parka Yellowstone in v njegovi bližnji okolici sicer po oceanah strokovnjakov živi okoli 580 grizlijev, ki so načeloma strogo zavarovani. Kljub temu pa so samo v letu 2010 morali usmrtiti 38 grizlijev, od tega 31 med nevarnimi srečanji in napadi na ljudi. Po mnenju strokovnjakov je vzrok za to v veliki številčnosti grizlijev, ki se še vedno večja. (Jagen Weltweit 6/2010)

Foto: J. Fep

V Franciji so raziskovalci po triletnih proučevanjih poljskih zajcev ugotovili nove, presenetljive novosti o selitvah te vrste.

Kanada: Največja gostota populacije losov (*Alces alces*) na svetu živi v provinci Nova Fundlandija. Na 110.000 km² velikem otoku po podatkih tamkajšnjih strokovnjakov živi okoli 150.000 losov. V narodnem parku Gros-Morne, ki se razteza na severozahodnem delu otoka, živi na 1.800 km² površine kar 5.000 losov. O veliki gostoti pričajo tudi številne težave z losi. Tako so bili ti jeleni v letu 2000 vpleteni v 386 prometnih nesreč, v letu 2010 pa v 741. Da bi zmanjšali omenjene težave, letos prvič po dolgem času načrtujejo ponovno dovoliti lov na lose na območju narodnega parka. Druge možnosti omilitve težav so ograjevanje, ponovna naselitev volkov ali celo uporaba kontracepcijskih tablet za losove krave. (Jagen Weltweit Internet)

Nova Zelandija: Prve divje kunce in poljske zajce so na omenjenem otočju naselili po letu 1830. Naselitve so uspele, tako da sta omenjeni vrsti, še posebno divji kuncu (*Oryctolagus cuniculus*), dosegli veliko gostoto, kar še posebno moti eno najpomembnejših gospodarskih panog na obeh otokih, in sicer živinorejo, natančneje ovčjerejo. Da bi vsaj nekoliko zmanjšali gostoto v provinci Otago, vsako leto organizirajo poseben velikonočni lov. Tako so tudi pred letošnjo veliko nočjo organizirali veliki lov na obe vrsti z imenom Great Eastern Bunny Hunt

– Veliki velikonočni lov na zajce. Na lovu je sodelovalo več kot 500 lovcev, največ v okolici mesta Alexandra. V dveh dneh so uplenili več kot 23.000 divjih kuncev in 1.000 poljskih zajcev. (Wild und Hund Internet)

Nemčija: Raziskovalci inštituta za nove in novejša živalske kužne bolezni Friedrich-Loeffler z otoka Riems so ugotovili, da se hepatitis E, ki ga je sicer mogoče najti pri divjih prašičih, lahko prenaša tudi na ljudi. Način prenosa bolezni sicer še ni natančno pojasnjen, ni pa mogoče izključiti prenosa prek neposrednega stika s surovim mesom, drobovino, okuženimi iztrebki in telesnimi tekočinami. V Franciji in na Japonskem so se v nekaj primerih ljudje okužili z uživanjem premalo toplotno obdelanega mesa divjih prašičev. Po podatkih raziskovalcev naj bi bilo sicer okrog 15 % divjih prašičev v Nemčiji okuženih s virusom hepatitisa E. Cepljenje proti omenjeni bolezni, podobni gripi, zaenkrat še ni mogoče. (Wild und Hund Internet)

ZDA: Ameriški raziskovalci so bili izjemno presenečeni nad podatki iz GPS-telemetrične ovratnice, s katero je bila opremljena samica severnega medveda. Ta je v šestdesetih dneh prepotovala razdaljo 1.800 km! Še

posebno presenetljiv je bil podatek, da je v devetih dneh nepretrganega plavanja prepotovala skoraj 700 km. Domnevajo, da jo je k takemu potovanju prisililo iskanje hrane. Priljubljeno območje severnih medvedov za lov, predvsem tjunjev, je območje ledenih plošč, ki pa zaradi globalnega segrevanja obsega samo še približno polovico velikosti izpred nekaj desetletij. Odrasli severni medvedi si s pomočjo svojih maščobnih rezerv lahko privoščijo taka potovanja za hrano, česar pa ne moremo trditi za njihove mladiče. Zato tudi mladiči omenjene medvedke takega potovanja niso preživeli in so na poti poginili zaradi izčrpanosti. (Der Anblick, 4/2011)

Francija: Na območju osrednje Francije so raziskovalci več kot tri leta proučevali navede poljskih zajcev, še posebno njihove selitve. Ugotovili so, da se poljski zajci z območij z manjšimi gostotami pogosteje selijo stran kot pa z območij z večjimi gostotami. V enem od raziskovanih območij z gostoto poljskih zajcev 41 živali/100 ha so ugotovili, da se približno 50 % vseh poleženih poljskih zajcev v starosti do pet mesecev seli na daljše razdalje, pri čemer prevladujejo samci. Mladi samci so se selili dvakrat pogosteje kot njihove sestre, vendar pa so se

zajklye selile dlje stran od mesta poleganja. Na drugi strani pa so se mladi poljski zajci na območju z gostoto približno 14 poljskih zajcev/100 ha še pogosteje selili stran od območja poleganja. Samci naj bi najverjetneje iskali novo socialno okolje, medtem ko se samice bolj usmerjajo na iskanje kakovostnejšega novega življenjskega prostora. (Der Anblick, 4/2011)

Nemčija: Lov v narodnih parkih je vedno ena izmed vročih tem številnih razprav. V majski številki revije Deutsche Jagd Zeing so bili objavljeni podatki o odstrelu v nekaterih narodnih parkih v Nemčiji. Tako je bilo v lovskem letu 2009/10 v narodnem parku Vorpommersche Boddenlandschaft (površina 805 km²) uplenjenih 148 jelenjadi, 74 damjakov, 79 srnjadi, 257 divjih prašičev, 31 lisic in 17 rakunastih psov; v narodnem parku Jasmund (površina 30 km²) 7 jelenjadi, 125 damjakov, 10 muflonov, 25 srnjadi, 37 divjih prašičev, 18 lisic in 54 rakunastih psov; v narodnem parku Eifel (površina 110 km²) 244 jelenjadi, 240 srnjadi, 10 muflonov in 130 divjih prašičev; v narodnem parku Unteres Odertal (površina 105 km²) 6 jelenjadi, 22 damjakov, 36 srnjadi, 275 divjih prašičev, 2 lisici in 1 rakunasti pes; v narodnem parku Berchtesgaden (površina 210 km²) 85 jelenjadi, 260 gamsov in 82 srnjadi; v narodnem parku Kellerwald-Edersee (površina 60 km²) 38 jelenjadi, 42 damjakov, 12 muflonov, 52 srnjadi, in 160 divjih prašičev; v narodnem parku Harz (površina 247 km²) 512 jelenjadi, 39 srnjadi, 94 divjih prašičev, 2 lisici in 4 rakuni; v narodnem parku Hainich (površina 75 km²) 11 jelenjadi, 29 damjakov, 170 srnjadi in 202 divja prašiča; v narodnem parku Bayerischer Wald (površina 240 km²) 134 jelenjadi, 99 srnjadi in 18 divjih prašičev; v narodnem parku Müritzer (površina 322 km²) 150 jelenjadi, 680 damjakov, 280 divjih prašičev in 360 srnjadi; v narodnem parku Sächsische Schweiz (površina 93,5 km²) 44 jelenjadi, 5 muflonov, 198 srnjadi, 89 divjih prašičev in 11 lisic. (Deutsche Jagd Zeitung, 5/2011)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Planina Podkuk, čudovit gorski svet, se iztrga iz objema Pologarjevega Kazona, dna divje grape, in se kot velik amfiteater raztegne do višine več kot tisoč tristo metrov. Suha struga hudournika deli planino na dva dela. Desni breg se dviga proti skoraj poldrugemu tisočaku, visokemu Krikovemu vrhu, levi breg pa je obešen na nekoliko nižji Tisovec, ki se na drugi strani skoraj odrezano spušča v hudourniško grapo Kazona. Z grebena Brekovca seže pogled od Krna,

po-belil sneg, je bil edini dostop do lovske kočice po cesti iz Ljubinja do planine Lom in morda tudi naprej, do planine Podkuk. Ista parkirišča in iste poti so uporabljali ljubinski lovci, lovski čuvaj državnega lovišča in njihovi gostje. Resnici na ljubo je treba povedati, da je marsikateri ljubinski lovec prekoračil predpisane meje in prenekateri gams je prečkal lovsko mejo v lovčevem nahrbtniku. V tisti čas sega tudi zgodba, ki po črki zakona ni ravno lovsko poštena, bi bila pa škoda, če bi šla v pozabo. Še najstrožje varovani

arhivi se po letih odprejo in tako je tudi ta zgodba po več kot dvajsetih letih pričurljala na dan.

Tisto leto je sneg zgodaj zapadel in padavin je bilo veliko. V dolini je predvsem deževalo, v visokogorju pa je bilo snega res dosti. Lovska sezona je bila na višku, prav tako smučarska. Dva brata, Vojko in Milan, zanesenjaka, strastna smučarja in obenem lovca, sta imela na pobočju Kobilje glave postavljeno prenosno smučarsko žičnico. Tis-

JOŽE LEBAN - DROLČ

Kako je Berti čez lovsko mejo prinesel gamsa

mimo Migovca in planine Razor naprej prek tolminsko-bohinjskih gora in skoraj dva tisoč metrov visokih Peči, ki jim na bohinjski strani rečejo Rodica. Proti jugu ustavljata pogled visoka Kobilja glava in nekoliko nižji Jalovnik.

Meja lovišča LD Ljubinj poteka po suhem potoku na planini, pri nekdanji *financarski kasarni* se konča in se nenaravno, po turistični poti – *mulatjeri* zarezhe vodoravno v pobočje, daleč noter pod skoraj dva tisoč metrov visoki Tolminski Migavec, do planine Kal. Po *mulatjeri*, ki je edini koristen ostanek več kot dvajsetletne italijanske okupacije teh krajev, je LD Ljubinj odrezana od najlepših gamsjih pasišč. Pobočja na zgornji gozdni meji, obrnjena proti jugu, so idealen svet za črne vrage, ki jih prvi zapadli sneg prepodi z bohinjskih planin. Splažena in od sonca obsijana pobočja zadržijo gamse od prska pa vse do kotitve v pozni pomladi. Na bohinjsko stran se vrnejo šele v začetku poletja. Z loviščem nad *mulatjero* Razor-Prodi je v preteklosti upravljalo Soško gozdno gospodarstvo, zdaj pa ima status lovišča s posebnim pomenom (LPN). Z njim upravlja Zavod za gozdove Slovenije, OE iz Tolmina. V lovišču je bil zaposlen lovski čuvaj, lovili pa so tudi zaposleni v gozdnem gospodarstvu. Pozimi, ko je vrhove

tega dne sta se odločila, da z vrha smučišča na popravilo v dolino odpeljeta motor vlečnice. Dan je bil kot nalašč in z vrha se je nudil enkratni razgled. V daljavi, na jugu, se je bleščalo morje, na drugi strani je bil venec Tolminsko-Bohinjskih gora, na debelo posut s snegom. Posamezna pobočja so kazala svoja gola, od sonca obsijana rebra. Na strmih pobočju za Tisovcem sta opazila trop petnajstih, morda dvajsetih gamsov. Hladni dnevi so dali slutiti, da se bo kmalu začel gamski prsk.

Motor sta zasilno pritrčila na sani in z njim urno odhitela do ceste, na planino Stador. Čeprav sta bila brez orožja, jima lovska žilica ni dala miru. V mislih sta imela gamse v Tisovcu: »Poglejva, če jim že kaj nagajajo hormoni.«

Z avtom sta se zapeljala naprej do planine Lom. Tam sta ga pustila, saj je bila naprej cesta zasnežena in zasuta s plazovi. Na parkirišču je že sameval neki avto; verjetno je bil last planinca ali rekreativca. Vzela sta vsak svoj daljnogled in se po zasneženi cesti odpravila dobre pol ure daleč do Podkuka. Edino gaz v snegu so naredili planinci in morda kakšen zagnan lovec.

Planina pred njima je bila pokrita s snegom. Z daljnogledom sta preiskala okolico, čutiti ni bilo žive duše. Lisičji sled je peljal po poti v grapo, tu in tam je cvrknul premražen ptič. Osamele smreke so odvrgele sneženo odejo, le nizki grmički so pod težo sklonjeno čakali odjuge. Čas tu zgoraj se je ustavil. Nekaj mesecev se bosta tod menjavala le sneg in veter. Gamsi so se umaknili v grape Kazona, pod planino Rut. Le na splažena pobočja so prihajali iskati skromno pašo.

Prek suhe grape, čez lovsko mejo, sta se povzpela na sedlo v Tisovcu. Previdno sta se povlekla na greben, se pritajila za grmičevje in opazovala. Strmo pobočje ne zdrži teže snega in plazovi odnesejo v dolino vsako upanje, da tam zraste kaj drugega kot pusta in ostra planinska trava. Tod so bili, dobrih tristo metrov naprej! Brezskrbno so se pasli na plazišču, kot bi vedeli, da je v planinah sveže zapadli sneg ustavil življenje. Nenadoma sta opazila, da se nekoliko nižje, za ruševim grmom, nekaj premika. Lovec! Le kdo je šel čez, v škodo?

O, Berti je!

Berti je nekaj časa opazoval gamse, nato je previdno pogledoval v smeri grebena in opazoval, če je zrak čist. Nato se je odločil! Po Kazonu se je razlegel strel, koza iz tropa je klecnila in zdrsnila po suhi travi. Berti je pustil

puško pri ruševem grmu in se spustil po strmini do gozdne meje, kjer je ustreljen gams izginil.

Za Vojka in Milana je bilo opazovanja konec. Pustila sta Bertija z njegovim plenom in se vrnila do avta na planini Lom. V osamljenem parkiranem avtu sta tedaj prepoznala Bertijevega forda. »Nekaj mu morava ušpičiti!« sta sklenila. Na list papirja sta napisala skrivnostno sporočilo in ga zataknila za avtomobilske brisalce.

Berti je ustreljeno kozo našel nizko v gozdu. Še enkrat se je prepričal, če je prav ocenil, da je bila brez mladiča. Opazil je tudi, da je cena srečanja z gozdom plačal njen rogelj in da njegova trofeja ne bo popolna. Iskal je odlomek po okolici in po sledi zadete živali, vendar zaman. Odlomljenega roglja ni našel. Hitro je žival iztrebil in drobovino pustil lisicam. Ura je bila že pozna in rad bi bil tudi čim prej nazaj čez lovsko mejo, v svojem lovišču. V gozdu je kozo oprtal in korak za korakom, med debli dreves in po grmadah splaženega snega, ki se je med drevjem končno le ustavil, premagoval strmino. Zapustil je gozd. Pri ruševem grmu je bil šele na pol poti na greben. Pobral je puško in preostalo opremo ter se mukoma, po poležani spolzki travi previdno dvigal naprej, proti grebenu. Prihuljeno se je stisnil za smreko, se še enkrat razgledal po okolici in se nato spustil na drugo stran, proti grapi. Po gozdu se je skrivoma pretikal med starimi smrekami in naskrivaj pogledoval proti planini.

Ko je prečkal grapo, je lažje zadihal. Nikjer ni bilo videti ali slišati človeka, posamezne človeške sledi na cesti pa ga niso posebno skrbele. 'Rekreativci ali planinci,' je pomislil, 'ne počivajo niti v tem času!' Z oprtano kozo se mu je pot zdela daljša, žival pa z vsakim korakom težja. Toda bil je zadovoljen; mokra in prepotena srajca ga sploh ni motila. Težave so se začele šele, ko je prispel do avta. Za brisalci je bil zataknen list papirja in na njem je pisalo: *Ustavi se na Ljubinju, v gostilni Pri Gunarju. Opazuj, in kdor ti bo trikrat pomežiknil, k tistemu se usedi!*

»Kopč! Gotovo je bil Kopč!« mu je šinilo skozi možgane. »Čuvaj narodnega parka me je videl in zdaj bom imel sranje! To je prav v njegovem stilu!« Začelo ga je zvijati po trebuhu. Lov je začel dobivati drugačno podobo. Gamsa je odvrgele kraj poti, kot bi bil garjav, in pogledal okoli sebe, če ga kdo opazuje. Nič ... Vse je bilo mirno. Nervozno je hodil okrog avta in ni vedel, kaj naj naredi.

»Kaj mi je bilo tega treba!? Zakaj nisem poslušal žene, ki mi je odsvetovala riniti sem gor. In potem sem šel še v škodo. Tudi trofeja ne bo popolna in na koncu sem skoraj še dušo izpljunil, da sem prilezel iz prekletega Kazona. Zdaj pa še to! Kopč. Kaj sem se mu zameril, da je vohljaj za mano!? Preklete!«

Požirek žganja je vso stvar le še poslabšal. V možganih mu je zavrelo, v dimljah ga je stisnilo. Odtočiti je moral kraj poti. Potem je naložil gamsa v prtljajnik avtomobila in odrinil. Najtemnejši scenarij se mu je motal po glavi in ni prav dobro vedel, kdaj se je ustavil pred gostilno na Ljubinju. Gologlav, razkuštran in z odpeto srajco, nič v stilu lovskega uplenitelja, je prestrašeno, brez pozdrava, vstopil in pogledal po gostih. Za mizo v kotu je bila skupina fantov. Naslonil se je na pult, nekaj pomencal sam pri sebi, bolj nehoto popravil in zapel srajco in se še enkrat obrnil po gostih: »Ali je bil Kopč kaj tu?«

V kotu za mizo sta sedela Vojko in Milan in igrala karte. »Ne. Ni ga bilo!« sta odgovorila.

Berti je naročil pijačo in se usedel za drugo mizo. Družba prijateljev mu ni ustrezala; s svojo nesrečo je bil raje sam. Vedno bolj ga je zvijalo in vino ni imelo pravega okusa. Še vedel ni, kdaj je prvi kozarec zliil po grlu. Po drugem se mu je začel vračati pogum: »Kje sta bila vidva?« se je obrnil k solovcema.

»V Kobilji glavi! Sva šla po žičnico,« sta Milan in Vojko odgovorila v en glas in komaj zadrževala smeh.

»Ali sta kaj videla Kopča?«

»Neeee!« je bil zopet odgovor.

V negotovosti sta ga držala več kot pol ure in se smejala pod kožo. Nato mu je Milan le pomežiknil ... in še enkrat in še enkrat. Kot bi odvrgele kamen s pleč, je Berti vstal, jezno pogledal izpod čela, se od srca po tihem posmehal in naročil pijačo za vse.

»Je ... ti! Sta mi pa naredila nekaj sivih las!«

Sproščeni »ha, ha, ha ...« je šele čez nekaj minut privrel na dan.

Samo po sebi se razume, da je Berti izmišljeno ime. Z njegovim dovoljenjem je ta zgodba tudi napisana.

Resnična oseba pa je **Kopč**, čuvaj TNP, zdaj že pokojni **Evgen Kavčič**.

Resnični osebi sta tudi **Vojko in Milan**.

Takih nelovskih dejanj z objavo nikakor ne podpiramo; objavljamo jo le zato, ker jo je avtor dovolj spretno napisal (dobro je prikazana krivolovčeva duševna stiska)... – Ur. odbor

Sejem Lov s sloganom Zagledani v naravo

Na 7. tradicionalnem Mednarodnem sejmu lovstva, ribištva, aktivnosti in oddiha v naravi najbolj prepoznavna LZS

Na vedno bolj privlačnem in prepoznavnem slovenskem sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni je bil od 15. do 17. aprila 7. tradicionalni Mednarodni sejem lovstva, ribištva, aktivnosti in oddiha v

naravi. Kot se spodobi za vse prireditve, na katerih sodeluje LZ Slovenije, se je tudi letošnji sejem začel z lovskim kulturnim vložkom. Da bo tam na vzhodu naše sončne dežele, kjer si v dobrem sosedskem vzdušju podajajo roke prijateljstva in napredka Štajerci, Prleki in Prekmurci, odmeven sejmski dogodek, sta že na začetku z ubranim petjem prepričljivo nakazala LPZ Medvode in pozdravni nagovor **Janeza Erjavca**, direktorja Pomurskega sejma, ki je s svojo neutrudno ekipo gotovo najbolj zaslužen, da se sejem

Lov še nadalje vrsti vsako drugo leto.

Slogan letošnjega sejma **Zagledani v naravo** je bil še kako posrečeno izbran. Lahko bi postal celo slogan Pomurskega sejmišča, saj tamkajšnji sejmski ustvarjalci vse svoje sejme gradijo na prijaznem odnosu do narave in naravnega okolja, kar je v svojem nagovoru poudaril tudi Erjavec. Ni pozabil pohvaliti dobrega sodelovanja in prizadevanja ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. **Dejana Židana**, čeprav se odprtja ni udeležil. Po Erjavčevih besedah pa se je resno lotil varstva (beri zaščite) kmetijskih površin in s tem posredno tudi zdravega okolja za prostožive-

če živali v kmetijski krajini. Številne obiskovalce, ki so se udeležili slavnostnega odprtja, je spomnil, da so za zdravo in vsečno okolje še kako zaslužne tudi druge slovenske okoljevarstvene organizacije, nevladne institucije in društva, ki neprekinjeno bdijo nad slovenskim okoljem. Mnogi od njih že tradicionalno sodelujejo na sejmu Lov. Letos so se Lovski, Ribiški, Planinski in Kinološki zvezi, Zavodu za gozdove Slovenije in Slovenski zvezi za sokolarstvo in zaščito ptic ujed pridružile še druge naravovarstvene skupine.

Odmevno slavnostno odprtje

Slavnostnega odprtja, ki je potekalo v osrednji razstavnici hali

LOV

A, kjer je svoj razstavni prostor privlačno uredila tudi LZS, so se med drugim udeležili mag. **Blaž Kavčič**, predsednik Državnega sveta RS in predsednik Kinološke zveze Slovenije, mag. **Srečko Felix Krope**, predsednik LZS, **Borut Jerše**, predsednik Ribiške zveze Slovenije, **Tone Tomše**, podpredsednik Planinske zveze Slovenije, **Anton Kampuš**, podžupan Občine Gornja Radgona, **Anica Zavrl - Bogataj**, direktorica Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, **Aleksander Svetelšek**, podpredsednik KZ Slovenije. LZS so zastopali še **Srečko Žerjav**, direktor skup-

prostoživečih živali in vodnega življa. »Prispevki in poslanstvo organizacij, kot sta LZ Slovenije in Ribiška zveza Slovenije, so v tem pogledu neprecenljivi. Njima bi morali slediti tudi drugi,« je poudaril Kavčič.

Krope, ki je bil na letošnjem sejmu sploh vsestransko družaben in iskan sogovornik med politikami, lovci, novinarji in drugimi obiskovalci, tudi tokrat v svojem nagovoru ni zaobšel pomembnih podatkov, s katerimi je nepoznavalce slovenskega lovstva seznanil, spomnil ali z njimi kaj ponazoril. »Slovenski lovci smo v letu 2010 v naravi

Na razstavnem prostoru LZS je častne goste sprejel Franc Rotar, predsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo; v pogovoru s Kavčičem, Kropetom in Erjavcem.

Koroški, kočevski, štajerski in prleški lovci (od leve) – Franc Rotar (LD Prežihovo), Anton Šinko (LD Gornja Radgona), Rudi Šipek (LD Negova), Franc Gomzi (LD Negova), Franc Smolko (LD Radenci), mizar Boštjan Nedog, Ladislav Pišek (LD Gornja Radgona) in arhitekt Boštjan Česarek (LD Ribnica) – so s skupnimi močmi pravočasno postavili »skelet« razstavnega prostora LZS.

opravili več kot milijon delovnih ur skupaj. Vem, da prav tako zavzeto delujejo tudi ribiči, planinci in drugi. Zato je bolj pomembno, da se takšni ljudje družimo, se pogovorimo o stanju v naravi, o položaju naših organizacij v slovenski družbi. Predvsem pa, da kot upravljavci in uporabniki prostora, posredujemo svoje poglede na zdajšnjo ureditev, ki je včasih tudi neživiljenjska in jo je z našim ciljem varovanja narave in ohranjanja okolja v praksi zelo težko spoštovati,« je rekel predsednik LZS. Spomnil je, da je bila prav LZS prva, ki se je v Sloveniji zavzela

za ponovno naselitev risa, katerega obstoj pa je zaradi neaktivnosti države ponovno ogrožen. »Prazna lovišča niso znak dobrega gospodarjenja z naravo in divjadjo v njej. Slovenski lovci smo v preteklosti bili in bomo tudi v prihodnje ostali dobri gospodarji. Zato se bomo še naprej zavzemali za ohranitev vseh živalskih vrst v njihovem čim manj okrnjenem naravnem okolju. Nočemo in ne bomo dopustili mačehovskega odnosa države do naravnega okolja in skrbi zanj, kar je opaziti še predvsem v zadnjem času,« je med drugim še poudaril Krope.

nih služb, mag. **Štefan Vesel** generalni sekretar, **Tina Drolc**, novinarka, zadolžena za stike z javnostjo, dr. **Marjan Toš**, predsednik uredniškega odbora založništva LZS, **Boris Leskovic**, odg. urednik Lovca, in nekaj članov UO in komisij. Videli smo tudi mag. **Janka Mehleta** in **Marka Jonozoviča**, predstavnika ZGS, pa vinsko kraljico Slovenije **Simono Žugelj** in številne druge goste iz sosednjih držav Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Srbije. Poleg Erjavca so zbrane nagovorili B. Jerše, A. Kampuš ter glavna gosta: mag. B. Kavčič, ki je sejem tudi odprl, ter mag. S. F. Krope. Kavčič je poudaril, da je sejem Lov najboljše priložnost za druženje in sklepanje novih poznanstev vseh tistih, ki se zavzemajo za ohranitev naravnega okolja in ljubiteljev narave ter prostoživečega živalstva, saj po njegovem mnenju prireditev, kakršna je tudi sejem Lov, pomembno prispeva k ozaveščanju javnosti za še odgovornejši odnos do okolja in

Slavnostnega odprtja letošnjega sejma Lov se je udeležilo kar nekaj častnih gostov, med njimi so bili mag. Srečko Felix Krope, predsednik LZS, mag. Blaž Kavčič, predsednik Državnega sveta RS Slovenije, Anica Zavrl - Bogataj, generalna direktorica Direktorata za gozdarstvo, lov in ribištvo, Borut Jerše, predsednik Ribiške zveze Slovenije, Vinko Rous, podžupan radgonske občine, Janez Erjavec, direktor Pomurskega sejmišča s svojimi sodelavci, ter mnogi razstavljalci in obiskovalci.

Zagotovo se bodo letošnjega slavnostnega odprtja sejma LOV radi spomnili tudi slovenski lovci - kinologi, saj sta Kroke in Kavčič podpisala **sporazum o tesnejšem sodelovanju med LZ Slovenije in Kinološko zvezo Slovenije**. Kavčič je ob podpisu opomnil zbrane, da začetki organizirane slovenske kinologije – začeli so jo prav lovci, je poudaril –, segajo v davno leto 1912, ko je bilo ustanovljeno Društvo ljubiteljev ptičarjev kot prva slovenska kinološka organizacija sploh. Od leta 1939 do leta 1948 je bil predsednik društva tudi starosta slovenska lovstva in slovenske lovske kinologije dr. **Ivan Lorenčič**. Dandanes so slovenski lovski kinologi vodniki več kot štiri tisoč za lov usposobljenih (šolanih) lovskih psov. »Zavedati se moramo, da dobrega in uspešnega lova ni brez dobrega lovskega psa in strokovno dobro usposobljenega vodnika,« je ob tem dogodku še rekel Kavčič. F. S. Kroke je povedal, da je LZS tokrat podpisala že drugi sporazum s programsko sorodno organizacijo, ki je usmerjen k skupnemu varovanju narave in preudarni trajnostni rabi naravnih virov. Leta 2009 je LZS namreč podoben sporazum že podpisala z Ribiško zvezo Slovenije. »Povsebinsi in poslanstvu podoben sporazum pa bomo podpisali še s Planinsko zvezo Slovenije in tudi z drugimi nara-

varstvenimi organizacijami, ki bodo to želele,« je zagotovil predsednik LZS.

Sejem bil je živ ...

Letošnji radgonski lovski sejem je spet pester, bogat in dovolj privlačen, so menili obiskovalci. Na 7.800 m² razstavnih površin je svoje razstavne kotičke bogato in zanimivo uredilo kar **151 razstavljalcev iz sedemnajstih držav**. Od domačih velja omeniti vsaj nekatere: **Puškarstvo Skobir** iz Slovenj Gradca (Maribora), **Koptex, d. o. o.**, iz Nove Gorice (s svojimi sedmimi podružnicami v Sloveniji), **Modno krojaštvo Andrej Šmigoc** iz Spuhlje, **Krojaštvo Branko Rožman** iz Brežic, **Alp – Jag** iz Avstrije, klobučarno **Sergej Pajk** iz Ljubljane. Med razstavljalci in imetniki svojih predstavitenih mest, da ne bomo preveč skromni, je zagotovo najbolj izstopal osrednji razstavni prostor Lovske zveze Slovenije. Čeprav se je krovna lovska organizacija že v preteklosti vedno znala dovolj vidno predstaviti, pa je letošnja predstavitev marsikoga presenčila. Njeno »začasno ozemlje« na radgonskem sejmišču je znala povsem izkoristiti, so menili nekateri. Zato sta s posodobljeno idejno zasnovo poskrbela predvsem arhitekt **Boštjan Češarek** in **Franc Rotar** s svojimi pomočniki iz kulturne komisije LZS. Razgiban razstavni prostor, ki

USTVARJALCI LOVCA NA SEJMU

Čeprav se nekateri redni dopisniki Lovca že zaradi potreb dopisniške in lovske narave dela pogosteje srečujemo z odgovornim urednikom Lovca Borisom Leskovicem in dr. Marjanom Tošem, predsednikom uredniškega odbora, je vsako snidenje z njima še posebno družabno, zlasti pa delovno izkoriščeno. Le malokdaj pogovor ne poteka predvsem o novinarskih in dopisniških nalogah, spremljanju aktualnih dogodkov na lovski in tudi politični sceni. Stari lovski dopisniški in novinarski prijatelji smo se tokrat srečali ob letošnjem lovskem in ribiškem sejmu v Gornji Radgoni. Ker se lovci sploh radi zadržujemo v lovskih sobah, kjer se navadno počutimo najbolj domače, smo se nenapovedano zbrali tudi na radgonskem sejmišču – kje drugje kot v »lovski sobi« (od desne) LZS: Edo Krašna, Franc Rotar, nova piarovka LZS Tina Drolc, Boris Leskovic, mag. Dolores Čarga, dr. Marjan Toš ter lovec, župan in poslanec Janez Ribič. Ker o sebi poredkeje kaj napišemo, fotografiramo pa se le, če je to zaradi narave dela res nujno, smo tokrat naredili izjemo. Fotografija in besedilo: **F. Rotar**

ga je krasila lovska soba, nekaj vrhunskih in zanimivih lovskih trofejev in novost – nekaj dekorativnih likovnih umetniških del naših lovcev, predvsem pa kar

dve zanimivi diorami z živalmi za mlajše obiskovalce – so zagotovo prispevali k boljši oceni te predstavitev na letošnjemu sejmu. Nemalo zaslug za to imata razširjeni organizacijski odbor in posebna delovna skupina, na čelu katere sta bila Rotar, vodja odbora za sejme, in arhitekt Češarek. Še kako prav je, da zapišemo, kateri so se kar nekaj dni trudili za uspešno predstavitev: LZS: **Ivan Žižek, Marko Petretič, Edo Krašna, mag. Dolores Čarga, Robert Kravanja, mag. Romana Erhatic - Širnik, mag. Štefan Vesel, Boris Leskovic, dr. Arpad Köveš, Aleksander Beer, Anton Holc, Milan Kolarič, Anton Šinko, Rudi Šipek, Franc Gomzi, Franc Smolko, Ladislav Pišek**, prizadevna hostesa **Karmen Zorko** in mizar **Boštjan Nedog**. Njim so bili stalno na voljo tudi prijazni in prizadevni delavci sejmišča. Ob tej priložnosti se organizacijski odbor za sejme LZS zahvaljuje lovskim umetnikom za razstavljena umetniška dela (**Milanu Samarju, Janiju Mravljetu, Igorju Pičulinu, Antonu Škulju, Borisu Leskovicu in Andreju Puntarju**), lovcem iz LZ Gornje Posočje, ZLD Prekmurje, ZLD Prlekija, ZLD Kočevje in ZLD Ljubljana, Slo-

Predsednika Lovske in Ribiške zveze Slovenije, mag. Srečko Felix Kroke in mag. Blaž Kavčič, sta ob prisotnosti Anice Zavrl - Bogataj, direktorice Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, slavnostno podpisala sporazum o sodelovanju med lovske in kinološko organizacijo.

venskemu lovskemu muzeju pa za posojene lovške trofeje, številne preparirane gozdne živali ter sejemске eksponate in opremo!

Organizator sejma, zlasti pa LZS deležna pohval

Številni lovci, obiskovalci in gostje, v treh dneh so jih naštelih okrog enajst tisoč, kar je največ doslej, so nam odkrito izrazili mnenje, da je bil letošnji sejem veliko pestrejši in privlačnejši tudi zaradi bogate predstavitve LZS ter njene glasbene kulture. Nekoliko manj naj bi bilo po njihovem razstavljalcev lovške opreme. Zagotovo so bile obsejemske prireditve mnogo bolj obiskane tudi zato, ker se je vse dogajalo na odru v hali A. Zapupali so nam, da jih je v preteklosti še najbolj motil hrup, ki je prihajal iz gostinskega lokala; to pot jih ni! Toliko poslušalcev, kot so jih bili letos deležni nastopajoči lovski zbori, rogisti, ručaki in drugi, jih včasih res ni bilo! Kar enaindvajset LPZ in rogistov iz Slovenije in Avstrije se je zvrstilo in nadvse uspešno predstavilo.

Za posebno popestritev so tudi tokrat poskrbele obsejemske prireditve in predstavitve. Omeniti velja vsaj nekatere. O nosni zoljavosti pri srnjadi je v organizaciji ZGS in LPN Kozorog - Kamnik predaval mag. vet. med.

Darko Veternik. V organizaciji Forum Lov, ki je na sejmu med obiskovalci opravil tudi svojo javnomnenjsko anketo, je lovski

kinolog in moderator foruma **Miha Skerlj** predaval o krvni sledi v praksi in splošno o delu po strelo na veliko divjad. Le-

tošnji sejem je zaznamovala tudi nekoliko »fizična delovna« prireditve. Na sejemski učni poti (na sejmišču), ki jo je Pomurski

Razstveni prostor LZS je bil letos zanimiv in privlačen tudi po zaslugi arhitekta in lovca Boštjana Češarka. Trofeje divjadi, preparirane gozdne živali, dodatek umetniških likovnih del lovcev, knjig iz zbirke Zlatorogova knjižnica in revije Lovec si je z očitnim zanimanjem ogledalo več tisoč obiskovalcev.

Lovska zveza Slovenije

Skupaj smo močnejši ...

Planinska zveza Slovenije bo sodelovala tudi z lovsko in ribiško zvezo

Na povabilo predsednika Planinske zveze Slovenije (PZS) **Bojana Rotovnika** so se 4. aprila 2011 sestali predstavniki Lovske zveze Slovenije (LZS), Ribiške zveze Slovenije (RZS) in Planinske zveze Slovenije (PZS). Lovsko zvezo so zastopali predsednik **Srečko Felix Krobe**, podpredsednik **Lado Bradač** in direktor strokovnih služb na Lovski zvezi Slovenije **Srečko Žerjav**. Ribiško zvezo Slovenije je zastopal predsednik **Borut Jerše**, delegacijo PZS pa predsednik **Bojan Rotovnik**, podpredsednik **Tone Tomše**, generalni sekretar **Matej Plank** in predstavnica PZS za odnose za javnostjo **Zdenka Mihelič**.

Namen prvega skupnega sestanka je bil predstavitev zvez in ugotovitev skupnih vsebinskih točk, kjer bi lahko sodelovali v prihodnje, saj vse tri prevladne organizacije delujejo na temelju prostovoljnosti in delujejo predvsem na naravovarstvenem področju.

Vse tri organizacije so v uvodu predstavile svoje delovanje, sestavo in številčnost članstva, glavne poudarke dela ter opisale aktivnosti letos. Slovenska lovška organizacija ima okrog 22.000 članov v 438 društvih (sem sodijo lovške družine in območne lovške zveze ter druge sorodne organizacije), slovenska ribiška organizacija združuje 12.000 članov, združenih v 64 ribiških društinah po Sloveniji, PZS pa šteje skupaj nekaj več kot 57.000 članov, organiziranih v 263 planinskih društvih. Enotnega mnenja so si bili, da bi bili ob skupnem delovanju ob perečih problemih ali predlogih lahko veliko močnejši, saj bi v tem primeru organizacije

skupaj zastopale skoraj 100.000 prebivalcev Slovenije, kar je zavidljivo število.

Ribiška zveza je seznanila, da letos praznuje **130-letnico organiziranja ribištva** na Slovenskem. Tako 16. maja 2011 v Državnem svetu pripravljajo posvet o vodi (Pojmovanje vode kot življenjskega prostora), kjer bodo predstavili tudi nekaj dobrih izkušenj, kako vzpostaviti prvotne vodotoke v naravno stanje; predstavili bodo oceno, kako kmetijstvo vpliva na kakovost vode idr. Ob tej priložnosti je predsednik Jerše vse povabil na osrednjo slovesnost ob njihovi visoki obletnici delovanja, ki bo **18. junija 2011 na Brdu pri Kranju**. Predsednik RZS je zaprosil PZS tudi za pomoč pri posredovanju njihovih izkušenj glede vzpostavitve veljavnih izobraževalnih programov, ki jih potrebujejo za izobraževanje ribiških vodnikov.

Lovska zveza, ki prav tako kot PZS in RZS, deluje na področju varstva okolja, ima večkrat težave glede pravilnega razumevanja vloge lovca, ki na eni strani upleni žival, po drugi pa je tudi varuh narave. Predsednik S. F. Krobe je problematiko nadrobno razložil in pojasnil vse v povezavi z lovom in naravovarstvenim vidikom. Povedal je, da ima LZS tudi 2.500 lovskih čuvajev, ki bi lahko prevzeli vlogo naravovarstvenih nadzornikov, in – kot zanimivost – da so edina lovška zveza na svetu, ki se trudi, da bi lovci lovili manj živali kot to od lovskih organizacij (upravljavk lovišč) terjajo načrtovalci. Sodelujejo tudi z nasprotniki lova, saj menijo, da se od njih lahko tudi veliko naučijo, in iščejo skupne rešitve (npr. glede urejanja »zelenih mostov«). Prav tako so povezani s Kinološko zvezo Slovenije, s katero so na aprilskem sejmu Lov v Gornji Radgoni podpisali Sporazum o sodelovanju na področju varovanja narave.

Predsednik Rotovnik je predstavil delovanje planinske organizacije, opisal njene aktivnosti, organiziranost, podpredsednik Tomše pa tudi prizadevanja PZS glede varovanja gorskega okolja na splošno, protokole Alpske konvencije idr. Predsednik PZS je vse udeležence razgovora povabil na Skupščino PZS, ki bo 7. maja 2011 v Kočevju.

sejem skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije začel urejati v letošnjem mednarodnem letu gozdov, so prva drevesa posadila tudi B. Kavčič, S. F. Krope, B. Jerše in J. Erjavec, **Zavrli - Bogatajeva** pa je drevesce posadila v imenu ministra D. Židana.

V imenu radgonskega župana A. Kampuša je drevo posadil **Anton Rous**, častni občan radgonske občine. Kropetu sta pri-

padla nadomestna posaditev in zalivanje v imenu direktorja Zavoda za gozdove Slovenije **J. Jakše**. Prav tako so oponašalci jelenjega rukanja in drugih vrst divjih živali dali vse od sebe in navdušili. Tudi kinološko tekmovanje – državna razstava psov vseh lovskih pasem – CAC, ki je potekala v organizaciji LKD Maribor in Kinološke zveze Slovenije –, je bilo za vse zanimivo in privlačno. Kar **130 psov** iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Nemčije, Francije, Poljske in Srbije se je predstavilo na sejmsko soboto. A zagotovo je bilo tudi letos največ pozornosti namenjene tekmovanju skupin kuharjev v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe. O teh prireditvah bomo v Lovcu obširneje poročali v julijsko-avgustovski številki Lovca.

Sejem Lov 2011 je torej v vseh pogledih spet upravičil svoje poslanstvo. Tistim, ki niso prišli v Gornjo Radgono, je lahko žal: »zgodil« se je namreč sproščen lovski družabni dogodek. Takih v Sloveniji, ki so namenjeni lovcem, ljubiteljem zelene bratovščine in tudi nasprotnikom lova, ni veliko. Lahko rečemo, da je za vse zagledane v naravo samo en sejem: sejem Lov, ki je vsako drugo leto!

Franc Rotar

Tudi letos je »lovsko sobo« LZS na radgonskem sejmu obiskalo veliko lovcev, razstavljalcev in drugih ljubiteljev zelene bratovščine. S svojimi gosti jo je obiskal tudi predsednik LZS mag. Srečko F. Krope.

Udeleženci razgovora so ugotovili, da imajo vse tri zveze veliko skupnih ciljev in hotenj, zato bi akcijsko združene lahko sodelovale na več področjih dejavnosti. Predsednik Rotovnik je izpostavil nekaj ključnih skupnih točk:

- sodelovanje pri pripravi zakonodaje, ki zadeva varstvo narave in okolja,
- sodelovanje pri pripravi zakona o vožnji v naravnem okolju,
- sodelovanje in skupne akcije v okviru evropskega leta prostovoljstva,

• izmenjava primerov dobrih izkušenj na področju varstva gozdov in voda.

Prav tako so ocenili, da bi bilo nekaj skupnih projektov mogoče uresničiti v okviru protokolov Alpske konvencije.

Dogovorili so se, da bodo za potrebo priprave zakona o vožnji v naravnem okolju ustanovili nevladno skupino, ki bi pripravila predlog zakona. V skupini bi bilo 5 do 6 predstavnikov (iz vsake zveze in drugih organizacij po eden do dva predstavnika), pravno pomoč pa je skupini že zagotovil Pravno-informacijski center (PIC). Do konca aprila oz. v začetku maja bo predvidoma že prvi sestanek predstavnikov vseh organizacij in tudi PIC.

Kar zadeva varovanje okolja, je PZS v predlogu novega Statuta PZS predvidela tudi varuha gorske narave. Toda planinska zveza bi želela to oblikovati širše in po vzoru Deželne vlade Tirolske pripraviti program varuha okolja, ki bi na državnem nivoju (skupaj s nadzorniki - prostovoljci) preverjal skladnost posegov v naravo z veljavno zakonodajo.

Na področju prostovoljstva (3. februarja letos je bil v Državnem zboru brez glasu proti sprejet Zakon o prostovoljstvu) so se dogovorili, da bodo enotno sodelovale vse tri zveze, ocenili pa so tudi, da se bo treba v prihodnje aktivneje vključevati v vse postopke priprave in sprejemanja pomembnih podzakonskih aktov na področju prostovoljstva in naravovarstvene dejavnosti.

Generalne sekretarje vseh zvez so zadolžili, naj si izmenjajo uradna priporočila in predloge zvez, s poudarkom na varstvu narave.

Sklenili so, da se bodo zveze enkrat na leto srečevale na skupnem sestanku na ravni vodstev, da bodo pripravili analizo in pregled sodelovanja in sestavili načrte za prihodnost. Prav tako naj bi za omenjeni sestanek vsaka zveza pripravila predstavitev projekta, pri katerem bi potrebovala pomoč preostalih zvez - partneric.

Zdenka Mihelič

Od leve proti desni: M. Planko, T. Tomše, S. Žerjav, B. Rotovnik, B. Jerše, S. F. Krope, L. Bradač.

Bazenska lovska razstava v Žerjavu

Če ni dogovarjanja in kompromisa, ni uspešnega sodelovanja. In prav to se je letos zgodilo na Koroškem, kjer sploh rečejo, da »ne radi« gledajo čez plot k sosedom. Pa bi vsaj lovci morali večkrat pogledati k sosednjemu LGB in se dogovarjati. To bi morali storiti funkcionarji **Mežiškega in Slovenjgraškega LGB**. Ker očitno eni drugemu ne popustijo, ker se bolj malo pogovarjajo o načrtovanih nalogah, se je pač zgodilo, kar se je: slovenjgraški niso »hoteli« ali pa niso mogli upoštevati že določenega datuma, nedelje, 13. marca 2011, za postavitve bazenske lovske razstave v Žerjavu za Mežiški LGB. Tako se je zgodilo, da sta bili obe razstavi na isti dan. Tudi v Mislinji za Slovenjgraški LGB.

44. lovska razstava MLGB v Žerjavu je vzorno pripravila **LD Pogorevc**, ki šteje 60 lovcev in dve lovki. Žerjavski lovci, na čelu katerih je dosledni starešina **Marko Jelen**, so spet dokazali, da so večji tudi takšnih organizacij. Osem razstavnih panojev so tamkajšnje LD opremile s trofejami iz minulega leta. Ob njih so stali tudi družinski prapori. Lovsko razstavo je popestrila diorama s prepariranimi gozdnimi živalmi ter risbe učencev Podružnične OŠ Žerjav. Trideset odličnih fotografij narave in divjadi med Peco in Uršljo goro je prispeval naravoslovni fotograf in lovec LD Pogorevc **Vlado Jehart**.

44. zboru lovcev iz sedmih lovskih družin Mežiške doline se sicer ni udeležilo veliko lovcev, pa še tisti, ki so prišli, so bili starejše generacije. Zbora pa so se udeležili gostje **Dušan Leskovec**

in **Franc Praznik**, predsednik in strokovni tajnik Koroške LZ, Klub prijateljev lova je s svojimi prijatelji zastopal predsednik **Mirko Kumer**. Obisk je vrnil tudi **Franc Tšshernko**, predsednik LGB Pliberk. Iz Zavoda za gozdove - OE Slovenj Gradec je prišel **Gorazd Mlinšek**, iz LKD Koroške pa njen predsednik **Marjan Kodrun**. Strokovni del razstave je povezoval **Jelen**, za kulturni program pa so poskrbeli pevci Lovskega okteta LD Peca. O lanskem odstrelu in izgubah divjadi v Mežiški dolini sta letni poročili pripravila **Janez Švab**, predsednik Komisije za veliko divjad, in **Maks Oserban**, predsednik Komisije za malo divjad pri MLGB. A zagotovo je dal piko na i letošnji lovski razstavi v Žerjavu koroški lovec **Jože Samec**, član UO LZS, in sodelavec aplikacij Lisjak. Samec, ki že deset let koroškim lovskim pripravnikom predava o vedno aktualnem Kodeksu slovenskih lovcev, je o temi *Kaj je to lovska etika* poučno in zanimivo spregovoril tudi v Žerjavu. A kaj, ko njegovih tudi kritičnih besed in ugotovitev niso slišali predvsem mlajši lovci, ki bi ga predvsem morali, saj jim lov (vsaj večini) pomeni samo trofejo, za vse drugo pa jim ni dosti mar! Da se premnogi lovci »požvižgajo« na Kodeks slovenskih lovcev, lovsko tovarištvo in družabnost, so brez zadrege potrjevali starejši udeleženci lovske razstave. Samec je zagotovo potrkal na vest slehernemu udeležencu, saj lovci vsi skupaj radi pozabimo, da je Kodeks lovske etike predvsem moralni akt!

Koroška lovska zveza je na predlog LD in Komisije KLZ za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo izročila lovska odlikovanja (znak KLZ): **Francu Kosu ml.** in **Antonu**

Foto: S. Vesel

Starešina LD Lukovica Marjan Dobrotinšek prejema zahvalo LZS za izkazano gostoljubje in sodelovanje iz rok mag. S. F. Kropeta.

Osojniku iz LD Bistra, **Maksu Oserbanu** in **Alojzu Velunšku** iz LD Jamnica, **Francu Kordežu** in **Ivanu Kotniku** iz LD Koprivna - Topla, **Dragu Triplatu** iz LD Peca, **Zoranu Mlakarju** in **Milanu Simetingerju** iz LD Pogorevc, **Borisu Plevniku** iz LD Prežihovo in **Antonu Sadeku** iz LD Strojna. Plakete KLZ pa so prejeli: **Ivan Čegovnik** iz LD Strojna, **Jože Logar** iz LD Prežihovo in **Pavel Steblovnik** iz LD Peca - Mežica.

Franc Rotar

V Lukovici največ o pomlajevanju

34. seja Upravnega odbora LZS

V prijetnem okolju lovskega doma **LD Lukovica** je bila 34. seja Upravnega odbora LZS, ki se je začela s precejšnjo zamudo, saj so bili mnogi člani zaradi prometnega zastoja na štajerski avtocesti dalj časa prometno povsem »odrezani« od sveta. Na koncu se je vse dobro izteklo in tudi dnevni red je bil »pod streho«. Še največ časa so porabili za odgovore na vprašanja Nadzornega odbora LZS, ki jih je ta organ postavil že na 30. seji UO LZS. A ni bilo nič spornega, saj so med tem komisije odpravile že dobršen del odprtih vprašanj strokovne službe. Govorili so o financiranju skupnih nalog, izplačevanju avtorskih honorarjev zaposlenim delavcem, pridobitni in nepridobitni dejavnosti LZS, porabi sredstev po stroškovnih mestih in o porabi denarja za delovanje posameznih komisij. Vnovič je bilo poudarjeno, da prekoračitve finančnega načrta komisij preprosto niso dovoljene in da morajo prav vse strogo upoštevati finančne načrte.

Osrednja vsebinska tema zasedanja UO LZS v Lukovici je bila problematika delovanja posebne delovne skupine *Mladi in lovstvo*. Uvodni poročevalec je bil **Vlado Kovačič**, ki je strnil nekaj poudarkov in nanizal vrsto uporabnih podatkov o stanju in razmerah na terenu. Delo z mladimi postaja nujnost, saj se članstvo v LD naglo stara in zdajšnja neprimerna starostna sestava lahko počasi že ogrozi operativno sposobnost nekaterih LD. Za pomlajevanje LD smo odgovorni sami, je bil odločen Kovačič, ki je tudi povedal, da je z mladimi premalo načrtnega dela. Potreben je pravilen pristop, že v vrtic in nato v šolah. Učenci OŠ naravovarstveno problematiko spoznavajo na različne načine, iz različnih zornih kotov in zagotovo bi bilo koristno, da jo spoznajo še iz zornega kota slovenskega lovstva. Enotnega recepta sicer ni, a možnosti je vendarle več kot dovolj, le dela se je treba lotiti. Zelo koristna oblika za delo z mladimi so lovske tabori, kot jih, npr., razvijajo v ZLD Prekmurje. Tudi druge podobne oblike so lahko uporabne, le da jih je treba nekoliko prilagoditi specifičnostim posameznega okolja. Tej tematiki bodo namenili posebno skrb tudi na srečanjih po območnih lovskih zvezah in LD, od katerih želi komisija dobiti čim več povratnih informacij. Naj zapišemo, da je bila pobuda za delovanje omenjene komisije sprožena na začetku tega mandata UO LZS in da je njena vrednost dolgoročna.

Na seji so govorili tudi o problematiki lovske kinologije, ki jo je sprožil predsednik komisije **LZS Marjan Gselman**. Prijazni gostitelji iz LD Lukovica so postregli s podatki o razmerah v njihovem lovišču, ki meri 4.500 ha lovnih površin. LD Lukovica je

Foto: F. Rotar

Z bazenske lovske razstave v Žerjavu

bila ustanovljena leta 1946 kot ena prvih LD v tedanjem Okraju Kamnik. Od leta 1970 imajo svoj prapor, ki je med najstarejšimi v Sloveniji. Imajo urejen in prijeten lovski dom in druge objekte, v katerih uspešno izpolnjujejo svoje poslanstvo. Lovski dom – koč – so zgradili leta 1985. Leta 2008 so si uredili še večnamenski prostor – nadstrešek in letos koč na novo prekrili. Njihovo lovišče se razprostira od Želodnika do Blagovice, od Malolaške planote do Limbarske gore in Krtine. Lovišče LD Lukovica je razdeljeno na šest revirjev, v katerih imajo več kot štirideset lovskih prež in veliko krmišč za divjad. Uspešno sodelujejo z lastniki zemljišč – kmeti pri izvajanju ukrepov za preprečevanje škode zaradi divjadi. V njihovem lovišču je najbolj zastopana srnjad, gospodarijo pa tudi z divjimi prašiči, jelenjadjo, poljskim zajcem, lisico in drugimi malimi zvermi. Od poljske divjadi sta še fazan in jerebica, imajo pa tudi gamse, jazbece, kune, pižmovke, ujede in številne vrste ptic. Zelo si prizadevajo, da bi za divjad ohranili primerno naravno okolje. Tudi tokrat so se izkazali kot nadvse prijazni gostitelji in iskreni lovski tovariši. Predsednik LZS mag. Srečko F. Kropce je za prijazno gostoljubje starešini **Marjanu Dobrotinšku** izročil priložnostno zahvalo LZS.

M. Toš

90 let organiziranega lovsstva na Ptujskem

ZLD Ptuj - Ormož je ponosna in uspešna naslednica podružnice SLD Ptuj, ki je bila ustanovljena maja leta 1921. V 24 LD je združenih več kot 1050 lovcov, ki z gledno upravljajo z divjadjo in lovišči, naravnim okoljem divjadi.

To poletje praznuje območna **ZLD Ptuj - Ormož**, ki jo že dolga leta uspešno vodi predsednik mag. **Emilijan Trafela**, 90-letnico organiziranega lovsstva na širšem ptujskem območju. Po 10. občnem zboru SLD, leta 1921, so namreč v skladu s Pravili omogočili ustanovitev podružnic SLD po Sloveniji. Na ustanovnem občnem zboru ptujске podružnice SLD, ki je bil 15. maja 1921, in sta se ga udeležila tudi predstavnik oz. člana ožjega vodstva SLD dr. **Janko**

Lokar in **V. Tancič**, so izvolili vodstvo podružnice. Izvoljeni so bili: dr. **Lj. Jenko** za načelnika, **M. Majcen** za tajnika, **A. Princ** za blagajnika, **G. Pongrac** za odbornika, dr. **F. Šalamun** za odbornika, dr. **A. Ban** za namestnika, **A. Barle** za namestnika, **I. Babusek** za preglednika in **S. Kerbler** prav tako za preglednika. Na ustanovnem občnem zboru ptujске podružnice SLD sta o stanju slovenskega lovsstva poročala dr. Janko Lokar in V. Tancič. Dr. Lokar je menil, »da je okoliš ptujске podružnice SLD lepa lovska postojanka, ki bo s primernim poslovanjem lahko združila vse lovce okraja ter onemogočila lovske tatvine in zatrla mrharstvo«. Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli tudi program dela podružnice SLD Ptuj.

Ptujska podružnica SLD se je javnosti prvič predstavila z jesensko tekmo pičarjev 9. in 10. oktobra leta 1921, in sicer prvi dan v Podvincih, drugi dan pa na Bregu. Na uspešni prireditvi je nastopilo sedem psov. Očitno je bilo, da so ptujski lovci že ob samem začetku organiziranega delovanja namenili veliko pozornosti prav lovski kinologiji.¹ Leta 1924 je bil na Ptuj na načelnik podružnice SLD dr. **Franjo Šalamun**. Na občnem zboru, ki je bil 13. aprila 1924, je osrednje društvo (SLD) zastopal dr. **Ivan Lovrenčič**. Na tem občnem zboru so sprejeli dva sklepa, in sicer: da v prihodnji lovni sezoni ni dovoljeno streljati nobene fazanke na območju celotne podružnice SLD Ptuj, in še sklep, da je prepovedano streljati srne in mladiča – srnjačka. Strinjali so se tudi s predlogom, naj odbor poskrbi, da bodo politične oblasti določile lovno

¹ Prvo slovensko kinološko društvo – Klub ljubiteljev pičarjev, je bilo ustanovljeno 23. 2. 1921 v Ljubljani.

dobro za srnjad od 1. maja do 31. oktobra vsako leto. Na tem občnem zboru je govoril dr. Ivan Lovrenčič o lovnih sistemih po raznih pokrajinah, o pripravah novega lovskega zakona in o boju centrale za ohranitev obstoječih razmer zakupnega sistema v Sloveniji. Kolikor to ne bi bilo mogoče, pa naj bi zakupni sistem ohranili vsaj v tistih pokrajinah, ki bi se prostovoljno odločile za takšen sistem. Po mnenju dr. Lovrenčiča na občnem zboru ptujске podružnice SLD, ki je bil 13. aprila 1924, naj bi bil novi lovski zakon le splošni okvirni lovski zakon.² Na občnem zboru so priporočali, naj vsi zakupniki skrbijo za krmljenje divjadi v hudi zimi, preprečujejo odkup divjačine od nelovcev in naj strogo »zasledujejo lovske tatove«.³ V ta namen je centrala določila 5000 dinarjev nagrade orožnikom, ki bi se izkazali pri odkrivanju krivolovcev in lovskih tatov. Sprejeli so tudi predlog, da morajo biti vsi lovski zakupniki in pazniki člani SLD in da ne

² Ker so bile v tistem obdobju zakupnine za lovišča sorazmerno visoke, so občinska lovišča pogosto jemala v zakup lovske družbe. Število članov v družbah ni bilo določeno, mnogoštevilne lovske družbe so bile pogubne za marsikatero lovišče. Vsak član družbe je bil namreč prepričan, da ima pravico do odstrela v lovišču, za katerega je tudi sam prispeval del zakupnine. Ob koncu zakupa je v takih loviščih ostalo le malo divjadi in takšne razmere slovenskemu lovstvu niso bile v čast. Zato je SLD sprejelo resolucijo, s katero je število članov v družbah omejilo: občinska lovišča s površino 500 ha lahko vzamejo v zakup trije družabniki. V državi SHS še ni bilo enotne lovske zakonodaje. Jugoslavija je dobila svoj prvi enotni zakon šele z zakonom o lovu 5. decembra 1931. leta, s katerim je bila lovska zakonodaja poenotena po vsej državi. Vendar novi zakon ni bil takoj uveljavljen, ker je bila v skladu s tedanjo pravno ureditvijo izvedba nekaterih določb prepuščena banovskim uredbam (prim. Peter ŠULER, Razvoj lovske zakonodaje v Sloveniji, LOVEC, št. 7/8, 1977, str. 18).

³ 70 let SLD in 56 let lovsstva v Ptuj, Ptuj 1977, str. 11.

sme noben zakupnik povabiti gosta, če ni član SLD.⁴ Na 4. občnem zboru ptujске podružnice SLD, ki je bil 30. maja 1926, so potrdili celoletni lovopust za srne in fazanke. Bistveni poudarki tega OZ so bili: zatiranje škodljivcev, zastrupljanje vran in srak s fosforjevo emulzijo ter ureditev lovišč. Ugotovili so, da »se lovišča oživljajo, da narašča stalez jerebic in fazanov in da se povečuje tudi število srnjadi«. Sprejeli so sklep, da še naprej ostane v veljavi prepoved streljanja fazank. Omejiti je treba tudi odstrel srnjakov s podaljšanjem lovopusta od 1. novembra do zadnjega maja. V novo izvoljeni odbor podružnice SLD Ptuj so bili imenovani: dr. F. Šalamun kot predsednik, G. Pongrac kot podpredsednik in za člane odbora: Fišer, Pirihi, Šegula, Peček in Mazlu. Za preglednika računov sta bila imenovana Snoj in Svetina. Zaupniki na podželju so postali: Čeh, Zelenko, Budigam, Glatz, Zupanič, dr. Ban in Vesenjāk. Obsodili so ravnanje oz. obnašanje nekaterih zakupnikov, ki so prestrezali divjad na meji, ko jo je lovil zakupnik sosednjega lovišča.⁵ Ptujska podružnica je skrbela tudi za stike s preostalim prebivalstvom, prirejala je različne sestanke, predavanja in družabne večere. Prvi lovski ples je bil 18. maja 1927. leta, ki so ga poimenovali *Jožefov ples* in je postal tradicionalna prireditev vse do aprilske nemške okupacije leta 1941. Namen lovskega plesa je bil uveljaviti lovstvo v širši javnosti. Iz različnih poročil takratnega vodstva podružnice SLD Ptuj je mogoče razbrati, da se je zastopnik podružnice redno udeleževal sej osrednjega odbora SLD v Ljubljani. 3. oktobra 1929 je bila na območju Slovenije ustanovljena enotna politična oblast – Dravska banovina. Kljub temu je glavni odbor SLD sklenil ustanoviti dve sekciji, ki bosta v enakem številu določili zastopnike za centralo v Ljubljani. Sprejeli so tudi sklep o ustanovitvi Lovske zbornice s sedežem v Ljubljani in vse sklepe odbora potrdili na občnem zboru SLD 17. aprila 1930. V vseh večjih krajih banovine so sklenili ustanoviti podružnice SLD, glavni odbor SLD pa je še naprej deloval v Ljubljani.⁶

⁴ Ibid. Prizadevanja za obvezno članstvo v SLD segajo v leto 1924. Že leta 1925 je društvo štelu več kot 2000 članov, ki so morali spoštovati sklepe in resolucije.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

Funkcionarji ZLD Ptuj iz leta 1972

Leta 1935 je ptujska podružnica SLD organizirala poučno lovsko razstavo, ki je bila odprta od 28. oktobra do 6. novembra in si jo je ogledalo veliko meščanov, okoličanov in šolarjev.⁷ S tem si je podružnica pridobila med širšim prebivalstvom priznanje in ugled. V 27. letniku revije LOVEC, leta 1940, je podružnica opozorila na prihodnje dražbe lovišč in na dolžnost tedanjih zakupnikov, da morajo oskrbovati in hraniti divjad do konca zakupne dobe, to je do 31. marca leta 1941. Po okupaciji in razkosanju Jugoslavije, aprila 1941, so nemške okupacijske oblasti vzpostavile svoj vojaško-politični in upravni aparat. Ptuj je postal pomembno središče nemške okupacijske oblasti. V skladu s splošnimi značilnostmi nemškega okupacijskega sistema na slovenskem Štajerskem je bila dejavnost vseh društev in organizacij (torej tudi podružnica SLD) prepovedana, organizacije razpuščene, zaplenjen je bil njihov inventar in uničene je bilo mnogo dokumentacije. Večina slovenskih lovcev je ostala brez orožja, saj okupacijska oblast ni dovoljevala nošenja orožja.

Po končani 2. svetovni vojni so v Sloveniji po skoraj vseh večjih krajih začela delovati lovski društva. Prvi občni zbor podružnice SLD Ptuj po 2. svetovni vojni je bil 18. novembra 1945. leta na Ptuj. Sklical ga je dr. Franjo Šalamun. Iz razpoložljive dokumentacije v ohranjenem arhivu ZLD Ptuj - Ormož je mogoče razbrati, da so priprave na omenjeni občni zbor trajale dalj časa. Zanimiv je zapisnik s sestanka članov lovskega društva na Ptuj, ki je bil 28. julija 1945 v Gostilni Žilavec. Udeležili so se ga: dr. Franjo Šalamun, Marko Korošec, Peter Maroh, Uroš Peček, Ivo Ljubec, Angelo Žigon, Martin Klemenčič, Franc Vrabl, Ivan Snoj, Anton Brenčič st., dr. Franc Brumen, Jože Ilec, Alfonz Mazlu, Ivan in Franc Babosek, Ferdo Šentjunc, Mirko Petovar, Ciril Kafol st., Mirko Podgornik, Tone Brenčič ml. in Jože Gorup. Predsednik dr. **Franjo Šalamun** je govoril o nujnosti ustanavljanja lovskih zadrug za vsako lovišče v okraju.⁸ Ustanovitev lovskih zadrug je bila potrebna, saj bi sicer »nezaščiteni lovišča izkoriščali razni nepoklicanci, ki bodo divjačino samo uničevali,

*ne pa gojili, kar bi bilo na škodo narodnega gospodarstva».*⁹ O potrebah po ustanovitvi lovskih zadrug za vsa lovišča v okraju so razpravljali že na sestanku lovcev iz Ptujkega okraja 22. julija 1945. Na njem so opozorili na veljavnost pogodb in drugih dokumentov, ki se nanašajo na lovstvo in lov in so bili sprejeti ali sklenjeni pred nemško okupacijo, torej pred aprilom 1941. Veljavne so bile tudi lovske pogodbe, sklenjene leta 1940. Lovci so čutili dolžnost, da naredijo red v svojih vrstah in zavarujejo redko divjad. »*Pobegla nemška vojska je odvrгла precej orožja in to orožje je prišlo v roke nepoklicanih. Ti so nesmiselno pobijali divjad. Tako se je njen stalež, ki so ga Nemci že tako zdesečkali, še zmanjšal. Sklicali smo zveste člane in jim priporočali, naj taka nelovska dejanja preprečijo. Tudi pri oblasteh smo zaprosili za pomoč, da bi do izida novega lovskega zakona preprečile krivolovstvo. Toda oblasti so bile zaposlene z važnejšimi nalogami in niso mogle takoj ustreči našim prošnjam. Ni nam preostalo drugega, kot da smo prirejali sestanke v raznih krajih našega območja in nanje vabili bivše organizirane člane. Prepričevali smo jih, da bo kmalu konec tega mrharjenja, jim svetovali, naj seznanijo prebivalstvo o škodi takega početja in naj prijavijo vse tiste, ki imajo orožje. Z zagotovitvijo, da bo v novi domovini dana možnost legalnega lovskega udejstvovanja vsakemu državljanu, razen tistim, ki sedaj pobijajo divjad, smo le dosegli nekaj uspeha».*¹⁰ Na omenjenem sestanku je ob-

⁹ Zapisnik, Arhiv ZLD Ptuj - Ormož, škatla 37.

¹⁰ 70 let SLD in 56 let lovstva v Ptuj, Ptuj 1977, str. 12–14.

lastni zastopnik inž. **Ciril Kafol** opozoril, da najbrž lovske zakupne pogodbe iz leta 1940 le niso veljavne, zato so določili posebno delegacijo, ki naj od pristojnega organa dobi avtentične informacije.¹¹ Delegacijo je vodil okrajni gozdarski referent inž. Kafol, v njej pa so bili še: dr. Franjo Šalamun, dr. Franc Brumen in Angelo Žigon. Predlagali so tudi, naj OZNA v Ljubljani, ki ima 400 lovskih pušk, le-te enakomerno razdeli med lovce po vsej Sloveniji. Zaradi nenehnega streljanja v loviščih so zaprosili pristojne oblastne organe, naj imenovanim zaupnikom, odgovornim za ustanovitev lovskih zadrug, izdajo t. i. »polnomočja«, po katerih bi smeli legitimirati vsakega, ki bi streljal divjad. V takšnih, za lovstvo precej negotovih razmerah, je bil 18. 11. 1945 sklican prvi povojni občni zbor SLD Ptuj. Sklical ga je dr. Franjo Šalamun in na njem poročal o stanju podružnice po končanem štiriletnem vojnem razdejanju. V novi odbor podružnice SLD Ptuj, ki je delovala do 17. 11. 1947, ko se je preimenovala v Okrajni lovski svet, so bili izvoljeni: dr. Franjo Šalamun (za predsednika), Alfonz Mazlu, Jože Gorup, Uroš Peček, Peter Maroh, Marko Korošec, Hlebec, Rakuša, Dušan Korenjak, Miran Kolšek, Janža Toplak in Anton Trafela (za odbornike). 17. 11. 1947 se je Podružnica SLD Ptuj preimenovala v Okrajni lovski svet (OLS), ki ga je vodil predsednik L. Kirbiš in je povezoval 54 lovskih družin, ki so imele v zakupu manjša lovišča. Okrajni lovski svet Ptuj se je leta 1950 preoblikoval v Okrajno lovsko podzvezo Ptuj, ki je delovala do 25. aprila 1951. leta, ko se je

¹¹ Zapisnik, Arhiv ZLD Ptuj - Ormož, škatla 37.

Predsednik ZLD Ptuj mag. Emilijan Trafela: »Prostovoljno delo je naša odlika.«

preimenovala v Okrajno lovsko zvezo Ptuj, ki je delovala do 25. maja 1958. Takrat je začela delovati Lovska zveza Ptuj, ki se je 7. maja 1967 preimenovala v Zvezo lovskih družin Ptuj. Ker je združevala tudi LD iz ormoškega območja, se je leta 1997 preimenovala v Zvezo lovskih družin (ZLD) Ptuj – Ormož in pod tem imenom deluje še vedno. V vseh letih je razvijala vsestransko dejavnost in pripomogla k organizacijskemu in strokovnemu utrjevanju lovske organizacije v tem delu Slovenije. Med odmevnimi dogodki velja omeniti večjo lovsko razstavo, organizirano leta 1972 v domu LZ Ptuj. Ogledalo si jo je veliko šolske mladine in drugih občanov, bila je zelo poučna in pospremila so jo številna strokovna predavanja lovskih strokovnjakov.¹² Organizacija je nenehno skrbela za strokovno izobraževanje in usposabljanje članstva, za razvoj kinologije in lovskega ter športnega strelstva. Velik dosežek je bila gradnja prvega olimpijskega strelišča v Sloveniji na glinaste golobe v disciplinah trap in skeet, ki so ga slovesno odprli 1. maja 1977. leta v Hajdošah. Lovci, združeni v lovskih družinah, so snovali novo lovsko ureditev, postavili temelje društveni organiziranosti lovcev ter začeli z načrtnim urejanjem lovišč. Lovska dejavnost in organiziranost sta se vsa leta dopolnjevali in dograjevali.¹³ Pomembna prelomnica v delovanju slovenske lovske organizacije v celoti je zagotovo Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč, ki

¹² Mag. Emilijan Trafela, predsednik ZLD Ptuj - Ormož, govor na svečani proslavi ob 80-letnici organiziranega lovstva na ptujskem območju.

¹³ Isti.

Priljubljeni tedanji predsednik LZS, general Rado Pehaček (v sredini), je bil vedno dobrodošel med ptujskimi lovci.

⁷ Ibid.

⁸ Prim. Marjan Toš, Lovstvo na Slovenskem po letu 1945, v: Lovce, jubilejna številka, oktober 1997, str. 441–442.

je bil sprejet leta 1976. Z njim je Slovenija zakoračila na pot sodobnejše, ekološko naravnane družbe, ki je dovolj zgodaj opozorila na tesno povezanost divjadi in njenega naravnega okolja. V skladu z zakonskimi določili je bilo leta 1978 ustanovljeno Ptujsko-Ormoško lovskogojitveno območje (LGO). Zakon je ostal v veljavi tudi po političnih spremembah leta 1990 in po osamosvojitvi Slovenije leta 1991. Leta 2001, ko je ZLD Ptuj - Ormož praznovala 80-letnico, je bilo vanjo vključenih štiriindvajset lovskih družin.¹⁴ Večina jih je bila ustanovljena že leta 1946, kar potrjuje oceno o dobri organiziranosti lovstva na širšem ptujskem območju. Na slovesnem praznovanju je bil osrednji govornik predsednik ZLD mag. Emilijan Trafela, ki je z izbranimi besedami opisal zgodovinske mejnike organiziranega lovstva na širšem ptujskem območju. Izpostavil je, da so LD zgrajene na »trdnih temeljih prostovoljnega dela za opravljanje nalog in obveznosti, ki jih imajo pri upravljanju lovišč. Prostovoljno delo omogoča nenehno krepitev materialne baze LD. Divjad in njeni habitati so naravno bogastvo, ki ga mora varovati država«.

Ob 90-letnici ZLD Ptuj - Ormož je njen dolgoletni predsednik povedal, da je v njihovo ZLD vključenih štiriindvajset LD z nekaj več kot 1050 člani. Gospodarijo na skupno 85.202 ha skupnih površin in 80.686 ha lovnih. V skladu z Zakonom iz leta 2004 so organizirani v lovskoupravljavskem območju (LUO), v katerem so poleg LD s ptujsko-ormoškega območja še tri LD s celjskega območja in dve z mariborskega. Znotraj enotnega LUO lovci in LD uspešno uresničujejo vse naloge in obveznosti. Gospodarjenje z lovišči in divjadjo je zgledno, dejavni pa so tudi na mnogih drugih področjih: od lovske kinologije,

¹⁴ Mirko Obrhan, Strokovna služba ZLD Ptuj - Ormož. Podružnico SLD Ptuj oz. ZLD Ptuj - Ormož so od ustanovitve leta 1921 vodili: L. Jenko (1921–1923), dr. F. Šalamun (1923–1940 in 1945–1947), L. Kirbiš (1947–1950), J. Vogrinec (1950–1965), D. Klobučar (1965–1973 in 1986–1990), M. (Emilijan) Trafela (1973–1976 in 1990–), M. Kolarič (1976–1982) in J. Kostanjevec (1982–1986).

V letih 1976–1990 je veljal dvodolni sistem vodenja in je bil poleg predsednika skupščine – torej ZLD – še predsednik Izvršnega odbora. To funkcijo je vseskozi opravljal mag. Emilijan Trafela, ki je že leta 1961 postal član takratnega Upravnega odbora Zveze, leta 1969 je postal podpredsednik ZLD, leta 1973 predsednik Izvršnega odbora in nato predsednik Zveze. To funkcijo opravlja še vedno.

turizma, izobraževanja, strelstva in kulture. V preteklosti je na tem območju deloval tudi lovski oktet, zdaj pa so že 20 let izjemno ponosni na svoje rogiste, ki so eden od njihovih prepoznavnih znakov. Lani so nadvse uspešno pripravili 37. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov, ki je bilo v širši slovenski javnosti izjemno odmevno. Z njim so veliko pripomogli k promociji slovenskega lovstva in lovske kulture. Na tem območju lovstvo nasploh uživa družbeni ugled in spoštovanje, ki si ga je pridobilo s trdim in odgovornim delom lovcev v dobro narave in divjadi. Zato ne preseneča, da se njihove vrste postopoma tudi

Domači, Ptujsko-Ormoški rogisti so v večnamenski dvorani Vital-Pan v Kidričevem z ubranimi toni zagotavljali lovsko vzdušje ves čas prireditve.

pomlajujejo in da se bogata tradicija prenaša na mlajše rodove.

Dr. Marjan Toš

Iz Ptujsko-Ormoškega lovskoupravljavskega območja

Do uspešnem volilnem občnem Zboru (glej Lovec, 5/011, str. 269) je bila prva naloga novozvoljenega UO organiziranje skupnega pregleda odstrela in izgub divjadi v letu 2010. Sklep, ki ga sprejela volilna skupščina, je bil uresničen v popolnosti, še ugodnejše pa je dejstvo, da se je skupnega pregleda odstrela in izgub udeležila res izjemno številčna lovška bratovščina iz celotnega LUO. Do nedavnega je bila navada, da je OZUL pripravil pregled odstrela in izgub deljeno po posameznih območjih oziroma bazenih. To se je izkazalo za neposrečeno, saj se je pregled nanašal samo za določene LD. Pri tem je bilo opaziti,

Pregledni panoji s trofejami so bili lično urejeni.

jaznejši« in zanimivejši način predstavitve izgub in odstrela v naslednjih letih. Skratka, komisija si je zadala nalogo, da bo v prihodnje pripravljala takšen pregled, ki bo poučen in bo imel tudi družaben značaj, obenem bo tudi sprejemljiv za širšo civilno družbo.

Pregled je bil v nedeljo, 27. marca 2011, v večnamenski dvorani Vital-Pan v Kidričevem, ki jo je za ta namen prijazno odstopil njegov lastnik **Mirko Veselič**. Ob tej priložnosti so izpolnili tudi anketo, kako naprej. Velika večina anketirancev je podprla skupni bazenski pregled, prav tako so z anketo ugotovili večjo preglednost odvzema in izgub. Spremljevalno dogajanje je bilo dobro ocenjeno, zato ga bodo, po zagotovilih vodstva, v prihodnje še bolj razvili (kulturni program, sejem lovske in kinološke opreme, morda kakšna kinološka prireditve itn.). Anketa je pokazala, naj bi v naslednjem letu opravili pregled v enaki obliki, nazadnje

da se pregleda ni udeleževalo želeno število lovcev, komisija, ki je pripravila pregled, pa je bila zelo obremenjena z večkratnimi pripravami pregleda. Z novim organizacijskim načinom dela želi UO, ki ga vodi **Andrej Vaupotič**, pritegniti več članov, katerim bo skušal ponuditi »pri-

Vse foto: P. Turnšek

Skupnega pregleda odstrela in izgub Ptujsko-Ormoškega LUO se je udeležila številčna lovška bratovščina.

pa so bili ugodno sprejeti tudi tehtni predlogi, ki bi jih kazalo upoštevati pri načrtovanju programa dogajanja.

Strokovni del pregleda je bil računalniško dopolnjen in ga je vodil ter komentiral **Peter Kovačec**, novoizvoljeni predsednik Komisije za divjad pri OZUL. Pri otvoritveni slovesnosti, ki jo je vodil A. Vaupotič, predsednik Ptujsko-Ormoškega LUO, so sodelovali domači, Ptujsko-Ormoški rogisti, ki so z ubranimi toni zagotavljali lovsko vzdušje ves čas prireditve.

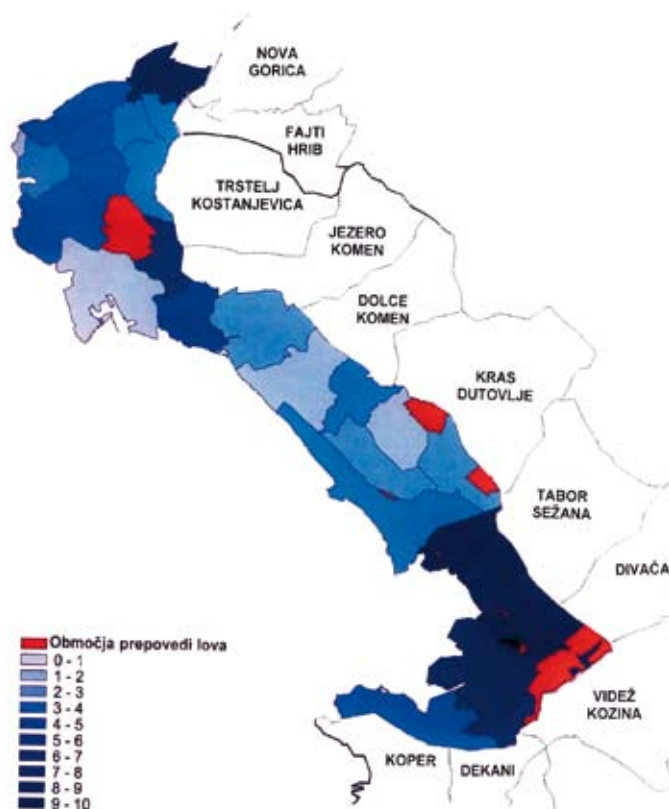
Franc Krnjak

Pregled odstrela parkljaste divjadi v LG območju Kras

Tako kot že vrsto let je bil 16. in 17. aprila v prostorih Kulturnega doma v Jamljah pri Doberdobi predstavljen prikaz odstrela parkljaste divjadi v letu 2010/11 na tamkajšnjem gojitvenem območju, ki na slabih

20.000 ha povezuje štiriindvajset lovišč tržaškega zaledja ter proti zahodu sega do Doberdoba. Zaradi ugodnih naravnih razmer v tem delu Krasa, velike stopnje kritja in brezsnježnih zim, pa tudi »efekta žepa«, ki ga zapirajo Trst, obala in zelo urbaniziran del Julijske krajine, se je številčnost srnjadi, še bolj pa divjih prašičev tako povečala, da so razmeroma veliki odstrel pa tudi druge zahtevne obveznosti lovcev postali stalnica njihovega lovskega udejstvovanja. Pred nekaj leti si takega razvoja dogodkov namreč ni bilo mogoče predstavljati. Podatki o odstrelu 644 glav srnjadi (leto prej 740) kažejo rahlo nazadovanje, ki pa je razumljivejše ob podatkih o odstrelu divjih prašičev, in sicer 646, leto poprej pa 393. Tolikšno številčnost spremljajo tudi dramatični podatki o nenavnih izgubah in kmetijski škodi. Večina omenjenih lovišč je prepredena s prometnicami, občuten pa je tudi pritisk različnih vrst rekreacije.

Lov v takih svojstvenih razme-

Karta območja štiriindvajsetih lovišč na Tržaškem Krasu

rah nedvomno terja svojstveno, očitno uspešno strategijo lova.

Pregled oz. prikaz odstrela po posameznih loviščih je bil pripravljen vzorno, svoj del pa zagotovo prispevajo tudi zahtevni pokrajinski predpisi, vključno z gojitvenimi smernicami z napredno srednjeevropsko vsebino in zahtevo po sonaravni starostni in spolni sestavi odstrela. Najmočnejša rogovja srnjakov so tehtala zavidljivih 435, 416, 410, 340 gramov, pa tudi gumbarjev ni manjkalo. Med prašiči je razmerje med ozimci in lanščaki po starostni sestavi približno enako, po podatkih iz vzorno urejenega kataloga pa niti eden ni bil starejši od treh let.

Že lani omenjena kolonija gamsov nad Tržičem (Monfalcone), ki je, zlasti zaradi netipičnega habitata na nekaj sto metrih nad morjem, svojstven fenomen, je zaznavna tudi na slovenski strani.

Omenjenemu gojitvenemu območju predseduje **Renzo Ambrosi**, ki se ni potil zgolj ob predstavitvi lanskega dela, ampak večkrat tudi med letom. Komisijo za parkljasto divjad vodi legendarni dr. **Franco Perco**, v komisiji pa smo našli tudi številna slovenska imena.

Vso pohvalo zaslužijo njihovi vse številčnejši in uspešni vodniki barvarjev, ki so imeli 68-% uspeh pri iskanju obstreljene

Del urejenega pregleda odstrela (srnjad) GL Kras za lani v domu v Jamljah pri Doberdobi

Pregled odstrela na Tržaškem si vsako leto ogleda tudi tržaški župan Roberto di Piazza.

Foto: B. Krže

Rogovje najmočnejšega srnjaka iz Bazovice s težo 435 g in izpolnjenimi tremi leti (podatek iz kataloga)

divjadi in našli 14 glav srnjadi in 37 divjih prašičev.

Vsakoletni pregled odstrela je praznik, obvezno je 'zapovedan' tudi slovenski lovski kroj, ki simbolno sporoča dobro sodelovanje obeh narodnosti na tem delčku Evrope. Strpnost in spoštovanje svetosti življenja sta bila in morata biti tudi vnaprej vrlni vseh pravih lovcev.

V zaključku številnih pozdravnih nagovorov, predvsem lokalnih političnih, sem na željo prirediteljev kot predsednik komisije LZS za mednarodne odnose poudaril, da je učenec očitno prekosil učitelja ter poudaril pomen osebnostnega lovsko-etičnega odnosa in odgovornosti. V kulturnem delu programa se je ponovno izkazal LPZ Doberdob.

Blaž Krže

Ponosni, da so slovenski lovci

Večini slovenskih lovcev veliko pomeni vsako novo snidenje, druženje in stisk rok s svojimi lovskimi prijatelji in tovariši. Ne glede, ali se to zgodi na delovnih akcijah, lovu, ob družabnih in kulturnih lovskih srečanjih ali celo pogrebih umrlih lovskih tovarišev, je takšna priložnost tudi na tradicionalnem lovskem sejmu LOV v Gornji Radgoni. Kjer koli se pojavimo, smo ponosni na svoje poslanstvo. Ko smo se na letošnjem radgonskem sejmu s fotografskim aparatom in z beležko sprehajali med večtisočglavo množico lovskih obiskovalcev, smo srečali mnoge lovce, ki so

še kako ponosni, da nosijo lovski kroj, da so del bogatega mozaika stoletnega slovenskega lovstva.

Poljub zlatemu ...

Ernest Bransberger, član LD Kompas - Peskovci, je izkazoval izjemen ponos in navdušenje, da so razstavni prostor LZS lahko krasile tudi njegove umetniške slike (olja) in njegova trofeja močnega srnjaka. Kako tudi ne bi bil, saj je leta 1990 v lovišču LD Cankova uplenil srnjaka z močnim rogovjem, ocenjenim z 169,40 CIC točke. »Moj, »zlati« srnjak«, je baje še vedno med najmočnejšimi, ki so bili kdajkoli uplenjeni v Sloveniji. Čeprav je od takrat minilo že kar nekaj let, se takratnega lova vedno z navdušenjem spominjam,« je pripovedoval prijetni Prekmurec. »Da se na naši strani, v bližini meje z Avstrijo, zadržuje srnjak z močnim rogovjem, so se v medsebojnem pogovoru »izdali« avstrijski lovci, saj so bili vedno izjemno vztrajni na svojih prežah. A je usoda že tako hotela, da sem imel več lovske sreče jaz. Ko sem po strelu prišel do srnjaka in od blizu zagledal tako močno rogovje ima, sem ga dvignil in poljubil,« je doživeto pripovedoval Ernest. Ta prekmurski lovec je v svoji domači okolici in širše znan tudi kot ljubiteljski slikar - samorastnik. Zaupal nam je, da na platno in les (s pirografom) najraje slika naravo in divjad. »Lov in slikarstvo že desetletja uspešno združujem,« je povedal lovec - umetnik.

Razočaran ker ni bilo ministra

Tudi dolgoletni direktor Ptujске vinske kleti, 82-letni **Jani Gönc**, član LD Markovci, je s svojima lovskima prijateljema, dobro znanima prekmurskim lovcem **Aleksandrom Beerom** (izkazal se je kot izjemen pomočnik pri urejanju našega sejemskega prostora) in ptujskim kinologom **Jožetom Štebihom**, obiskal naš razstavni prostor. V sproščnem pogovoru je Jani povedal: »Zadnjič sem bil na lovskem sejmu pred štirimi leti. A letošnji je nekaj posebnega, predvsem zaradi velikega in zelo privlačno urejenega razstavnega prostora LZS. Da se je naša krovna organizacija predstavila je le prav, saj je na osrednjem mestu na sejmu. Zelo cenim in podpiram njeno pestro letošnje predstavitev, ki jo je popestrila z več trofejami. Tudi drugi razstavljavci so se letos izredno bolj potrudili. Zanimive in vredne

ogleda so bile tudi druge obsejemske prireditve. Sem pa osebno kar razočaran, ker se minister **Židan** ni udeležil slavnostnega odprtja sejma. Po mojem bi moral pustiti vse druge obveznosti in priti v Gornjo Radgono. (Ministra so opravičili zaradi obveznosti v tujini.) Tudi lovci in ribiči smo z našo množičnostjo in dejavnostjo namreč pomembna veja slovenskega gozdarstva in kmetijstva,« je kar odločno dejal štajerski lovec Jani.

Sejmu manjka še nekaj novega ...

Z letošnjim aprilskim lovskim sejmom je bil že na prvi pogled nadvse zadovoljen tudi 69-letni **Jože Štemik**, član LD Jože Lacco. »Čeprav je sejem Lov v vseh pogledih izredno dobro uspel, bi ga v prihodnje le kazalo popestriti še s čim novim! Vse kar je novo, je namreč bolj zanimi-

vo in tudi privlačnejše, kar je samo plus za organizatorje. Ve se, da prva leta nad sejmom niso bili najbolj navdušeni nekateri lovski funkcionarji. Mislim, da je danes drugače, saj se po mojem stanje na sejmju iz leta v leto izboljšuje. Tudi sam sem ponosen nad lepo urejenim razstavnim prostorom LZS. Več lovskih trofej in pridih lovske umetnosti ga je naredilo še bolj zanimivega in privlačnega. Zagotovo so trofeje naš ponos, so nagrada za dobro upravljanje z divjadjo, so ne tako nepomemben del našega udejstvovanja. Tako bi se lovci morali večkrat predstaviti tudi drugim, nelovcem. A vedno z ustreznimi strokovno razlago. Lovci ne smemo popuščati drugače mislečim, ki so proti lovu. Mi že stoletje odgovorno gospodarimo z divjadjo. Seveda moramo biti strpni do drugače izraženih mnenj in njihovega

Dolgoletni lovski prijatelji (od leve): Jani Gönc, Aleksander Beer, nekdanji lovski inšpektor, in Jože Štebih, znani lovski kinolog in kinološki sodnik s Ptuj

Poljub zlatemu srnjaku ... Prekmurski lovski umetnik Ernest Bransberger je zelo ponosen na svoja slikarska umetniška dela, a še najbolj na zlato rogovje uplenjenega srnjaka.

pogleda na lov; čemur pa moramo odgovorno slediti in jim prav tako strpno in s pravilno razlago pojasniti, zakaj je dandanes lov nujen,» je izrazil svoje mnenje prijeten sogovornik Jože.

F. Rotar

Popravilo škode, ki so jo povzročili divji prašiči

Lovska družina Braslovče je vsako leto v regionalnem časopisu Utrip objavila obvestilo, v katerem je lastnike zemljišč obveščala, naj v zgodnjem spomladanskem času travnike in njive pravočasno zaščitijo oz. ogradijo z električnim pastirjem, da nanje ponoči ne bi vdirali divji prašiči. Takšno obvestilo smo objavljali kar nekaj let zapored, lani pa smo prek Občine Braslovče prejeli anonimno pismo, v katerem nas neznani občan kritizira in nasploh ne odobrava stvari, ki jih počnemo. Deležni smo bili tudi protesta s strani Kmetijske zadruge z našega območja, ki je enostransko pripisala posledice škode od divjih prašičev kar nam lovcem in svoj dopis poslala na MKGP, oškodovancev pa niso hoteli izpostaviti!

Upravni odbor LD Braslovče je od Ministrstva prejel tudi pisno tolmačenje o škodi v skladu z zakonom in pravilnikom. Oba navajata potrebno obojestransko sodelovanje in sporazumen dogovor pri reševanju nastale škode ter predvsem preprečevanje nastanka le-te. Podoben odgovor je bil naslovljen tudi na kmetijsko zadruge.

LD Braslovče je posledično na eni izmed svojih sej UO med drugim sprejela sklep, da v časopisu ne bomo več objavljali takšnih obvestil, čeprav smo bili enotnega mnenja, da je marsikdo opozorilo vzel povsem resno in tudi poskrbel za pravočasno zaščito svojih zemljišč.

Letos opažamo povečanje škode od divjih prašičev na travnikih in pašnikih, kjer divji prašiči za svojo prehrano iščejo živalsko hrano: črve, ogrce in žuželke, ki so polne prepotrebni živalskih beljakovin, ki jih je tudi v gozdu dovolj, saj je divji prašič vsejed in beljakovine lahko zaužije tudi z mrhovino, glodavci, jajci, žabami ... Predvsem pa je pomlad čas, ko starejši divje svinje kotijo mladiče, se ločijo od tropa, lanski mladiči pa ostanejo sami in brez nadzora vodeče svinje.

Foto: J. Šumak

Člani LD Braslovče marljivo popravljajo travnik, ki so ga razrili divji prašiči.

Na ravnih površinah lahko za poravnavo razritin koristno uporabimo tudi v naravnem okolju sporni štirikolesnik. Pripeli smo mu travniško brano, kar je tudi naša domislica. Delovni rezultati z njima so bili naravnost neverjetni!

Lovci se res trudimo, da bi bila škoda čim manjša, zato skušamo sodelovati z vsemi uporabniki prostora, še posebno s kmeti. Zavedamo se, da se divjad prehranjuje tudi na kmetijskih površinah, zato razumemo kmetovalca, da je slabe volje, ko vidi razrit travnik ali njivo. Menimo, da je s sodelovanjem, pogovorom, pravočasnim obveščanjem in dogovarjanjem mogoče rešiti marsikatero odprto vprašanje, ki ga kmetovalec oz. oškodovanec prej ni poznal.

Človek krči naravni prostor divjadi in ne obratno. Zadnje čase opažamo, da nekateri vse preveč posegajo v naravo s pretiranim sekanjem gozdnih robov, da bi si pridobili pravico do večjih subvencij. Polivanje gnojevke po travnikih prav tako naravnost kliče po katastrofi. Da ne omenjamo sejanja koruze na območjih, kjer so njive obkrože-

ne z gozdovi. Prav takšne stvari je treba s kmetovalci proučiti tudi z gledišča posledic.

Naša LD že dve leti sodeluje v projektu *Divji prašič v agrarni krajini*, ki ga vodi **Biotehniška fakulteta iz Ljubljane** v sodelovanju z inštitutom za ekološke raziskave **Erico iz Velenja**. Po njihovem navodilih označujemo odlovljene divje prašiče in opazujemo njihovo gibanje ter beležimo podatke. Z zanimivimi informacijami nam je postregla divja svinja Erika (to smo brali v reviji Lovec), ki je bila ulovljena prav v našem lovišču, omamljena ter nato opremljena s telemetrično ovratnico, spet izpuščena v naravo, da smo njeno gibanje z njenim naraščanjem lahko spremljali s pomočjo tako imenovane GPS-telemetrije. Omenjena divja svinja je na naše veliko presenečenje prehodila okrog 1.000 km v šestih mesecih. Bila je celo na

tromeji med Italijo, Avstrijo in Slovenijo. S tem ta vrsta divjadi dokazuje, da sama skrbi za osvežitev krvi in populacije nasploh. V sklopu projekta je tudi preprečevalno krmljenje divjih prašičev s koruzo v spomladanskem času ter dodajanje vitamina B₁₂ hrani, kajti le-ta je nadomestek živalskih beljakovin, kar preprečuje potrebo živali po ritju.

Pri naših preprečevalnih napravah žal lovci nismo vedno uspešni, saj, kot že omenjeno, divji prašiči niso teritorialna divjad, ki bi se zadrževali samo na enem mestu. Tako je povsem mogoče, da škodo povzročajo prašiči, ki niso zaužili dodatka.

Po izkušnjah, ki jih imamo v LD Braslovče, priporočamo, da se lovci pogovorijo s kmetovalci že pred nastankom škode, kako in s čim naj zaščitijo obdelovalne površine. Opažamo, da država od vseh pobira davke (tudi lovci plačujemo koncesijo za upravljanje lovišča), o povračilu škode od divjadi pa noče nič slišati, kaj šele, da bi komu finančno pomagala.

Dandanes je številčnost divjih prašičev res večja, kot je bila včasih, ampak to je stvar narave, saj že nekaj let opažamo, da so zime mile, gozdno drevje pa obrodi vsako leto. Lani smo v LD Braslovče uplenili **85 divjih prašičev**, kako bo letos, ne ve nihče!

V nasprotju z večanjem populacij divjadi se lovcem dogaja ravno nasprotno. Številčnost lovccev se nezadržno zmanjšuje, saj pravo poslanstvo lovca v naravi ni le vihteti železne grablje, motiko ter upravljati z drugimi delovnimi sredstvi za popravilo škode. Prav tako kot tudi »*nismo orodje za izvrševanje neuskkljenih lovskogospodarskih načrtov »strokovnih ustanov«* za načrtovanje v sestavi države, pač pa vse kaj drugega«, sta svoje razmišljanje dokaj nejevoljno sklenila starešina LD Braslovče **Dušan Urankar** in tajnik **LD Janez Šumak**.

Janez Šumak

Častno članstvo LD Jezersko nekdanjemu županu

Nekdanjemu legendarnemu jezerskemu županu (s tremi mandati) **Milanu Kocjanu** je **LD Jezersko** izglasovala in podelila listino častnega člana LD. To so jezerski lovci slavnostno storili na občnem zboru LD

Foto: F. Ekar

Starešina LD Jezersko Franci Ekar izroča listino častnega članstva nekdanjemu županu Občine Jezersko Milanu Kocjanu (drugi z desne).

26. marca letos v svojem lovskem domu na Jezerskem.

Milan Kocjan je z največjo osebno zavzetostjo skrbel, da je gorska Občina Jezersko vsestransko razvijala in ohranjala naravne vrednote tega idiličnega gorskega območja. Z veliko osebne energije in truda je uspel, da je v letu 1995 Jezersko postalo povsem samostojna občina. Župan Kocjan si je vseskozi tudi prizadeval in pomagal, da je lovstvo na Jezerskem zgledno in pošteno sodelovalo z drugimi uporabniki okolja, da je bilo organizirano na sodoben in napreden način, predvsem pa, da se je vključevalo v vsa naravovarstvena prizadevanja in trajnostni razvoj občine. Nekdanji župan ima tudi veliko zaslug za dograditev lov-

skega doma in pri organizacijah vseh dosedanjih vsakoletnih lovsko-smučarskih tekmovanj na Skutinem ledeniku. Pri zadnji »investiciji« LD Jezersko, izgradnji hladilnice in pridobitvi uradno registriranega mesta za zbiralnice uplenjene divjadi, je veliko pomagala tudi Občina Jezersko.

Listino častnega člana je Milanu Kocjanu izročil predsednik LD Jezersko **Franci Ekar**, ki je pred glasovanjem podrobno utemeljil predlog. Staremu županu Jezerskega se je zahvalil tudi **Jure Markič**, novi župan Jezerskega in član LD Jezersko. Poudaril je, da bo opravljeno Kocjanovo delo trden temelj za nadaljevanje naprednega razvoja kraja, občine pa tudi za razvoj lovstva v tem okolju.

ZASADILI REMIZO ZA MALO DIVJAD

V skladu z načrtom biotehniških del LD Brezovica v letu 2011 je UO te LD na svoji namensko odkupljeni parceli v Vokah pod Plešivico/Notranje Gorice v začetku leta organiziral najprej posek odkazanega drevja, nato pa so člani na površini posadili 300 smrečic za novo remizno površino. Na fotografiji je del članov in članica LD po opravljenem delu.

Foto: R. Bokrošek

Podelitev častnega članstva LD prvemu nečlanu LD Jezersko je potekala v tovariškem lovskem vzdušju, ob planinsko-lovskih ter domoljubnih pesmih, ki jih je ubrano prepeval pevski Kvartet Jutro oziroma bratje Smrtnik.

F. E.

Lov, ki je več kot zahteven ...

Lovci smo družabni ljudje. Radi se srečujemo in radi izmenjamo svoje dogodivščine. Tako smo se srečali tudi v Kidričevem na letnem pregledu lanskega odvzema divjadi. Bilo nas je veliko in našli smo kar nekaj zanimivih zgodb. Med njimi posebno izstopa ena, ki je dokumentirana in potrjena s fotografijami.

Verjetno v Sloveniji ni lovske družine, ki ne bi imela težav s čisto posebnimi pticami – sivimi vranami. Črna siva ptica je iz družine vran (Corvidae) in se prehranjuje z raznovrstno rastlinsko in živalsko hrano, pri čemer uporablja svojo izjemno inteligenco. Kdo še ni videl vrane, kako je preletela cesto in nanjo spustila oreh, da se je razbil? Ali

najdemo jo tudi v mestih. Ker so v loviščih vseh lovskih družin pri nas obdelana zemljišča pa tudi naselja, jo srečujemo povsod. Kljub strogim zakonom in lovni dobi, ki so jo predpisali zanjo, pa smo navadno lovci tisti, ki moramo poravnati nemajhno škodo, ki nastane zaradi te ptice.

V LD Tomaž pri Ormožu se je našla družba štirih lovcev, ki so šli na lov na to dobro znano ptico. V prvih dveh mesecih letos so odstrelili kar devetdeset vran (skladno z načrtom odstrela seveda!) Zagnani lovci so **Martina Kamenshek, Radko Drobec, Boštjan Kump in Dominik Lajh**. Ker pri teh inteligentnih pticah ni mogoče omejiti lova samo na določeno območje, so jo želeli ukaniti v vsem lovišču. Zjutraj, zvečer, na preletu, z iskanjem ... Sami pravijo, da je bilo najlepše tisti čas, ko so že odstrelili nekaj vran, preostale pa so ugotovile, do kod lahko gredo in so jih pozorno opazovale iz lovišč sosednjih LD. Vsi vemo, da so vrane pametne ptice, da človeka opazijo že na daleč in si dobro zapomnijo, iz katerega grma je »usekalo«. Zato je treba biti pri lovu domiselni. Tudi kakšna pobuda MKGP MOP ali vsaj

Foto: K. Kovarčec

Pridobiti tak plen (le s puško uplenjene sive vrane) ni preprosto. Čeprav fotografija za marsikoga, ki ni lovec, ni razveseljiva, bodo odškodninski zahtevki do lovskih družin le tako veliko manjši.

kdo je še ni videl, kako s kljunom trga vreče za smeti? Ali njene dejavnosti na balah sena sredi travnikov, pa kako trga gumo z avtomobilskih brisalcev? Pokrade tudi jajca iz gnezd drugih ptičev. Gnezdi od februarja do srede junija. V tem času za prehrano skrbi samec, za gnezdo pa samica. Pri nas je siva vrana najpogostejša med vsemi vranami, predvsem na območju kulturne pokrajine, ni je le v višjih legah,

na Lovsko zvezo Slovenije ne bi škodila, da bi vsaj začeli razmišljati o nujnem povečanju odstrela ali vsaj o podaljšanju lovne dobe na sivo vrano.

Sivih vran je vedno več, saj se ob raznovrstni prehrani in izjemni prilagodljivosti hitro množijo, še hitreje pa se privajajo na naše spremembe v okolju. V marsikateri lovski družini, če že ni, pa še bo nastal problem zaradi škodnih zahtevkov zaradi

vran ali vse večjih odškodninskih zahtevkov za povrnitev škode zaradi teh ptic. Zgled si vzemimo po omenjenih zagnanih lovcih in jih posnemajmo, saj bomo lovske družine le tako preživele brez prevelikih težav z drugimi uporabniki okolja.

Katka Kovačec

»Mi tega ne rabimo ...«

Obetalo se mi je nekajdnevno pohajkovanje po Prekmurju, pogojeno z lovskimi pa tudi zdraviliškimi dejavnostmi. Slednje sem želel oplemenititi z izpolnitvijo znanega skavtskega pravila, po katerem moraš vsak dan opraviti vsaj eno dobro delo. Ker poznam razmere v Prekmurju, kjer na cestah življenje izgublja razmeroma največ divjadi, zlasti srnjadi, sem 5. januarja poklical predsednika ZLD Prekmurje **Arpada Koveša** in mu predlagal predavanje iz izkušenj mojega večletnega delovanja pri uporabi tako imenovanih »vonjavnih ograj«. Ukrep sicer ni dokončna rešitev, vendar pa ob pravilni uporabi, zlasti v delu leta, zelo zmanjša krvavi cestni davek, ki ga plačuje divjad. Predlagal sem mu, da bi na predavanje z morebitnim datumom 12. januarja letos povabil starešine in gospodarje LD ter poudaril, da glede mene ni nikakršnih stroškov.

A. Koveš je najprej ugotovil, da je rok en teden prekratek, kar pa ni zvenelo preveč prepričljivo. Naslednji razlog je bil prepričljivejši, saj je dobesedno poudaril (citiram): »*Mi tega ne rabimo! Tako je sklenil tudi naš upravni odbor!*«

Kar nekaj časa sem potreboval, da sem dojel pravo vsebino sporočila očitno odločnega

možakarja. Po svoje mu moram biti hvaležen, ker bistva ni zavijal v celofan. Zaskrbljujoče pa je, ali gre za stanje duha v prekmurskem lovstvu, v kar sicer zelo dvomim, ali pa zgolj za predsednikov slab dan. Misel na širšo zaroto, uperjeno proti meni osebno, sem začasno opustil. Dobro je, da nisem trgovski potnik za prodajo zdravega razuma. Ob ponovitvi sporočila iz naslova prispevka bi bil kmalu na borzi.

Blaž Kržec

Jelšane z roko v roki

Vsako pomlad si Jevševci vlepšajo svoj kraj za razvedrilo v naravi. Pred leti so izbrali na Goličih nad vasjo okolje, kamor se umaknejo iz sodobne vasi, ki ne premore več niti koze, kaj šele krave. Zamisel je bila Gržanova - **Borisa Brozine**, vedno polnega energije za delo in veselja do družbe. Tako so lovci, člani **LD Zemon**, mladi in stari vaščani, prostovoljno zgradili ličnega lesenega 'Jurčka', kjer se od pomladi do jeseni zbirajo ob prostih dnevih. Dodali so mu še 'balinc', nogometnim navdušencem pa so Katarinčani posodili svojo sosednjo dolino. Mimo vodi lepo urejena učna gozdna pot.

V neposredni bližini so štiri vzorno obdelane lovske njive v pokošenih dolinah ter kaluža, solnica in preža. Bogato lovišče prepoznamo po raznovrstni divjadi: zajcu, lisici, jazbecu, polhu, divjem prašiču, srnjadi, jelenjadi, medvedu in pred leti celo risu. Dnevno petje ptic bo kmalu dopolnil še poseben nočni pevec ležetrudnik ali podhujka. Očitno se je divjad prilagodila občasnemu nemiru.

Foto: D. Šmid

Levo lovska kočica LD Puščava, desno, v ospredju pa nova hladilnica, katere slavnostno odprtje je bilo 30. aprila 2011.

Spomladi okolico temeljito očistijo. S pomočjo mladih jelševskih gasilcev pospravijo in odstranijo staro odmrlo travo ter grmičevje. Letošnja pomladanska akcija, ki je bila 10. aprila, se je končala s Štefučevim - **Igor Apath** - in Mičevim - **Simon Surina** - golažem in prijetnim razpoloženjem, ki so se mu pridružili tudi sprehajalci iz vasi. Tako so se pripravili na novo sezono, lovski posvet, rojstne dneve, zaključek šolskega leta in še in še ...

Andrej Reberc

LD Puščava slavnostno odprla novo hladilnico

Lastna zbiralnica in hladilnica **LD Puščava** (Lovrenc na Pohorju) je bila ena od ključnih nalog članstva te LD glede na to, da so v letu 2010 zaradi poteka najemne pogodbe ostali brez tega nujno potrebnega objekta. To je eden izmed temeljnih pogojev, da lahko opravljajo lovske dejavnosti in skladno s strogimi veterinarskimi predpisi ustrezno hranijo uplenjeno divjad iz lovišča, s katerim upravlja LD Puščava.

Zavedajoč se odgovornosti, ki jo imamo lovci tudi s pravilno hrambo mesa divjadi (divjačine), so se na lanskem občnem zboru člani omenjene LD odločili, da si morajo čim prej zagotoviti tovrstne lastne prostore. Pred letom so začeli s prvimi zemeljskimi deli gradnjo nujno potrebnega objekta. Povedali so, da jih je bilo kar malo strah, kako bodo tako zahteven objekt sploh uredili v tako kratkem času glede na to, da so z gradnjo začeli prav v času vsesplošne gospo-

darske krize in ko povsod primanjkuje denarja, donatorjev pa je vse manj. Vendar jih vse to ni odvrnilo od postavljenega cilja. Strnili so moči in še z večjo zagnanostjo začeli z gradnjo, saj so se zavedali, da je dograditev lastne hladilnice edina pot, da bodo lahko tudi v prihodnje zadovoljivo izpolnjevali vse svoje obveznosti in dolžnosti iz koncesijske pogodbe o upravljanju lovišča. Verjeli so v uspeh izgradnje, ker so imeli podporo članstva in so tako s skupnimi močmi in ob pomoči prijateljev lova in lokalne skupnosti dosegli končni cilj. Prav zaradi nesebične pomoči in solidarnosti, ki so ju bili deležni, jim je uspelo hladilnico tudi dograditi. Zdaj je to njihov simbol solidarnosti in prostovoljnosti, obenem pa je tudi posledica poguma, pripadnosti in vztrajnosti tamkajšnjih lovcev in izraz dobrega sodelovanja z drugimi uporabniki prostora. To so vrednote, ki so v zdajšnjem času vse manj cenjene.

Pri gradnji hladilnice in ureditvi okolice so člani opravili skupaj najmanj 3.500 neplačanih ur dela, gradnjo pa je poleg članov podprlo še sedemintrideset zunanjih donatorjev.

Člani LD Puščava iz Lovrenca na Pohorju se pristrčno in iskreno zahvaljujejo vsem, ki so jim kakor koli pomagali pri gradnji, še posebno pa zunanjim donatorjem za njihovo pomoč in solidarnostni prispevek storitev, gradbenega materiala, denarnih in drugih prispevkov. Člani LD so zanj prispevali dodatna denarna sredstva iz lastnih žepov; lani po 15 evrov, letos 35, (posamezni člani celo več), pa les, gradbeni material in prostovoljno delo. Zahvaljujejo se tudi članom gradbenega odbora za izjemno požrtvovalnost pri gradnji.

Milan Kranjc

Foto: A. Reberc

Letošnja pomladanska očiščevalna akcija LD Zemon se je končala v prijetnem razpoloženju, ki so se mu pridružili tudi sprehajalci.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovske potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepkco, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovska izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 18. 5. 2011

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
11 Servis VAKO, d. o. o., Kolodvorska c. 56/B, Črnomelj	Servis klimatskih naprav - split sistem	10
	Kontrola in dopolnitev plina pri avtoklimi	10
	Montaža klimatske naprave - split sistem	5
	Popravilo hladilne tehnike	5
12 ALPIN, napredne tehnologije, obnovljivi viri energije, Koroška cesta 27, Kranj	Fotovoltaika, oprema za samooskrbo koč, krmišč, plovila, avtodome ...	10
	Svetovanje, razstavnini in demonstracijski prostor	
	Sončni kolektorji in sistemi za ogrevanje in dogrevanje vode	10
	Toplotne črpalke in klimatske naprave za ogrevanje in dogrevanje	10
13 Marko Žibert, s. p., Sorška ulica 12, Kranj	Artikli izobraževalnega programa OVE z gorivnimi celicami	10
	Sončne fotonapetostne elektrarne (popust na zadnjo ponudbo)	2
14 Biroservis Klančar, k. d., Selanov trg 6, 1210 LJ - Šentvid	Lovski, ribiški in drugi noži, multiorodje in diamantni brusilniki CRKT	10
	Keramični noži	10
	Storitve nabrusi.si – brušenje vseh vrst nožev	15
	Birooprema SHARP, pisarniški material, fotokopiranje in tiskanje	10
15 Turistična kmetija Pr' Ambrožu, Ambrož pod Krvavcem 7, 4207 Cerklje na Gorenjskem	Gostinske storitve	10
	Nočitve	10
16 Avanturist, d. o. o., Ormoška cesta 100, 2250 Ptuj	Blago blagovnih znamk Arden Grange, Renske, Applaws,	10
	Perrito in Danish Design	10
17 VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova Gorica in PE Ljubljana	10
18 ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
19 Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica, Slovenj Gradec	15
20 Veterinarska postaja LAŠKO, d. o. o., Marija Gradec 36, Laško	Veterinarske storitve, razen vakcinacij	10
	Sterilizacije in kastracije ter dietna hrana	10
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in boilerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in trekking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovske sobe	10
28 Ebat, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
30 GALPROM, Uroš Šmit, s. p., Stražarjeva 4, Ljubljana	Mesarski noži CS Solingen, serija Pro-X	15
31 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
32 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
33 FANTON, Peter Boškini, s. p., Levstikova 18, Idrija	Dobava in polaganje gotovega parketa Margaritelli	10
34 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
35 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
36 VETERINARSTVO ŠENTJUR, d. o. o., Cesta Leona Dobrotinška 12, Šentjur	Storitve v ambulanti in hrana za pse	10
37 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
38 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srjace in dodatki GORNIK	10
39 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
40 AKM, d. o. o., Hotemaže 71, 4205 Preddvor	Oblačila Life line, ure Traser H3, izdelki Nikwax, zaščita proti klopom Skitostop	15
	Svetilke Olight, strelska oprema AKM, taktična oprema in obutev Voodoo	10
41 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5

LD Lenart organizirala očiščevalno akcijo

Pred več kot 60 leti je bila v osrčju Štajerske, v Lenartu, ustanovljena **Lovska družina Lenart**, katere člani so si pred 20 leti, streljaj od mesta Lenart, v prijetnem naravnem okolju zgradili dokaj ličen in prostoren lovski dom, na katerega so nadvse ponosni. Počasi pa ga že načenja zob časa in je potreben rednega vzdrževanja in uredjanja okolice, za kar skrbi osemindeset članov zelene bratov-

njihovih nepremičnin in se sami financirajo in vzdržujejo. Ker morajo vse vzdrževati, morajo skrbno in namensko porabiti vsak evro, pri čemer člani vse delajo zastoj.

LD Lenart si v prihodnje želi, da bi LD obdržala 20-letno lovno koncesijo, v družino bi radi privabili mlade lovce, radi bi vzdrževali še vse objekte ter ohranjali dobre odnose s kmeti, ki so lastniki zemljišč. Lovci imajo tudi strelišče na glinaste golo-be. Vsako leto pripravijo »račji piknik«, udeležujejo se lovskih prireditev v sosednjih LD ter Hubertove maše za lovce, ki jo pri-

Foto: B. Žerdin

Člani Lovske družine Lenart na čistilni akciji

ščine. V tem koncu Slovenije se je lovstvo v zadnjih šestdesetih letih delovanja razvilo v pomemben člen v Občini Lenart, predvsem na področju varovanja divjadi, narave in skrbi za ravnovesje v naravnem okolju. V notranjosti je dom opremljen z različnimi priznanji, pohvalami in diplomami, ki jih je lovška družina dosegla na tekmovanjih ali kako drugače. V domu so tudi različne lovske trofeje divjih živali, ki so jih uplenili lovci ali so bile povožene na cesti Lenart–Gornja Radgona. LD Lenart ima postavljenih približno petdeset lovskih prež, skrbi za 3.800 ha lovskih površin, kjer predvsem prevladujejo srnjad, poljski zajec in fazan.

Kot je dejal **Vinko Grajfoner**, starešina LD Lenart (na fotografiji), so imeli smolo pred leti, ko so zgradili novo avtocesto, ki jim je lovišče presekala na polovico. Druga »rak rana« za LD je povezovalna cesta Zgornja Senarska–hladilnica v Lenartu, ki jim je »presekala« najboljša lovišča. Lovci so nejevoljni, da se mesto Lenart vsako leto širi navzven, pri čemer lovci izgubljajo veliko lovnih površin in kmetijskih zemljišč. Lovci so lastniki vseh

Vinko Grajfoner, starešina LD Lenart

pravlja LD Voličina. Na področju lovnega turizma vsako leto v lovišče LD Lenart pridejo lovci iz sosednje Avstrije, in sicer na lov na srnjad. Lovci LD Lenart so se v soboto, 9. aprila, udeležili spomladanske očiščevalne lovske akcije, ki je potekala znotraj Občine Lenart. Lovci so se lotili čiščenja smeti in druge navlake okrog objektov, od glavne ceste Lenart–Gornja Radgona pa so z orodjem olepšali okolje. Letos so lovci v svoje lovišče izpustili sedemdeset mladih fazanov.

Bojan Žerdin

Franc Štefe - Miško, ustanovni, častni in najstarejši član, ustanovni in prvi starešina LD Šenčur, je lani decembra praznoval svojo 85-letnico.

Rodil se je 1. 12. 1925 v Šenčurju, v taktat še prijetni, idilični kmečki vasi, ki pa jo je današnji čas žal spremenil zgolj v bivalno in poslovno naselje blizu Kranja. Tako kot pri večini ljudi njegove generacije mu je vihra 2. svetovne vojne pustila svoj pečat. Na usodnem življenjskem razpotju se je leta 1941 kot 16-letni mladenič brez oklevanja odločil za delo v OF, nato pa v zimi 1941/42 odšel v Kokrško četo in se boril vse do osvoboditve v različnih partizanskih enotah. 9. maja 1945 je bil med osvoboditelji mesta Kranja. Je nosilec partizanske spomenice 1941. Po končani vojni je končal šolanje na Višji upravni šoli in se zaposlil v organih za notranje zadeve ter se preselil v Ljubljano. Toda vseskozi je ostal zvest Šenčurju in njegovim ljudem ter vsestransko pomagal kraju pri njegovem razvoju.

Njegova uspešna in bogata lovska pot se je začela leta 1951, ko se je včlanil v taktat po površini še veliko Lovsko družino Kranj, ki je tedaj obsegala velik del lovišč osrednje Gorenjske. Predvsem prevelika velikost kranjskega lovišča, zmanjšana nadzorovanost lovišča in razpršenost njenega članstva so bili vzroki, da se je leta 1954 lovišče LD Kranj razdelilo na več manjših LD. Nižinsko lovišče vzhodno od Kranja je pridobila LD Šenčur, Miško pa je postal njen prvi starešina. To taktat in v tistih časih zahtevno in odgovorno funkcijo je opravljal do leta 1966, ko je postal predsednik NO (v dveh mandatih: od 1966 do 1968 in od 1976 do 1978), ko je znova za štiriletni mandat prevzel starešinstvo v LD. Vseskozi je bil tudi član ali predsednik raznih družinskih odborov in komisij, nadvse delovno in učinkovito pa je deloval v odboru za gradnjo prve lovske kočice. Kot dober pisec je pripomogel, da je LD leta 2004, ob svoji 50-letnici, izdala družinski zbornik. Brez njegove podpore, pregleda podatkov in predvsem zaradi ohranitve podatkov in gradiva, saj imajo zapisane informacije trajni značaj, napisane pa se porazgubijo v arhivih. Štefotovo prizadevano delo je v LD Šenčur pustilo široko sled in velik pomnik uspešnega osebnega prispevka lovca in lovskega prijatelja. Dolga leta je bil član UO taktatne Lovske zveze Gorenjske in član njenega disciplinskega razsodišča. Z delom pridejo tudi nagrade in priznanja in slovenska lovska organizacija se je Mišku za dolgoletno poslanstvo v lovstvu oddolžila z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje, Zveza lovskih družin Gorenjske pa s plaketo zveze. Od domače LD je prejel prav vsa družinska priznanja oz. plakete. Jubilant je tudi nosilec visokih in pomembnih državnih ter borčevskih odlikovanj.

Miško se zdaj največ zdržuje na svojem domu v Ljubljani. Zaradi zdravja ne zahaja več na lov, vendar pa se redno udeležuje občinih zborov,

kjer budno spremlja vsa dogajanja v LD in velikokrat prispeva koristen in moder nasvet za rešitev težav, ki jih dandanes doživlja naše lovstvo. Še vedno rad prihaja na zadnje pogone, poklepta s starimi lovskimi tovariši in je veseli prave lovske družbe. Še vedno zelo aktivno deluje v borčevski organizaciji, piše, raziskuje in objavlja različne vsebine s partizansko tematiko. Še leta 2008 je sodeloval pri izdaji obširnega zbornika o šenčurskem območju med nemško okupacijo in NOB, pa tu tudi avtor več kot polovice vsebine 400 strani obsegajočega zbornika.

Dragi lovski tovariši, ob tvoji 85-letnici in 60-letnici lovskega delovanja ti vsi lovci iz tvoje Lovske družine Šenčur iskreno čestitamo. Želimo ti predvsem zdravja in dobrega počutja z željo, da bi še dolgo prihajal med nas kot vedno spoštovan in nadvse cenjen solovec.

LD Šenčur – B. G.

Mihael Tremel - Miška je oktobra lani praznoval svojo 70-letnico. Miška, kot mu pravimo, se je rodil 16. 10. 1940 v majhni vasi Bokračci v središču lovišča,

v zdajšnjem Krajinskem parku Goričko. Narava je od njega nekako zahtevala, da mora nadaljevati s kmetovanjem in vinogradništvom in razviti turistično kmetijo. V mladih letih se je z ženo Olgo odpravil na delo v Avstrijo in se izpopolnil v jeziku, da je lažje uredil turistično kmetijo.

Leta 1976 je bil sprejet za lovskega pripravnika, opravil izpit in bil sprejet v lovsko bratovščino. Aktivno se je vključil v delo, še posebno v varovanje narave in gojitev divjadi. LD Ivanovci vsako leto nameni za lovski turizem deset srnjakov. Goosti so vedno nameščeni na turistični kmetiji Tremel. Z namestitvijo so zadovoljni, saj od tod lahko peš lovijo v lovišču, opazujejo divjad, pa tudi nabirajo gobe ali obiščejo katere od toplic ali pa se odpravijo na izlet čez mejo. Leta 1986 je bil Miška izvoljen za pomočnika gospodarja, od leta 1990 do 1994 pa je prevzel funkcijo gospodarja LD, ki jo je nato opravljal od leta 2004 do 2006. Predsednik NO je bil leta 2006, od leta 2010 pa je zopet član UO LD, odgovoren za kinologijo. Bil je vodja revirja, član komisije za ocenjevanje trofejev in škode od divjadi, mentor, skratka lovec v pravem pomenu besede. Je tudi gasilec, pa tudi občinski svetnik v Občini Puconci. Jubilant je vodnik že tretjega lovskega psa. Tudi sina Branka je navdušil za lovca. Zet Tonček, dr. vet. medicine, je prav tako lovec. Za varstvo narave sedaj Miška navdušuje štiri vnuke in vnujkinje. Miška je dober in navdušen lovec, ki zna spoštovati lovske trofeje. Pridno obdeluje krmne njive, sodeluje pri ukrepih za preprečevanje škode in vsako leto vodi akcijo čiščenja okolja. Na obnem zboru smo dostojno proslavili njegovo 70-letnico, združeno z 80-letnim jubilejem Jožeta Gjergjeka.

Jubilant je po dvakratni zavrnitvi v letu 2010 le prevzel funkcijo starešine LD Ivanovci. Pod njegovo taktirko smo že uredili lovski dom in okolico, zavarovali člane, v sodelo-

vanju z LD Križevci - Pečarovci pa se LD trudi izpolniti in po možnosti tudi preseči načrt odstrela divjih prašičev.

Jubilant obdeluje 2 ha vinograda in po vsakem lovu povabi lovce na njegovo dobro kapljico, kar še posebno cenimo. Miška je doma v lovišču in osebno pozna vsakega kmeta, ki ga spoštujejo, zato veliko prispeva za dobre odnose, rešuje premoženje v primeru naravnih nesreč ipd.

Za požrtvovalnost in lovske aktivnosti je jubilar dobil priznanje ob 50-letnici LD Ivanovci in priznanje

za sodelovanje ob 60-letnici LD Gornji Grad. Ob jubileju je dobil sliko stiskanja grozdja, uro z motivom divjega prašiča in spominsko darilo: valilnico - solnico.

Ob 70-letnici mu je LD podelila srebrno plaketo in album v besedi in sliki. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. V jubilejnim letu je dobil še zlati znak za zasluge. Spoštovani Miška, ob tvojem jubileju, 70-letnici, ti želimo še veliko zdravja in lovskih užitkov!

LD Ivanovci – F. F.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Ivan Petrov, LD Hrastnik

90-letnico

Ivan Curhalek, LD Dobova
Janez Fluher, LD Kamnica
Anton Teršelič, LD Stahovica

85-letnico

Janko Dunaj, LD Slovenj Gradec
Milan Farčnik, LD Bojansko, Štore
Milan Fratnik, LD Planota
Franc Kaučič, LD Negova
Anton Klančar, LD Cerknica
Alojz Mlinar, LD Luče
Rino Simoneti, LD Mokrc
Ivan Žibrat, LD Brezovci
Hinko Žunko,
LD Gaj nad Mariborom

80-letnico

Anton Bučar, LD Veliki Podlog
Alojz Fišinger,
LD Slovenska Bistrica
Bruno Fortuna, LD Izola
Alojz Golčnik, LD Zagorje
Alojzij Kovačič, LD Višnja Gora
Viljem Markežič, LD Istra, Gračišče
Alojzij Mertelj, LD Kranjska Gora
Adolf Peternej, LD Poljane
Anton Suhorepec, LD Ljubno
Vilibald Turk, LD Boris Kidrič
Viktor Uranič, LD Krvavec
Peter Vrtač, LD Leskovec v Halozah
Ivan Zavadlav,
LD Trstelj, Kostanjevica

75-letnico

Alojzij Benedičič, LD Poljane
Anton Bogataj, LD Poljane
Anton Dajčman, LD Duplek
Peter Erjavec, LD Jelenk
Alojz Gartner, LD Stara Fužina
Anton Hajdarovič, LD Velike Lašče
Mirko Branko Jereb, LD Cigonca
Peter Ješelnik, LD Kočevje
Anton Jurič,
LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Stanislav Juršič, LD Trbovlje
Janez Kovačič, LD Grahovo
Jože Koveš, LD Velika Polana
Anton Kumer, LD Ivanjkovci
Jože Alojz Kvartič, LD Velenje
Dušan Ostojič,
LD Dol pri Hrastniku
Janez Pacek, LD Radeče

Pavel Paravan, LD Anhovo
Jožef Petek, LD Pernica
Peter Pintarič, LD Raka
Bogomil Raspet, LD Porezen
Peter Robar, LD Boštanj
Anton Sever,
LD Križevci pri Ljutomeru
Janez Smole, LD Logatec
Ivan Suhorepec, LD Črnomelj
Štefan Štern, LD Peca, Mežica
Anton Tič, LD Moravče
Stanislav Tisov, LD Padež

70-letnico

Igor Apath, LD Zemon
Alaman Avmedovski, LD Gorica
Vinko Bele, LD Škocjan
Ivan Bitežnik, LD Grgar
Stanislav Čelhar, LD Pivka
Anton Ladislav Čelik, LD Porezen
Alojz Čermelj, LD Bukovje
Franc Čopi, LD Čezsoča
Alojz Furek, LD Jože Lacko, Ptuj
Janez Galič, LD Dobovec
Jožef Gregorič,
LD Struge na Dolenjskem
Adolf Hojnik, LD Podgorje
Ivan Horvat, LD Bogojina
Vladimir Jenček,
LD Tabor, Zagorje
Alojz Kavčič, LD Ljubinj
Franc Klobučar, LD Gorjanci
Tomaž Kogej,
LD Martin Krpan, Bloke
Peter Kosec,
LD Krvavec in LD Vodice
Stanislav Kovačič, LD Dole pri Litiji
Willibald Krušnik, LD Domžale
Blaž Krže, LD Mirna in LD Ribnica
Franc Lavrič,
LD Plešivica, Žužemberk
Ciril Leben, LD Bresnica, Podgorci
Anton Legat, LD Strunjan
Anton Logar, LD Železniki
Alojz Lukač, LD Rečica ob Savinji
Vincenc Maurer, LD Begunjsčica
Adolf Molek, LD Borovnica
Alojz Mrše, LD Hrenovice
Alojz Podgornik, LD Planota
Anton Rakovec, LD Selca
Milan Rankovič, LD Hrastnik
Franc Remec, LD Taborska jama
Janez Sternad, LD Braslovče
Avguštin Tivadar, LD Radenci
Antonija Verhovnik,
LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Ivan Vidmar, LD Prestranek

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Z lovцем po lovišču

Otroci Vrtca Pikapolonica se veliko pogovarjamo o naravi, njenih lepotah, pa tudi o nevarnostih, ki jo ogrožajo. Pogovarjamo se tudi o živalih: kje živijo, kako se prehranjujejo, kje spiyo in podobno. Ker smo si letos zadali cilj, da bi nas obiskal lovec, smo temu namenili torek, 12. 4. 2011, in medse povabili člana zelene bratovščine (lovca) **Janija Srpčiča** in njegovo psičko Gito.

Takoj po zajtrku smo se skupini *Medvedki* in *Ježki* z avtobusom odpeljali na dogovorjeno mesto (Brvi - Poštena vas), kjer nas je že čakal lovec Jani. Vsi nestrpni smo se odpravili proti preži, proti našemu cilju.

Lovec Jani nam je predstavil vlogo in pomen lovcev ter njihove dejavnosti za naravo, nas seznanil, kako skrbijo za živali pozimi ...

Lovcu Janiju Srpčiču se lepo zahvaljujemo za čas, ki nam ga je namenil, in se mu priporočamo še za kakšen obisk v gozdu!

Za konec bi dodala: Sodelovanje s starši naših otrok je izjemno pomembno. Ko so starši pripravljeni sodelovati in obogatiti naše dejavnosti, smo še posebno veseli.

Takih in podobnih dni si še želimo.

NEKAJ OTROŠKIH VTISOV O LOVČEVEM OBISKU:

Filip: »Najbolj mi je bila všeč lovska preža.«

Petra: »Meni je bila pa všeč njegova obleka, ki je zelene barve.«

Kiara: »Meni je bila pa lepa psička.«

Din: »Lovci splezajo v hiško – prežo – in od tam gledajo živali.«

Blažka: »Lovec Jani je povedal, da si divji prašiči najdejo

Jani Srpčič (LD Cerklje ob Krki) je otrokom dveh skupin Vrtca Pikapolonica (OŠ Cerklje ob Krki) razkazal lovišče in pripovedoval o divjadi in lovcih. Otrokom je bila najbolj všeč bavarska barvarka Gita.

Poslušali smo ga z velikim navdušenjem, ga spraševali, preverjali njegovo znanje, tako da je bil tudi on zadovoljen z nami. Otroci so med druženjem z lovцем dokazali, da vedo že veliko zadev s tega področja.

Skoraj najbolj nas je navdušila njegova prijateljica Gita, ki smo jo na koncu lahko tudi pobožali.

Čas v naravi je bil res zelo prijeten, tako da nam je ura druženja zelo hitro minila. Polni vtisov in dobre volje smo se poslovlili od lovca Janija in njegove psičke Gite ter se odpravili proti vrtcu.

hrano pozimi tudi sami; 30 cm pod snegom.«

Jan: »Najbolj mi je bila všeč psička Gita.«

Vid Klemen: »Lovec Jani nam je pripovedoval o medvedih.«

Hana: »Če ne umivamo psička in če so umazani, lahko tudi sami zbolimo, če smo alergični.«

Luka: »Zapomnil sem si, zakaj imajo lovci pse. Zato, da jim pomagajo izslediti kakšno žival.«

Renata Baznik, pomočnica ravnateljice Vrtca Pikapolonica pri OŠ Cerklje ob Krki

Mladi Tomaž in mama medvedka ...

Lovska družina Javornik na Črnovrškem ...

Tisto oktobrsko nedeljo se je obetal običajen jesenski skupni lov, kakršnih je na Slovenskem vsako jesen obilo, kot so obilne in bogate naše jeseni. Najprej značilno jutranje vrvenje v lovskem domu, polno pričakovanj, kaj bo prinesel dan. Glasni pozdravi ob napol privzdignjenem lovskem klobuku, smeh, stiski rok ... Potlej – lovci zbor! in pozdrav starešine, opozorilo o varnem ravnanju z orožjem; pa še nagovora vodje lova ter gospodarja, ki povesta, kje in kaj se bo tisti dan lovilo.

Organizator tokratnega lova je bil revir Godovič. V Pagonovih rupah naj bi lovili, tja proti Novemu Svetu in tam okoli. Sr-

njad, zajca, lisico, morebitno jelenjad ...

Ko smo se lovci razvrstili, strelci na eno stran, poganjači na drugo, sem med odraslimi poganjači v oranžnih jopičih opazil trinajst- ali štirinajstletnega poba. Pod prevelikim lovskim klobukom zvedav deški obraz, bistro oči, polne tiste čiste svetlobe, kakršna sije le iz mladih ljudi. »Oho,« sem polglasno rekel sam pri sebi, »Tomaž je tudi danes prišel s stricem Damjanom na lov!« Pob je stal ob znanem, v mnogih pogonih ter iskanjih zastreljene divjadi prekaljenem lovcu Juretu Pagonu. »Pagon ga bo v pogonu gotovo kaj novega navadil,« sem pomislil.

Zagotovo je res: pravi lovci se oblikujejo že v otroštvu. Nobena knjiga in izkušnje v zreli dobi življenja človeku ne dajo tistega, kar z vsemi čuti srka vase kot

otrok. Imeti pa morajo, mladi, dobrega in izkušenega vodnika. In fant ima srečo, da lahko na lovu pogosto spremlja svojega strica **Damijana Gantarja**. V začetku jeseni sta gor na Brkonku, ko sta čakala divje prašiče, dobro uro opazovala velikega medveda. In bil je z njim tudi tistega večera, ko je Damijan uplenil jelena. »Ja,« sem še pomislil, »Tomaž bo dober lovec.«

In smo šli. Vozila smo pustili ob cesti Godovič–Kalce, Pri konfinu se reče tam. Potlej pa noter, v gozd! In zrak in zemlja in rjava gozdna prst, podrastje in rastle visoko – vse je bilo polno bogate jesenske luči, nasičene z vlago zadnjega deževja. Tista negibna tišina je visela med vejami starih smrek in bukev in v mokrem listju dušila glasove naših stopinj. Pridušene besede vodje skupine so bile bolj kret-

nje kot glasovi, ko je pokazal zdaj temu zdaj onemu, kam naj se postavi in od kod lahko priteče divjad. Potlej smo obstali vsak na svojem 'štantu', ostrmeli v čakanje in prežanje ...

Tako prvobitno občutje imam rad. Zdi se mi, da postajam del stvarstva, da diham z drevesi in s kamni, da sem eden od njih. In če se v to negibnost izmed kamnov in debel od nekod vzame divja žival, je doživetje popolno ...

A divje živali v negibnosti gozda ni in ni bilo – ne v prvem pogonu in ne v drugem. Pravzaprav že povsem ob koncu drugega pogona se je v gozdu nekaj zganilo. A tega ni vedel ne videl nobeden od nas, starejših lovecev. Le mlademu poganjaču Tomažu je bilo namenjeno to globoko mejno doživetje ...

Že se bližamo zbornemu mestu. Kaj se je zgodilo? Kot v zbi-

tem krogu so lovci – in sredi njih je Tomaž. Obraz pod lovskim klobukom bled, v očeh bogata mokrota zadrževanih solz. In vsi vprek ga nekaj sprašujejo. Vrinem se v ris okoli poba in slišim: »Medvedka! Z dvema mladičema! Fant je prišel prav do nje! Za njim je šla!«

Z dolgimi koraki pride iz gozda še Jure. »Kaj je, Tomaž? Kam si naenkrat izginil! A ti nisem rekel, da se me moraš ves čas držati!« Fantu je zatrepetala spodnja ustnica, Jure pa ga je toplo vprašal: »No, povej, kaj se je zgodilo!«

In pob je začel še enkrat praviti: »Saj ste mi rekel, da kadar poganjamo, da je treba skozi vsako grmovje. Tam da je divjad. Vi ste šel ob robu tistih zaraščanih rup, jaz pa sem šel kar skozi grmovje. V prvi rupi ni bilo nič, v drugi pa je bila medvedka z dvema mladičema. Hotel sem se umakniti, a me je videla. Tekel sem in se oziral nazaj, nisem gledal, kam stopam, in sem padel čez veliko skalo. Medvedka je pritekla za mano, a se je na vrh skale ustavila in poklicala mladiča. Videl sem, kako sta stekla čez vlako. Medvedka se je še enkrat oglasila in stekla za njima. Jaz pa sem stekel k cesti, še sam ne vem, kako ...«

»A me nisi slišal, ko sem te klical!?!« je fanta vprašal Jure.

»Nisem vas slišal. Nobenega nisem slišal, samo medvedko,« je odkimal pob.

»Je že v redu!« mu je pomirjujoče rekel Jure. »Danes si doživel nekaj, česar nobeden od nas še ni in tudi ne bo. To je dragocena izkušnja! Ti boš res pravi lovec! A ko boš spet šel z mano na pogon, se me le drži! Nikoli ne veš, kakšne volje bo medvedka, če jo še enkrat srečaš!«

Potlej se je Jure obrnil k nam: »S pobom greva proti zbornemu mestu, nekaj se zamotim, fanta ni ob meni. Kličem ga, ga ni! Še kličem, se ne oglasi. Verjetno je že ob cesti, pomislim, saj zgubiti se tu ne more. Malo še počakam in grem. In ga zagledam tu, okoli njega lovci, vsi ga nekaj sprašujejo, pob bled. Ustrašim se – kaj se je zgodilo? Na srečo ni bilo nič hujšega in hvala Bogu, da se je tako končalo. Za vse nas je to poučna izkušnja!«

»Res je,« pripomni eden od lovcev, »medvedov je vse več. Samo tod okrog so najmanj tri medvedke z mladimi in ena vodi trojčke. Na vsakem lovu jih lahko srečamo.«

Tisti dan smo še enkrat pogнали, čeprav je začelo rahlo deževati. Na zadnjem pogonu je padlo

dvoje srnjadi. Po pozdravu lovni in ga strnil v nasvet: »Če se kaj podobnega še komu zgodi, naj med begom odvrže kos oblačila ali nahrbtnik. Morebiti se medvedka ustavi ob odvrženem in človek ima večje možnosti, da uide ...«

Franc Černigoj

Dolina Sopote ob mednarodnem letu gozdov

Sopota je desni pritok reke Save pri Radečah. Mesto, kjer so si gozd, voda in človek podali roko. Izvira okoli 760 m visoko pod vasjo Velika Preska in je dolga 18 km. Teče po divji in slikoviti dolini, ki jo je vrezala po tektonski prelomnici, potekajoči v smeri vzhod-zahod. Izliva se v reko Savo na nadmorski višini 200 m. Voda ima precejšen padec. Večinoma teče v ozki soteski, ima veliko brzic in slapišč. Najslikovitejša je soteska Viderna peč v triasnem dolomitu, ki leži v nedrjih Kuma in je južna meja Kumljanskega območja. Območje južno od Sopote – desni breg – so geološko starejša, kar se lepo opazi že po barvi kamnin in prsti, kjer prevladujejo rdeči, modro zeleni in črni barvni toni (primesi kovin). Govorimo predvsem o silikatni kamnini, kot so glinene skrilavci, peščenjaki. Tod ni več visokih koničastih vrhov, razen nekaj osamelcev, kot so Žebnik, Gracarjev hrib, Svibno in Gradec. Vsa območja so dokaj plazovita in zamočvirjena ter stalno izpostavljena delovanju tekočih voda, ki jih je tod v izobilju. Gozdovi imajo predvsem proizvodno vlogo, pa tudi okoljsko in socialno.

Območje severno od Sopote – levi breg – je grajen iz mlajših karbonatnih kamnin (apnenca in dolomita). Vsekakor so to mehansko bolj odporni materiali kot tisti na desnem bregu, ki jih voda stalno spodjeda in odnaša. Celotno območje zasavskih gub severno od Sopote velja kot tektonska enota, ki se je v glavnem razvila v smeri alpskega sistema, v vzhodnem delu pa tudi znatno pod vplivom dinarskega. Ozemlje je torej tektonsko precej zamotano. Pobočja so strma in ostra. Vsa južna pobočja porašča prilagojeno termofilno rastlinje s spremljajočimi kraškimi pojavi.

Pojavljajo se večje ali manjše police, terase in planote, kjer je prostora za travnike, pašnike in vinograde, pa tudi manjše njive, ki so nekoč preživljale številne siromašne domačije. Teh zdaj skoraj ni več, medtem ko se na desnem bregu Sopote, kjer ni takšnih strmin, domačije ohranjajo. Res ni pravih kmetov, prebivalci so pol kmetje, ki ves za služek, zaslužen v tovarni, namenijo zemlji, ki jo imajo radi.

Gozd in voda sta temelj življenja v prostoru. Medtem ko voda življenje sploh omogoča, pa je predvsem gozd tisti, ki življenje pomaga ohranjati in razvijati.

Vendar veličina gozda ni le v njegovi bogati življenjski raznolikosti in količini biomase, ampak predvsem v njegovem poslanstvu, da s svojim blagodejnim delovanjem ustvarja za življenje prijetnejše okolje v širšem prostoru. Poglejmo primere, povezane z vodo. Gozd je najboljši zadrževalnik vode v krajini. Njegova tla delujejo kot goba, ki v času padavin vodo hitro vsrka in tako pomembno prispeva k zmanjševanju poplav. Po drugi strani gozd v času suše deluje kot oskrbnik z vodo, ki z oddajanjem vode iz tal polni izvire, prek listov pa vlaži in osvežuje ozračje. Odraslo drevo lahko skozi krošnjo odda v zrak tudi tisoč litrov vode na dan. Redek primer sonaravne rabe tekočih voda je bil na Sopoti živ še po 2. svetovni vojni, ko je tod delovalo petnajst mlinov in petnajst žag. Stavbna dediščina doline je le še opazna, saj veliko starih hiš ni več bivalnih. Starih mlinov in žag skoraj ni več, najdemo le še razvaline ali pa tudi teh ni več. Podloški mlin, npr., je omenjen že v 14. stoletju. V Studencih in Zagradi so bili grajski vinogradi, ki so se ohranili vse do sredine 19. stol., ko je trtna uš uničila skoraj vse vino-

Foto: A. Gantar

Tomaž in njegov stric ter zaenkrat še neuradni lovski mentor Damijan Gantar

grade. Bilo je tudi več »pušenšankov«. Lastniki v Zagradu so svoje vinograde, ki so posajeni z žlahno trto, poimenovali: Gorice Ostrovharjev – Zagrad.

Dolina Sopot je naravna ločnica in meja treh občin, sedmih krajevskih skupnosti, pa teritorialna meja zavodov, Lasov, razvojnih agencij, štirih oz. petih lovskih družin: Dole pri Litiji, Radeče, Polšnik, Podkum in Dobovec in še bi lahko naštevali. Prepričani so, da ravno naravna, kulturna in upravna ločnica lahko ponudijo kakovostno združevalno moč. Dolina je obdana z gospodarskimi in varovalnimi gozdovi, ki v svojih nedrjih skrivajo prav vse znane dejavnosti oz. vloge gozdov. Ljudje se znajo boriti in jim ni tuje delo v pomenu slogana evropskega leta prostovoljnosti: **»Bodi prostovoljec, spreminjaj svet!«** ter slogana mednarodnega leta gozdov: **»Gozdovi za ljudi.«** **Verjamejo, da bodo znali skupaj na potencialih vrednot, ki jih ponuja dolina Sopot, ohranjati in zasnovati nove trajnostne paradigme razvoja.**

Zato so na predlog Zavoda za gozdove Slovenije, Kulturnoturističnega rekreacijskega centra Radeče in Centra za zunanjo ureditev Velika Preska pripravili program skupnega oživljanja doline Sopot na vseh treh stebrih trajnosti: socialnem, okoljskem in ekonomskem. V projekt so vključeni številni udeleženci, ki želijo s sodelovanjem in medsebojnim spoštovanjem dati paradigmo razvojne kulture. Vrednota življenja v navezi narave in gozda je v teh krajih

velika. Pripravili bodo družnja, posvete, ekskurzije, ki bodo navdihnjeni s paradigmo vseživljenskega učenja in medgeneracijskega druženja: vse od **11. junija do 25. junija 2011.** Srečale se bodo osnovne šole, podružnične šole, ki vsak dan živijo s svojimi učenci okoljsko vzgojo. Lovci bodo na posvetu v lovski koči Podkum 13. junija 2011 povedali, kaj dolina Sopot nudi v lovskem pomenu in kako lahko učinkoviteje omejemo škodo od divjadi. Izvir Sopot izvira v treh izvirih, tako kot združujejo Sopot tri občine. Povezali jih bodo v enoto in obeležili. Lesna vrednostna veriga ima na začetku doline kaj pokazati. V »oglarški deželici« bo zagorela kopa velikanka. Gasilci bodo prikazali gašenje gozdnega požara, pa tudi gasilska veselica ne bo manjkala. Študijski krožki, društva in občani bodo pripravili glasbo v gozdu, zapeli bodo pevske zbori, ogledali si bomo filme. Lahko bomo videli, kako so nekoč sekali v gozdu in spravljali ter vozili les v dolino, k Savi, kjer bodo sestavljali splave. Nekoč se je to na veliko »švercalo« z lesom in mnogo prigod je s tega časa. Oživili jih bodo in nam jih predstavili. Želijo si sodobno (kaj sodobno, samo da bi bila asfaltirana) cesto.

Naj slogan Gozdovi za ljudi v dolini Sopot zares zaživi v celostnem pogledu. Velja jih obiskati, se od njih učiti in jim s svojimi idejami podati novih zagonov. O vsem boste lahko brali na naslovu: <http://www.ktrc.si/>.

Jože Prah

Kočevski medvedi skuhali najokusnejši lovski golaž, najboljšo gobovo juho pa ekipa najstnikov

V okviru letošnjega dokaj pestrega 7. mednarodnega sejma lovstva, ribištva in aktivnosti v naravi LOV 2011, s sloganom *Zagledani v naravo*, ki je bil na Pomurskem sejmišču v Gornji Radgoni, je bilo kar nekaj tradicionalnih obse-

tekmovanja se je udeležilo kar petintrideset ekip iz Slovenije, Hrvaške, Madžarske in Srbije. Skupaj so ga organizirali: **Pomurski sejem, Racoon, d. o. o., LZ Slovenije, Ribiška zveza Slovenije in Revija 5 zvezdic**, podprl pa generalni pokrovitelj **Radgonske gorice, Gornja Radgona, d. d.**, ter še drugi pokrovitelji: **Frizerske in gostinske storitve Darko Fišer, s. p., Helis, Davor Gajser, s. p., Neuroth slušni aparati, d. o. o., Puškarstvo Skobir, s. p. – Simon Skobir, Planinska zveza Slovenije, RT-tri, d. o. o., Status,**

Vsem trem zmagovalnim ekipam je zmagovalne kotličke sejma Lov 2011, Gornja Radgona, pisna priznanja in praktične nagrade ob prisotnosti predsednikov ocenjevalnih komisij in Jane Dimec izročil Janez Erjavec, direktor Pomurskega sejmišča.

jemskih prireditev. Zagotovo je bilo tudi letos največ zanimanja za zanimivo in prijetno tekmovanje v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe, ki je bilo zadnji dan (v nedeljo) tridnevnega sejmskega dogajanja. Tradicionalnega kuharskega

d. o. o., Metlika in Pomurski sejem, d. d. Tudi pred dvema letoma je na 3. tekmovanju kuharske sposobnosti dokazovalo petintrideset ekip.

Lovsko društvenje dvaindvajsetih kuharskih ekip na cvetno nedeljo

Tudi vsakoletni dober obisk tekmovanja kaže (pa ne zato, ker obiskovalci lahko vse skuhanje in še kaj zraven pojedjo zastonj), da je to družabno in veselo sejemsko druženje, za kar že vsa leta poskrbi tudi primerno vreme. Ni se namreč še zgodilo, da bi kuharje in obiskovalce med tekmovanjem pretirano motil dež ali hladno vreme. Letos je bilo sploh prav praznično, sončno in toplo. Bilo je dano od Boga, kot so nekateri komentirali, saj je bila cvetna nedelja, torej zadnja nedelja pred veliko nočjo. Tudi pirhi, šunka, potica in še mnogo drugih dobrot je bilo opaziti na terenskih kuhinjah, kar je samo še polepšalo tekmovanje, obiskovalce pa navdušilo in nasitilo.

Čeprav je v Sloveniji še veliko dobrih lovskih, ribiških in drugih skupin kuharjev, so se tudi letošnjega menda udeležile res

Dolina Sopot

Foto: J. Prah

le najboljše skupine. Družabno in večje strokovno kuharsko tekmovanje je tudi letos povezoval Radgončan **Samo Tuš**. Nad njim pa je neutrudno in z vso odgovornostjo bdela **Jana Dimc**, projektni vodja sejma. Mnogi obiskovalci upravičeno menijo, da bi bilo tekmovanje brez Jane in Sama mnogo manj zanimivo in privlačno, saj sta že »uigrana« naveza. »Celotno ocenjevanje tekmovanja je bilo letos prvič drugače zastavljeno. Strokovne komisije so najprej ocenjevale urejenost terenske kuhinje, sestavo ekipe in potek kuhanja. Na koncu pa pod skrito šifro še kuhane jedi. Menim, da je tako bolj pošteno. Tista ekipa, ki zmagaja je res najboljša,« nam je povedala prijazna Jana.

Kar dvaindvajset ekip je kuhalo lovski golaž. Kuhanje je ocenjevala strokovna komisija v sestavi: **Zdenka Tompa**, **Franc Rotar** in **Janez Gjergjek**. Mnoge ekipe so kuhale vse tri jedi »na žlico«, kot, npr., ekipa **Kulinarika Savo Mutić - Kočevski**

LD Gornja Radgona. A daleč najokusnejšo gobovo juho je skuhalo najstniška kuharska ekipa v sestavi **Jan**, **Mitja** in **Lidija Omerzu** iz Ljubljane. Strokovna komisija za ocenjevanje gobove juhe, na čelu katere so bili **Urša Cvilak** (novinarska kolegica), **Zlatko Salaj** in **Andrej Slogovič**, je tudi tokrat veljala za najbolj »rizično« na tekmovanju. Nikoli se namreč ne ve, je bilo slišati v šali, kakšne gobe je šest ekip dalo v kotličice! A brez skrbi, letos so bile vse užitne, saj ocenjevalna komisija tudi pozneje ni imela prebavnih težav! So pa zato bile še najbolj zdrave sladkovodne ribe, ki so bile osnova pri kuhanju ribje čorbe. Strokovna komisija **Stane Omerzu**, **Stanislav Popovič** (oba novinarska kolega) in **Vilibald Marič** je med osmimi ekipami izbrala tri najboljše: tretje mesto je zasedla ekipa **Ribiške družine Lendava**, drugo **Stari ribari** in prvo **Ribolovački Magazin** iz Novega Sada.

Franc Rotar

Ekipa Kulinarika Samo Mutić – Kočevski medvedi – je že tretjič skuhala najokusnejši lovski golaž in tretjo najboljšo gobovo juho. Ekipa je imela tudi najlepše urejeno in opremljeno terensko kuhinjo, iz katere so zastoj ponujali v pokušino suhomesnate izdelke, odojka in celo na žaru pečena divjega prašiča. Samo Mutić je bil oblečen v belokranjsko narodno nošo.

medvedi, ki jo organizacijsko in strokovno vodi **Savo Mutić**, član LD Predgrad. Kočevski medvedi so že stari zmagovalni mački v kuhanju lovskega golaža, saj so tokrat zmagali že tretjič. Druga je bila ekipa **LD Gornja Radgona** in tretja ekipa **Društvo A. R. O. – Trnje**, ki je zmagala pred dvema letoma.

Kočevski medvedi, ki so postavili daleč največjo in tudi najlepše urejeno in opremljeno terensko kuhinjo, so letos skuhalo tudi tretjo najboljšo gobovo juho. Za ocenjevalski odtенок manj dobro jo je skuhalo ekipa

Na sejmu tudi naši zvesti oglaševalci

LOV

Med več kot 150 razstavljalci iz sedemnajstih držav, ki so sodelovali na letošnjem sejmu Lov v Gornji Radgoni, je bilo tudi kar nekaj takih, ki svojo dejavnost in storitve že dolgo redno oglašajo tudi v našem Lovcu. Mednje zagotovo sodijo

Vse foto: F. Rotar

Krojaštvo Rožman, d. o. o.: **Branko Rožman** in **Jože Marčun** (desni) sta na sejmu Lov vzela mere za nov lovski kroj tudi dolenskemu lovcu **Dušanu Pavlinu**, članu LD Novo mesto.

Puškarkstvo Simon Skobir iz Slovenj Gradca, **Koptex, d. o. o.** – **Jože Šinigoj** iz Nove Gorice, **Puškarkstvo Johann Fanzoj** iz Borovelj, **Krojaštvo Branko Rožman** iz Brežic in **Moško in žensko modno krojaštvo Andrej Šmigoc** iz Spuhlje pri Ptujju. Naših zvestih oglaševalcev smo našli še kar nekaj: npr. **klobučarstvo (Sergej) Pajk** iz Ljubljane, pa **Medo šport** iz Grosupljega, **Swarovski optik** s svojim zastopnikom **Zoranom Petronijevićem**. Prijazno so nas pozdravili **Anton Ancelj (Ancelj, d. o. o. – Novo mesto)**, **Aleš Špendal (Puškarkstvo Špendal, d. o. o.)**, **Andrej Kadunc (Beluga, d. o. o.)** in **Jože in Milena Ocvirk (Passat, d. o. o.)** iz Ljubljane ter še mnogi drugi redni ponudniki storitev za lovce. Na radgonskem sejmu niso vedno prisotni vsi oglaševalci; če pa so že tam, zanje ne izvemo pravočasno! Nekateri smo tudi tokrat obiskali na njihovih privlačnih in dobro založenih razstavnih in prodajnih stojnicah.

Že od vsega začetka Rožmanovo krojaštvo uredi svoj razstaveni prostor, lahko bi rekli kar sprejemno »krojaško delavnico«, na stalnem mestu v hali A. »Delavnica«, kjer sta prijazni lastnik **Branko** in njegov sodelavec, bratranec **Jože Marčun**, jemala mere za nove lovske kroje in plašče tudi nekaterim bolj znanim slovenskim lovcem, je bila lično urejena tudi letos. Iznajdljiva **Branko** in **Jože** sta v nekatera lovska oblačila a oblekla izložbene lutke iz njihove domače delavnice. »Začetki našega družinskega krojaškega podjetja segajo že več kot 50 let nazaj. Ponosen sem, da lahko nada-

ljudem pot mojega očeta Slavka. Danes v naši delavnici šiva, lika in oblikuje razna oblačila 10 krojačev. Na leto sešijemo okrog 150 lovskih krojev in več kot 100 lovskih srajc s kratkimi in dolgimi rokavi. Šivamo pa tudi uniforme za gasilce, godbenike in oblačila za pevске zbornice. Tu in tam izdelamo tudi narodne noše,« nam je zaupal vedno prijazen **Branko Rožman**.

Koroški lovec in starešina LD Podgorje **Simon Skobir** je izjemno zvest puškarski tradiciji. Letos mineva že 30 let, odkar se ukvarja s puškarkstvom. Za puškarka se je izučil v nekdanji Puškarni – Kranj. Tudi njegov sin **Andraž**, prav tako podgorski lovec, se je izučil puškarkstva kar pri očetu in bo zagotovo nadaljeval tradicijo puškarkstva **Skobir**. »Čprav nas poznajo po vsej Sloveniji in tudi onstran Pece ter v drugih državah, nam ni žal ne časa in ne denarja, ki ga namenimo za našo promocijo. Dobro se namreč zavedam, da danes lahko uspeva samo tisti, ki spoštuje slehernega kupca, ki neprestano skrbi za kakovost svojih storitev in izdelkov in jih tudi prodaja po konkurenčnih cenah. Ter ne nazadnje, da ne zanemarja poštenega poslovnega odnosa. Ne le, da že od samega začetka sodelujemo na sejmu LOV v Gornji Radgoni, kjer se lahko vsako drugo leto predstavimo v »zadnji luč«, se svojim kupcem in naročnikom naših storitev vedno bolj približujemo tudi tako, da odpiramo nove puškarske delavnice in prodajalne po Sloveniji. Kakor nekateri že vedo, imamo poleg glavne delavnice v Slovenj Gradcu, že nekaj let odprte tudi svoje po-

Letošnja ekipa Koptex, d. o. o., je bila vse tri sejemske dni izredno dejavna. Na mnoga vprašanja je interesentom znala vedno strokovno in prijazno odgovoriti. Za pultom so bili v zasedbi: lastnik Jože Šinigoj (drugi od desne), Boštjan Šinigoj, Darko Kustec in Sašo Veilguni.

Koroški puškarji (od leve) Simon Skobir (Puškarstvo Simon Skobir – Slovenj Gradec), Jože Cestnik, Andraž Skobir in Jernej Vute, so se na letošnjem sejmu izjemno potrudili pri svetovanju, ponudbi in tudi na družabnem področju.

družnične poslovne prostore v Mariboru in od 1. aprila letos še v Slovenskih Konjicah. Poznani smo potem, da lovške puške izdelamo po naročilo, da vse lovške puške in drugo strelno orožje tudi popravljamo in prodajamo. V naših prodajalnah je moč kupiti vse vrste streliva, lovška oblačila in opremo, predvsem pa kakovostno optiko Swarovski,« je povedal vedno družabni koroški puškar Simon Skobir.

Koptex, d. o. o., leta 2009 ni sodeloval na lovskem sejmu. Mnogi takratni obiskovalci so nas spraševali, zakaj se lastnik Jože Šinigoj (od leta 1972 tudi član LD Trnovski gozd), sicer stalni razstavljaev na lovskih sejmih, takrat ni odločil, da bi prišel v Gornjo Radgono. Letos je bil Koptex spet na sejmu. Svoj velik in lepo urejen razstavniki prostor je spet postavil približno na starem mestu kot leta na-

zaj, ob glavnem vhodu v halo A. Čeprav so imeli vsi njihovi zaposleni na stojnici precej dela z odgovarjanjem na mnoga vprašanja obiskovalcev, smo lastnika Jožeta vprašali, kaj dandanes Koptex lahko ponudi slovenskim lovcem? »Tudi letos smo se na sejmu predstavili z lovsko opremo, in sicer tistih blagovnih znamk, ki jih predstavljamo v Sloveniji: Beretta, S&W, Tikka – Sako, Benelli, Sabatti, Zoli, ter streliva Magtech, FIOCCHI in Norma. S posebno pozornostjo smo podrobno predstavili tudi optiko Nikon, za katero smo od lani tudi uradni slovenski distributer. Med lovskimi puškami smo predstavili novo polavtomatsko puško – Benelli Argo Endurance. Predstavljamo pa tudi novo Benellijevo polavtomatsko puško kal. 12 vinci ter novo repetirno risanico Antonio Zolli – Bavaria. Sicer pa ocenju-

jem, da je bil letošnji sejem zopet odlično organiziran. Obiska je bilo veliko, žal pa je vedno bolj čutili upadanje kupne moči; tudi pri lovskem orožju in opremi,« je končno ugotavljal Jože Šinigoj, morda največji zasebni podjetnik z lovsko in ribiško opremo, ki upravlja kar sedem svojih podružnic v slovenskih mestih.

B. Leskovic, F. Rotar

Problematika povožene divjadi

Ali LD na svojem območju dovolj naredimo z opozarjanjem?

Na regionalni cesti Mislinja – Slovenj Gradec, pri Gorjenkovi žagi, revir Dele, je bila 28. 2. 2011 povožena divjad, kar sicer ni nič neobičajnega. Seveda bi se o krivdi oziroma povzročiteljih lahko na veliko razpisali. Ali so za kaj takega krivi prehitri vozniki? Neredko divjad k samomorilskemu dejanju prisili kakšen klateški pes, ki jo prižene

do ceste. Vzrokov je vsekakor lahko več!

Kot lovec LD Mislinja sem pobral že veliko povožene mrtve divjadi, bodisi so jo raztrgali psi ali poškodovali kmetijski stroji (predvsem kosilnica).

Tokratni prizor pa se me je dotaknil bolj kot vsi drugi doslej. Hkrati s srno sta izgubila življenje še dva nerojena mladička, kar je vidno na posnetku. To je tudi velika izguba za lovsko družino.

Vsekakor velja, da LD tudi prek območnih in krajevnih elektronskih in tiskanih medijev opozarja vse udeležence v prometu, naj upoštevajo signalizacijo na prometnih znakih in prilagodijo hitrost razmeram na cesti, da bodo pred morebitno divjadjo na cesti lahko pravočasno upočasnili ali ustavili in tako zavarovali divjad in sebe. Seveda je treba vedno upoštevati tudi varnost voznikov za seboj!

Hkrati je treba neprestano skrbeti za redna opozorila tudi vsem lastnikom psov, naj jih imajo privezane in pod kontrolo, da ne bodo povzročali škode v lovišču.

Foto: J. Šmrandl

Prizor po povozu, ki še posebno prizadene ...

Za tiste pa, ki tega ne upoštevajo, je treba poskrbeti, da jih bodo v to prisilile predpisane kazni.

Le ob dobrem sodelovanju nas vseh nam bo uspelo dobro gospodariti z divjadjo v loviščih!

Jože Šmandl
LD Mislinja

100 let Gregorja iz Dravograda

Pred sto leti je bil osmi marec prav poseben dan za takratne zatirane in ponižane žene. Sploh prvič v zgodovini so tudi one lahko praznoval svoj mednarodni praznik – dan žena. A najlepše darilo za zgodovinski dan je z rojstvom svojega krepkega sina **Gregorja Glazerja** zagotovo dobila njegova mama, ki ga je rodila 8. marca 1911. Tako kot takrat-

ne žene, ki še pomislile niso, da bodo ženske lahko čez toliko let praznovale svoj praznik, si tudi Gregorjevi starši niti v sanjah niso mogli predstavljati, da bo njun sin čez sto let praznoval svoj visoki življenjski jubilej.

Z očetovim naukom skozi življenje

Ob rojstvu je malokomu dano, da na svet prinese s seboj tudi dobre starševske genske lastnosti za dolgo življenje, ki pa niso porok za dolgo življenje, če tudi zdravo ne živiš. In Gregor brez njih zagotovo ne bi bil deležen tako dolgega, zdravega, in pestrega življenja. Čeprav ga je mama zelo zgodaj zapustila, se v stoletnem življenju nikoli ni izgubil, vdal in pokleknil pred težkim življenjem. Pravo pot v pošteno in delovno življenje mu je vedno kazal oče Franc, je po-

Foto: F. Robar

Stoletni starosta koroških lovcev in županja Občine Dravograd (v sredini) s štajerskimi in koroškimi lovci

vedal. Od njega ni podedoval samo ljubezni do narave, lovstva, ampak tudi prave človeške vred-

note in srčno kulturo. Gregor je bil očetu vedno hvaležen, da mu je s polno malho spoštovanja in ljubezni kazal pravo pot skozi življenje. Zato vsa dolga desetletja nikoli ni pozabil očetovih pravičnih in poštenih naukov. Prav zato je med koroškimi lovci, gozdarji, člani ZZB, upokojenci in občani tudi tako spoštovan in priljubljen. Pa ne samo zaradi svojih sto let, pač pa, ker je ostal skromen in pokončen, vsak čas pripravljen pomagati, na klepet, za pravo lovsko druženje z obilo humorja in smeha.

S sorodniki in prijatelji je zakoračil v 101. leto

Sedmega marca letos je v Hotelu Hesper v Dravogradu Glazer proslavil svojih 100 let s svojimi sorodniki in številnimi prijatelji. Pravo koroško »gavdo«, čeprav se ni plesalo, so mu organizirali sin Ivan, tudi dravograjski lovec, snaha Olga in **LD Dravograd**, na čelu katere je bil starešina **Dušan Kudrnovsky**. Povabilu se je odzvalo kar nekaj njegovih dravograjskih lovskih prijateljev. Tam so bili tudi **Branko Kurnik**, podpredsednik LZS, **Dušan Leskovec** in **Drago Vais**, predsednik in podpredsednik Koroške lovske zveze. Prišli so tudi njegovi gozdarskih prijatelji: sedanjí direktor GG Slovenj Gradec **Igor Pritrznik**, nekdanja direktorja **Hubert Dolinšek** in **Jože Logar** ter dr. **Franc Pečnik** in drugi nekdanji gozdarji. Dravograjsko borčevsko organizacijo je zastopal predsednik **Ludvik Pušnik**, Društvo upokojencev Dravograd pa predsednik **Adi Kralj**. Svojega najstarejšega občana sta prišli pozdravit tudi mag. **Lidija Požgan**, predsednica dravograjske KS, in županja Občine Dravograd **Marjana Ci-**

Foto: A. Žogar

Projekt SloWolf: V laboratorij so prispeli prvi genetski vzorci s terena

V začetku aprila smo v laboratorij na Oddelek za biologijo prejeli prvo večje število zbranih vzorcev iztrebkov in urina za genetske analize z vsega projektnega območja. Vzorci sicer organizirano zbiramo že vse od julija lani. S pomočjo lovcev, delavcev Zavoda za gozdove Slovenije in prostovoljcev smo od 1. 7. 2010 do konca aprila uspeli zbrati 176 vzorcev iztrebkov, 112 vzorcev urina in 66 vzorcev slin s trupel živali, ki naj bi jih pokončali volkovi. Vzorci so že evidentirani v podatkovni bazi in čakajo na analizo. Zaenkrat lahko predstavimo karto z lokacijami vseh zbranih vzorcev.

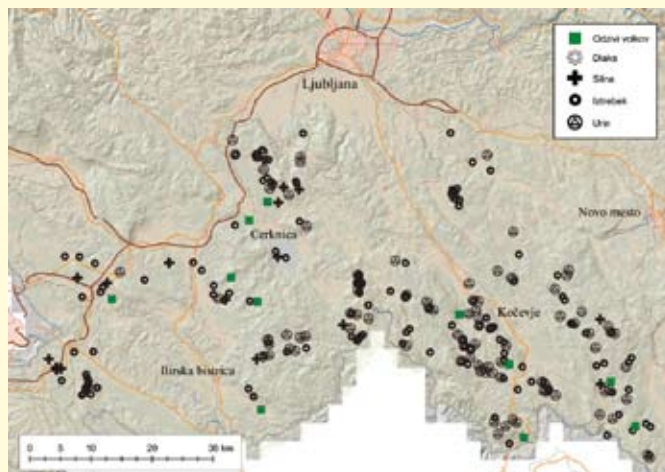
Letos nam jo je zima nekoliko zagodla in nismo uspeli izpeljati predvidenega sledenja volkov po celotnem projektnem območju. Vsem, ki ste bili vso zimo v pripravljenosti za tovrstno akcijo, se zahvaljujemo in se priporočamo za akcijo v prihodnjem letu. S prihodom pomladi oz. poletja se zbiranje volčjih iztrebkov ne končuje. Ker bo projekt SloWolf trajal do konca leta 2013, imamo možnost populacijo volkov spremljati več let in jo tako kar dobro spoznati. Vse zainteresirane vabimo, da z zbiranjem iztrebkov nadaljujete. Lovske družine na območju prisotnosti volka bomo sproti oskrbovali s posodicami za zbiranje genetskih vzorcev prek starešin ves čas trajanja projekta.

Hvala vsem sodelujočim za pomoč pri zbiranju vzorcev!

Ekipa SloWolf

V laboratoriju že potekajo prve analize zbranih genetskih vzorcev volka. Prvi rezultati bodo objavljeni v eni od jesenskih številk Lovca.

Karta lokacij posameznih genetskih vzorcev (dlaka, slina, iztrebek ali urin), zbranih v obdobju od 1. 7. 2010 do 25. 4. 2010. (Karta: Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani)

gala. Da je Gregor spoštovan oče, dedek, občan in lovec so ob izročitvi številnih priložnostnih daril, pisnih priznanj in dobrih željah poudarili vsi govorniki. Kurnik je povedal, da je LZ Slovenija še posebno ponosna na tiste svoje člane, ki kljub visoki starosti ostajajo trdna naveza slovenskega lovstva. »Tovariš Glazer je v stoletni zgodovini slovenskega lovstva pustil globoko sledi,« je poudaril podpredsednik LZS. D. Leskovec pa je dodal: »Gregor je trden člen koroškega lovstva že od leta 1946.« Da je bilo slavlje svečano in privlačno, so za-sluzni tudi pevci Pevskega zbora DU Dravograd.

preživim s sinom Ivanom, snaho Olgo in vnučinjama Marjetko in Matejo. Z Ivanom greva včasih še vedno na »jago«. Seveda se bolj voziva, kot hodiva ... Noge me po malem že izdajajo, saj so vendar stare že sto let in so že veliko prehodile. S sabo vedno vzamem kakšno jabolko. Pa ne zase; ker ne morem več zalagati krmišča, lahko vsaj to odložim tam, kjer se najraje zadržuje srnjad,« je z rosnimi očmi za Lovca sklenil svojo pripoved stoletni koroški »jager« Gregor Glazer.

Še mnogo zdravih let tudi v imenu uredništva in novinarjev Lovca. Še veliko zdravja ob tvojem 101. letu!

Franc Rotar

Ris Mihec med opremljanjem z ovratnico decembra 2010

V prisotnosti sina Ivana in snahe Olge Glazer je stoletniku nazdravila tudi dravograjska županja Marjana Cigala.

S pomočjo telovadbe do čistosti in vitalnosti

Koroškega »jagra« Gregorja Glazerja smo sicer predstavili že ob njegovi 97-letnici (Lovec, 9/2008). Zato tokrat velja le spomniti, da je bil med ustanovitelji LD Dravograd leta 1946 in da je edini še živeči ustanovni član. »Nisem bil samo lovec, lovski kinolog in vodnik lovskih psov, ampak tudi zaveden dolgoletni čebelar ... A najbolj pomembno mi je, da sem vse življenje ostal preprost in skromen človek. Še kako potreben svobode, prijetnih trenutkov med svojimi najdražjimi, veselih družinj z lovci in prijatelji v Domu starostnikov v Črnečah. Tam se imamo kar lepo. V torkih in petkih grem redno v telovadnico. Ja, še vedno rad telovadim, še raje pa pomagam pri telovadbi kakšni okornejši prijateljici; teh imam kar nekaj,« se je zasmeljal in razgovoril stoletnik in dodal: »A zame je najlepši vsak trenutek, ki ga

Ugotovljeno starševstvo risa Mihca

Smo ugotovili starševstvo risa **Mihca**, ki smo ga decembra 2010 odločili v LD Kozlek in ga opremlili s telemetrijsko ovratnico (glej Lovec, 2/2011, str. 104). Genetske analize DNK na dvajsetih mikrosatelitnih lokusih so pokazale, da Mihčevo mamo poznamo že od prej. To je namreč risinja Snežka, ki smo jo s pomočjo telemetrije spremljali leta 2008 (glej Lovec, 6/2009), njegov oče pa je samec, poimenovan »P2A20«, ki smo ga v decembru 2010 spoznali s pomočjo genetskih analiz dveh iztrebkov z območja Snežnika.

Ker se mikrosatelitski genetski markerji dedujejo kodominantno, kar pomeni, da se en alel podeduje po mami, drugi pa po očetu, lahko s tako velikim nabo-

rom lokusov z veliko verjetnostjo verjamemo, da sta Snežka in samec P2A20 res Mihčevo oče in mati. Tako se je začelo razpletati zelo zanimivo družinsko drevo risov na območju Snežnika, Javornikov in Gorskega kotarja ter se počasi razkrivati tudi genetska podoba zdajšnje dinarske populacije risov.

Samica Snežka se je v zabojno past v bližini Mašuna ujela 9. 2. 2008. Takrat je tehtala 18 kg, njeno starost pa smo po telesnih značilnostih in obrabi zob ocenili na tri leta. Opremlili smo jo z GPS-GSM-telemetrično ovratnico in jo na tak način spremljali do oktobra 2008. Ob odlovu jo je spremljal en 8-mesečni mladič, ki jo je potem zapustil (še eden pa je verjetno poginil že pred tem). Spomladi leta 2008 je Snežka skotila še dva mladiča (Čopka in Tačko). Ocenjujemo, da bo Snežka letos dopolnila šest let, Mihec in njegov brat oz. sestra pa sta njeno že najmanj tretje leglo (morda že peto, ker za dve leti manjkajo podatki). V primerjavi z letom 2008 se je domači okoliš Snežke v letu 2011 očitno nekoliko povečal in pomaknil proti jugu, deloma v nekdanji teritorij risinje Dine.

Foto: M. Krolfel

Risinja Snežka ob odlovu leta 2008

Kaj se trenutno dogaja z Dino oziroma, ali je še živa, trenutno ni znano.

V aprilu se je ris Mihec ločil od svoje mame Snežke in drugega mladiča. Po osamosvojitvi se je odpravil severno od Snežkinega teritorija in se trenutno zadržuje na območju Javornikov. Podatki iz telemetrične ovratnice bodo v prihodnjih tednih pokazali, ali se bo na Javornikih tudi ustalil in vzpostavil lasten teritorij ali pa se bo premaknil kam drugam. V prvih treh mesecih spremlja-

Tako kot smo vas že obvestili v Lovcu, 4/2011, str. 211, vas ponovno obveščamo, da bo

DRŽAVNO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA

11. junija 2011 na gradu Goričko v Prekmurju.

Vsi kandidati – interesi, ki bi želeli tekmovati, se lahko še vedno prijavite po elektronski pošti na naslov: stefan.vesel@lovska-zveza.si. Povratno boste izvedeli za vse treninge pred tekmovanjem. Obenem se vsem, ki ste se imeli morda pri elektronskem prijavljanju težave, opravičujemo, ker je bila v prejšnjem sporočenem e-naslouvu žal objavljena manjša napaka.

Pripravljalni odbor

nja se je risa družina gibala na območju, velikem približno 20.000 hektarjev, po osamosvojitvi pa se je domači okoliš risa Mihca povečal na 40.300 hektarjev. Več informacij o trenutnem spremljanju tega risa in karte njegovega gibanja najdete na spletni strani: www.dinaris.org/Blogi/Terenski_blog

Miha Krofel, Maja Jelencič, Franc Kljun, Ivan Kos, Aleksandra Majič Skrbinšek, Anton Marinčič, Primož Polanc, Hubert Potočnik, Nina Ražen, Tomaž Skrbinšek

Trophy XLT 1,5-6 x 42

Tokrat predstavljamo strelni daljnogled **Trophy – Europe** 1,5-6 x 42 z osvetlitvijo namerilnega križa. Daljnogledi serije Trophy sodijo v sredino ponudbe firme Bushnell. Med opazovalnimi in strelnimi daljnogledi so tržno eni najuspešnejših izdelkov.

Strelni daljnogledi Trophy nudijo izjemno čisto in ostro sliko. Njihova posebnost je zelo kontrastna prevleka leč »Amber bright«. Značilnost prevleke je, da poudari t. i. jelenje rdečo barvo, s čimer jo ločimo od preostalih rjavih barvnih tonov, ki jih je v gozdu veliko. Daljnogled Trophy so namensko razvili za lov na srnjad in jelenjad. Patentirana prevleka »Amber bright« zmanjšuje varovalne učinke jelenove naravne obarvanosti in tako je jelenjad bolj vidna. Učinki prevleke so najbolj vidni pri gozdnem lovu. Povečani barvni kontrast je zelo dobro opazen tudi na običajni lovski tarči smnjaka. To je posebno dobro vidno, če ta daljnogled primerjamo s katerim drugim, ki nima prevleke. Skupaj z večplast-

no prevleko leč, ki je namenjena izboljšanju svetlobne prepustnosti, so daljnogledi Trophy odlični tudi za lov v mraku. Njihova svetlobna prepustnost je 91 %.

Posebej za zahtevne evropske kupce je prilagojen daljnogled 1,5-6 x 42 z namerilnim križem 4A z osvetlitvijo. Osnovna cev daljnogleda ima premer 30 mm, kar je značilnost evropskih variabilnih daljnogledov oz. daljnogledov s spremenljivo povečavo. Gumb za vklop osvetlitve ima 11 stopenj in je po novem na telesu daljnogleda, nasproti bobniča za nastavitev smeri. Ob vklopu se v sredini namerilnega križa prižge rdeča pika. Njeno velikost in jakost lahko strelec poljubno prilagodi svetlobnim razmeram. Pri majhnih povečavah je tako daljnogled kombinacija strelnega daljnogleda in namerilne naprave tipa rdeča pika – »red point«.

Predstavljeni strelni daljnogled je spoj vseh lastnosti, ki si jih lovec lahko želi na svoji puški. Majhna, 1,5-kratna začetna povečava omogoča zelo veliko vidno polje za hitre strele. Z vklopljeno rdečo piko je idealna pri lovu na divje prašiče. En daljnogled tako omogoča lov na pogonu, pa tudi lov na čakanje v razmerah zmanjšane vidljivosti.

Vsi strelni daljnogledi serije Trophy imajo čvrsto konstrukcijo, so vodotesni, odporni proti zameglitvi in udarcem. Za uporabnika so izjemno udobni; omogočajo natančne nastavitve namerilnega križa in hitro nastavitve ostrine z okularjem. Pri seriji Trophy je obroč okularja za nastavitev ostrine povečan in udoben za prijem.

Med slovenskimi lovci so strelni daljnogledi Trophy naleteli na zelo dober sprejem. Letošnja maloprodajna cena predstavljenega modela znaša 379 evrov. Daljnogled je zares zelo primeren za naš način lova in naše materialne razmere.

Predstavitvena reportaža Rodeoteam, d. o. o.

Bushnell

Model: 731642, povečava: 1,5-6 x 42, križ: 4A/illum, teža: 545 g, dolžina: 312 cm, vidno polje: 20 m (1,5 x)/15 m (6 x), izhodna zenica: 28 mm (1,5 x)/7 mm (6 x)

har, član LD Storžič.

Franci se je rodil 9. 3.1932 v skromni družini v Orehovljah pri Predosljah. Otroštvo je s svojimi vrstniki preživel ob bregovih in kanjonu reke Kokre. V tamkajšnjem okolju je vzljubil in si privzgojil čut do narave in vsega lepega, kar je v njej. Že v tistem obdobju ga je sosed lovec Šter, kovač po poklicu, vzel na lov in mu pričaral lepote in skrivnosti obnašanja divjadi, ga naučil opazovanja navad, življa v gozdu in na polju. Po osnovni šoli se je izučil za trgovca. Med službovanjem se je zaljubil v trgovko Zorko in v Preddvoru sta si spletla toplo družinsko gnezdece. Vzgojila sta tri otroke, na katere je bil vedno ponosen.

Že kot 25-letnik je leta 1957 vstopil v Lovsko družino Storžič. Kljub delu doma in v službi je vedno našel čas za dela in naloge v lovišču ter čas za opravljanje funkcije, ki mu je bila zaupana. Vse naloge je opravil z veseljem, skrbno in vestno. Leta 1965 mu je bila zaupana odgovorna naloga v UO, naloga blagajnika. Od tedaj je v naši družini postala njegova glavna skrb vzdržno finančno stanje, sam lov pa drugotnega pomena. Franci je bil tisti, ki je znal pridobiti, spodbuditi in na pristen pravičen način nagovoriti članstvo o potrebah družine. To mu je postalo poslanstvo in način življenja, ki mu je ostal zapisan do konca.

Za svoje delo v lovstvu je dobil številna priznanja. Poleg znaka za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje je dobil tudi plaketo območne lovske zveze. Veliko mu je pomenilo priznanje, ki mu ga je za trud in vestno delo podelilo matično društvo.

Njegov svinčnik je ostal na računih in nakaznicah, tako kot ga je pustil, ko ga je objela slabost. Člani LD Storžič vemo, da je za njim ostala globoka vrzel. Zelo smo mu hvaležni za vse, saj nam je bil vzor s svojim trdim delom in dejanji, ne pa s puhlimi besedami.

Nanj ostaja lep in hvaležen spomin.

LD Storžič – J. P.

Pretreseni smo onemeli ob kruti vesti, da nas je dan pred valentinovim, 13. 2. 2011, nepričakovano in za vedno zapustil naš dolgoletni lovski tovariš **Franci Ore-**

Člani LD Cankova smo 3. 3. 2011 izgubili dolgoletnega in zaslužnega člana naše družine, **Štefana Flegarja**.

Štefan se je rodil 10. 4. 1926 v trdni kmečki

družini v Gerlincih z desetimi otroki. Leta 1945 je bil vpoklican v vojsko in je bil udeleženec zaključnih bojev na Koroškem ter član ZZB NOV. Po prihodu iz vojske je nadaljeval delo in življenje na kmetiji. Vse življenje je živel z naravo in že trdno in veliko kmetijsko gospodarstvo še bolj uveljavil in je vzor marsikomu.

V lovske vrste je vstopil leta 1958 in bil po opravljenem lovskem izpitu, leta 1962, član UO LD Pertocha en mandat. Na njegovi kmetiji so potekale različne lovske prireditve in tam je tudi padla odločitev o združitvi dveh LD v novo LD Cankova. Pod njegovo streho je bilo sklenjeno o gradnji lovskega doma. Bil je zelo aktiven član gradbenega odbora v letih 1965/69 in je s svojo konjsko vprego opravil veliko težakega dela pri gradnji lovskega doma. V tistih časih, pred skoraj petdesetimi leti, je vsako leto gradnje prispeval po 300 litrov jabolčnika za delavce pri gradnji, da je delo lažje potekalo. Pri gradnji lovskega doma je vložil nešteto ur prostovoljnega osebnega dela in dela s svojo opremo in mehanizacijo.

Štefan je bil človek z osebnostjo. Vsakemu je zelo rad pomagal, mu prislusnil in ponudil nasvet. Bil je prijeten, vesele narave in mojster za vse, saj se ni ustrašil nobenega dela ali opravila.

Kljub letom in delovnim poškodbam ter raznim boleznim je do zadnjega prihajal na večino lovov na malo divjad ter tudi na delovne akcije. Vzorno je skrbel za zalaganje krmišč in solnic v svojem delu revirja. Predsednik NO LD je bil v obdobju od 1970 do 1978.

Za svoje nesebično in prizadevno udejstvovanje v lovski organizaciji je prejel znak LZS za zasluge in reda za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Od njega smo se poslovlili v velikem številu člani LD Cankova in pobratene LD Križevci ter sosednje LD Rogoševci in tudi člani drugih LD, Pevsko društvo prekmurskih lovcov in KUD Prekmurskih registov.

Spoštovani lovski tovariš Štefan, ostal nam boš v lepem spominu in hvaležni smo ti, da smo imeli možnost del tvoje življenjske poti biti tvoji sopotniki.

LD Cankova – F. G., S. J.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Venčeslav Kuhta , LD Pesnica, Jarenina, * 7. 5. 1942, † 26. 2. 2011.	Franc Cerjak , LD Jurklošter, * 5. 6. 1919, † 20. 3. 2011.
Anton Zdovc , LD Prežihovo, * 28. 12. 1934, † 12. 4. 2010.	Rok Suhadolnik , LD Solčava, * 28. 8. 1939, † 24. 4. 2011.
Ivan Petrič , LD Prežihovo, * 10. 6. 1947, † 29. 1. 2011.	Alfonz Tratar , LD Šentrupert, * 13. 10. 1937, † 18. 1. 2011.
Janez Koblar , LD Železniki, * 21. 8. 1930, † 15. 4. 2011.	Rado Škerl , LD Brezovica, * 23. 7. 1937, † 1. 9. 2011.
Vinko Gorše , LD Dolenja vas, * 25. 1. 1929, † 22. 4. 2011.	Miloš David Kukanj , LD Čaven, * 16. 1. 1928, † 5. 5. 2011.
Jože Vodovnik , LD Gozdnik, Griže, * 13. 3. 1932, † 16. 3. 2011.	Nikolaj Kožuh , LD Storžič, * 23. 10. 1950, † 31. 3. 2011.
	Marijan Zuodar , LD Kobarid, * 20. 10. 1956, † 3. 2. 2011.

Umrlim časten spomin!

Foto: M. Samar

Bavarski barvar

Društvo ljubiteljev ptičarjev z novim vodstvom

Jeseni tudi proslava 90-letnice DLP

Na rednem volilnem občnem zboru Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), ki je bil 18. marca 2011 v lovskem domu LD Boris Kidrič v Kidričevem, je bilo izvoljeno novo vodstvo. Društveni povodec so člani zapuili **Saši Volariču**, ki je bil v prejšnjem mandatu član UO, vendar je zaradi nesoglasij odstopil. Zaradi vse pogostejših nesoglasij in odstopov ter nepreglednosti delovanja društva je zdaj že nekdanji predsednik DLP **Blaž Krže** lani decembra sklical izredni občni zbor, na katerem naj bi skušali zgladiti odnose. Vendar se večina članov s takšnim delom ni strinjala in so zahtevali, da se izvoli kandidacijska komisija, ki bo pripravila spisek kandidatov za morebitne člane organov društva, ki bodo vredni zaupanja in imajo določene strokovne in moralne lastnosti ter bi jih na rednem volilnem občnem zboru potrdili. Redni občni zbor je spet zasedal v dokaj neprijetnem vzdušju; nastajala so nesoglasja, obtoževanja, zamere in užaljenost. Klub vsemu je bilo, z veliko večino, izvoljeno novo vodstvo, ki bo skušalo DLP, ki letos praznuje častitljivih 90 let delovanja, povrniti sloves pionirja (jugo)slovenske kinologije in zaupanje.

Vse od leta 2006 je Društvo delovalo z neusklajenim društvenim statutom, kot ga določa novela Zakon o društvih (2006). Telega smo nekateri člani, ki nam ni vseeno, kaj se dogaja z DLP, strokovno dopolnili, popravili in

uskladili, kot to terja zakonodajalec. Pravila oz. statut so prejelji vsi člani in bi ga morali na občnem zboru – z morebitnimi popravki in dopolnili – sprejeti. Vendar zaradi razklanosti zbora Pravila zopet niso bila potrjena; počakati bodo morala na ponovni izreden občni zbor, ki bo ob letošnjem vzrejnem pregledu psov, v juniju.

V sredo, 30. marca, so se v lovskem domu v Polzeli sestali novoizvoljeni organi DLP na svoji prvi konstitutivni seji. Novo-

izvoljeni predsednik društva **Saša Volarič** je predstavil dnevni red, prav tako tudi dopolnjeni program dela za tekoče leto, ki so ga člani OU tudi potrdili. Prav tako so potrdili ključne funkcije za preostale predlagane člane UO, NO in DR. Tako je podpredsednik društva postal **Vojo Pirher**, lovsko-kinološki strokovnjak in mednarodni sodnik, tajniške posle je prevzela **Lidija Šmigoc**, uspešna podjetnica in sodniška pripravnica, blagajnik je postal **Marjan Tušak**, uspešen vodnik ptičarja, diplomat in svetnik MORS, ter gospodar **Čedomir Vogrinc**, prav tako uspešen vodnik ptičarjev. Nadzorni odbor bo vodil **Franc Krnjak**, vodnik ptičarjev, disciplinsko razsodišče pa **Milan Kotnik**, dr. med., spec. kardiolog in vodnik nemških žimavcev.

Preostali člani UO in DR so priznani in spoštovani vodniki in lovsko-kinološki strokovnjaki. Na sestanku je bila beseda tudi o sestavi in delovanju Vzrejne komisije (VK). Zaradi nezadovoljstva z delovanjem nekaterih njenih članov je bilo sklenjeno, da je treba v čim krajšem času spremeniti sestavo VK za ptičarje, saj bo v nasprotnem primeru težko opraviti zadane naloge.

Upravni odbor je razpravljal še o proslavi visoke obletnice DLP. Člani so menili, naj bo slavnostna proslava 90-letnice obstoja ob priložnosti ŠPP ptičarjev – *Memoriala Bogdana Sežuna* – v Beli krajini. Za organizacijo in izvedbo proslave sta zadolžena **Goran Peršin** in **Roman Kapušin**, oba člana UO. Upravni odbor se je v nadaljevanju sestanka seznanil tudi s finančnim stanjem društva. Novi blagajnik Marjan Tušak je po dostopnih dokumentih predstavil dosedanje poslovanje, ki pa ni bilo vzorno in pregledno, za to bo moralo zdajšnje vodstvo DLP pri nadaljevanju vodenja društva zavzeti strožja stališča in uvesti tudi morebitne disciplinske ukrepe.

Franc Krnjak

Delo naših jazbečarjev in terierjev

Člani Kluba ljubiteljev psov **Jamarjev Slovenija** smo se konec marca zbrali na rednem letnem zboru. Sestanek je bil v lovskem domu v Medvodah, udeležili pa so se ga vodniki psov z Gorenjske, Primorske,

Foto: F. Krnjak

S prve seje novega vodstva Društva ljubiteljev ptičarjev; desni novi predsednik Saša Volarič.

Štajerske, Prekmurja, Ljubljane in okolice. Med gosti sta bila tudi predsednik Kinološke zveze Slovenije mag. **Blaž Kavčič** in **Marjan Gselman**, predsednik komisije LZS za lovsko kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije. Letos Klub ljubiteljev psov jamarjev praznuje petinosemdeseto obletnico delovanja.

Na zboru so poročila predstavili: prof. dr. **Peter Umek**, predsednik kluba, **Matjaž Roter**, predsednik strokovne komisije, **Dušan Rosenfeld**, blagajnik, **Breda Kompoš Ota**, tajnica, in **Gorazd Sinjur**, predsednik nadzornega odbora.

V minulih letih smo v klu-

najpomembnejša prireditvev 27. in 28. avgusta v Preddvoru na Gorenjskem. Mednarodna zveza za nemške lovske terierje nam je zaupala organizacijo preizkušnje Delo po strelu - CACIT in specialno razstavo nemških lovskih terierjev. Septembra bomo v Veliki Nedelji organizirali še vsestransko uporabnostno preizkušnjo za jazbečarje - CACT.

Da je naše delo opazno in odmevno, je v svojem nastopu povedal tudi predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič** in poudaril, da v klubu združujemo veliko praktikov: vzreditelje in vodnike lovskih psov, kinološke sodnike in tudi akademike. To omogoča, da v

v GLOBELEM pri Krškem je srebrni znak Kluba ljubiteljev psov jamarjev prejel vodnik nemškega lovskega terierja **Dejan Poljanšek** z Loga pri Brezovici, **Matjaž Roter** iz Pesnice pri Mariboru, vodnik jazbečarja, pa srebrni znak Kluba ljubiteljev psov jamarjev za doseženi rezultat na vsestranski uporabnostni preizkušnji (VUP) za jazbečarje v Veliki Nedelji.

Ladislav Steinbacher

Telesno ocenjevanje lovskih psov v Pomurju

Zadnje letošnje marčevsko soboto, 26. 3. 2011, v jutranjih urah, je na prekmurskih ravninah odmeval pasji lajež. Pred lovskim domom **LD Mlajtinci** se je zbralo petindvajset vodnikov s svojimi mladimi, do leto starimi štirinožnimi zvestimi pomočniki. V našem primeru je

bila zgolj lokalna prireditvev, na kateri so trije mednarodni lovsko-kinološki sodniki (**Bojan Debršek**, **Dragan Zemljič** in **Stanko Lihtenvalner**) strokovno in nepristransko opravili svoje delo. Od 25 psov jih je bilo šest ocenjenih odlično, dvanajst prav dobro, trije dobro in štirje so prejeli nezadostno oceno in vzrejnoprepoved. Po izpolnjeni dokumentaciji, ki je potrebna za tako prireditvev, so vodniki prejeli spričevala in razglašeni so bili rezultati. Omeniti velja, da nas je pred začetkom telesnega ocenjevanja obiskal veterinarski inšpektor iz VURS-a iz Murske Sobote, ki je dosledno preveril, če so izpolnjeni vsi predpisi, pregledal pa je tudi potne liste psov. Po končanem formalnem delu prireditvev se je kar nekaj vodnikov psov zadržalo v prijetnem okolju lovskega doma Lovske družine Mlajtinci, katere prizadevni in delavni člani so pripravili vse, kar je potrebno za okrepitev po tovrstnem napornem delu.

Iztok Trček

Foto: L. Steinbacher

Na fotografiji so (z leve): prof. dr. **Peter Umek**, mag. **Blaž Kavčič** in prof. dr. **Vjekoslav Simčič**.

bu naredili velik korak naprej. Postali smo polnopravni člani Svetovne zveze za jazbečarje in Mednarodne zveze za nemške lovske terierje. Ponovno smo izdali letni bilten, deluje spletna stran. V letu 2010 je strokovna komisija organizirala tri vzrejne preglede za jazbečarje in lovske terierje (v Veliki Nedelji, na Vrhniki in v Brezovici). Za vsako pasmo smo izpeljali tudi vsestranski uporabnostni državni preizkušnji CACT ter delavnice s prikazom dela jazbečarjev in terierjev (v Grosupljem, v Veliki Nedelji in Slovenski Bistrici). V okviru Euro Dog Showa - Celje smo na Pragerskem uspešno organizirali specialno razstavo za jazbečarje in nemške terierje. Za to razstavo smo prejeli kar nekaj pohval domačih in tujih razstavljalcev.

Tudi program za leto 2011 je precej obsežen in vodnikom psov daje možnost, da sodelujejo v klubskih dejavnostih, ki spodbujajo šolanje in vzrejo slovenskih jazbečarjev in terierjev. Letos bo

klubu s projektnim pristopom prenesemo poslanstvo lovske kinologije na višjo raven.

Na koncu zбора smo nekaterim zaslužnim članom kluba podelili kinološka priznanja. Za napredek pri vodenju Kluba ljubiteljev psov jamarjev je srebrni znak Kinološke zveze Slovenija prejel vodnik dolgodlakega jazbečarja prof. dr. **Peter Umek**. Za dolgoletno delo na področju kinologije so listino častnega člana kluba prejeli kinološki sodnik **Vinko Foršček** ter dolgoletna predsednika kluba prof. dr. **Vjekoslav Simčič** in prof. dr. **Andrej Bidovec**. Za vzrejo, šolanje in dosežene rezultate na preizkušnjah za nemške lovske terierje in jazbečarje je plaket kluba prejel **Andrej Zemljič** iz Ajdovščine, Lovska družina Velika Nedelja pa za sodelovanje in gostoljubje pri organizaciji vzrejnih pregledov in državnih preizkušenj za jazbečarje.

Za doseženi rezultat na vsestranski uporabnostni preizkušnji (VUP) za nemške lovske terierje

Foto: I. Trček

Kinološki sodnik **Dragan Zemljič** pregleduje zobovje mladega nemškega žimavca.

Analiza podatkov iskanj vodnikov krvosledcev v letu 2010

Statistična analiza iskanj za Sminulo leto (2010) je med drugim tudi pokazatelj stanja lovske kinologije v naši državi. V njej se zrcalita odnos uporabnikov psa (LD) in odnos zakonodajnega organa do vodnikov psov oz. do psov krvosledcev. Zakonodajni organ od nas zahteva preiskavo nastrela ob vsakem oddanem strelu s kroglo oziroma obstrelitvi divjadi, in to s preizkušenim psom krvosledcem! In kaj je preizkušen pes? Po zakonu je to pes, ki je uspešno opravil UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO ZA PSE KRVO-SLEDCE. Torej: ko pes opravi uporabnostno preizkušnjo

(UP) za barvarje, že lahko sledi ranjeni divjadi oz. preverja zgrešene strele. Glede tega sta zakonodaja in statistika na isti strani in delata z roko v roki. Slovenija ima torej toliko in toliko preizkušenih psov na leto in s tem moramo biti zadovoljni...

Kam nas vse to vodi, se zakonodaja ne ukvarja, statistika pa kaže nazadovanje v uspešnosti. **Zakaj!?** Nobena skrivnost ni, da je krvosledništvo postalo tudi nekakšna moda in da mnogi vodniki, še preden nabavijo psa te ali one pasme, že obljublajo, da ga bodo imeli le za »krvno sled«. Problem je v tem, da ne razmišljajo, da je treba izkoristiti in

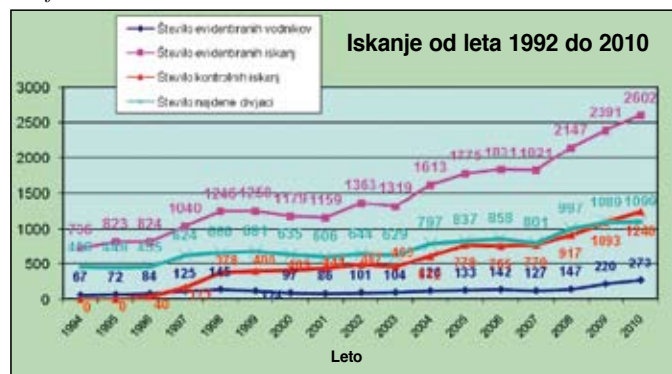

Foto: S. Ziebnik

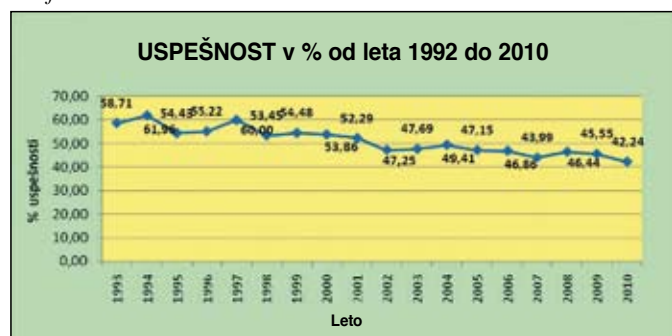
izšolati v krvosledce samo tiste primerke pasme, ki kažejo nadpovprečne vonjavne sposobnosti. Preveč je tistih, ki UP opravijo z lahkoto, brez osebnih vodniških sposobnosti oziroma tovrstnih sposobnosti psa. Čeprav nekdo, ki je dober vodnik, z ustreznimi izkušnjami, ne bo priporočal svojega psa, za katerega ve, da nima ustreznega nosu (žal je takih premalo). Vendar je takšne pse nato

opaziti pri takem delu. V tem pogledu se Slovenija trenutno koplje v »bitkah takih talentov« na več področjih; od političnih do krvosledniških. Slednji naj ostanejo naša prednostna naloga, zato bomo morali poskrbeti, da bomo v praksi uporabljali le najboljše, saj le tako lahko uspešno in zadovoljivo opravljamo svoje poslanstvo v smeri večje uspešnosti iskanja po strelu. Že nekaj

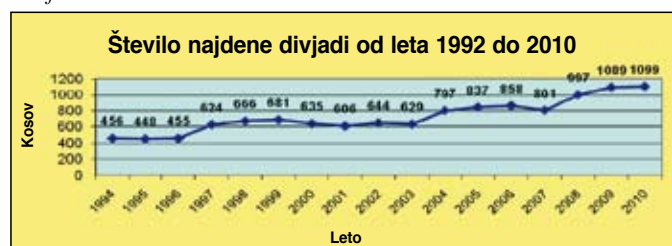
Graf 1:

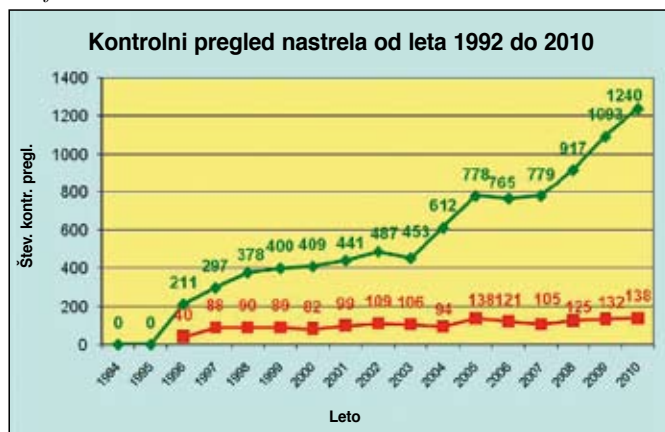
Graf 2:

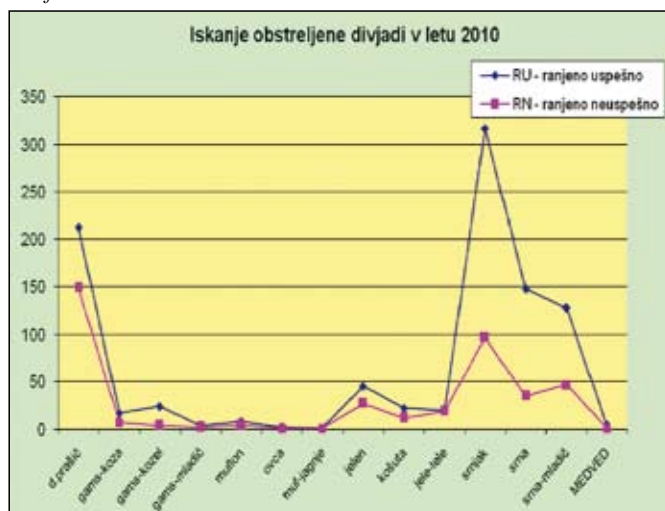
Graf 3:

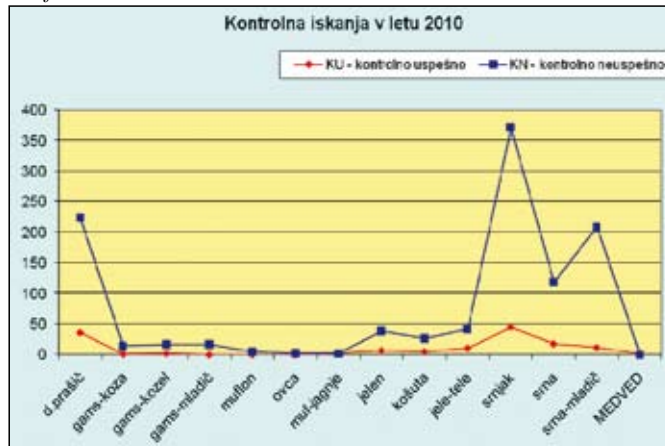
Graf 4:

Graf 5:

Graf 6:

Graf 7:

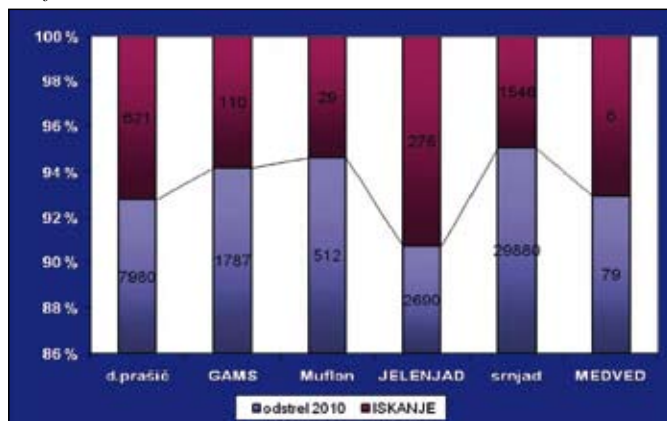

let statistika kar kriči po potrebnih spremembah, ki jih odgovorni pač nočejo ali ne znajo slišati. In te so, kot pravi stroka (t. j. zbor sodnikov za krvosledce), da naj bi javno priporočali za iskanje le tiste pse, ki so uspešno opravili tudi preizkus iskanja po naravni krvni sledi! Imeti na leto toliko iskalnih akcij, kot je preizkušenih psov (torej morda le eno iskanje na psa), že ne more biti dobra popotnica za nadaljnji razvoj krvosledništva. To tudi nikakor ni pravilen odnos do divjadi, saj bi nam morala biti lovska etika na prvem mestu!

Podatki iz opravljene analize iskanj so pridobljeni iz aplikacije Lisjak (LZS). Ekipa, ki deluje v okviru te komisije, je opravila **veliko delo**, kajti zdaj so vsi podatki zbrani na enem mestu, in sicer število lovskih psov v LD, pa tudi podatki o iskanjih obstreljene divjadi. Zato posebna zahvala velja predvsem **Jožetu Samcu** za umestitev modula *Lovska kinologija* v aplikacijo *Lisjak*, seveda pa tudi vsem tistim, ki so tak projekt na LZS tudi podprli.

Za lani (2010) ni posredovalo podatkov o iskanjih obstreljene divjadi kar 129 LD, zato upam, da jih bo LZS zagotovila vsaj za naslednja leta. Popolna evidenca je glede na zakonodajo tudi nujna!

Graf 8:

Preglednica 2: Rezultati glede na mesto zadetka in uspešnost najdene ranjene divjadi 2010

Mesto zadetka	RU	RN	(%) uspeha	KU	KN	SU	SN	SU/SN v (%)	Skupaj	Delež
Dlaka	37	57	39,36	4	38	41	95	30,15	136	8,87
Kost - okončina	49	31	61,25	0	1	49	32	60,49	81	5,28
KRI	689	281	71,03	35	0	724	281	72,04	1005	65,56
Mozeg	1	0	100,00	0	0	1	0	100,00	1	0,07
Vsebinsa vampa	103	4	96,26	7	18	110	22	83,33	132	8,61
Najdena krogla	5	5	50,00	9	159	14	164	7,87	178	11,61
Skupaj:	884	378	70,05	55	216	939	594	61,25	1533	100,00

Iz *grafa 1* je razvidno, da se je povečalo število iskalcev za 50 vodnikov, kar je za 24 % več, medtem ko se je uspešnost iska-

Preglednica 1:

Uspešnost iskanja ranjene divjadi in kontrolnih pregledov nastrela, pa tudi delež iskane divjadi 2010

Št.	Vrsta divjadi	RU	RN	%	KU	KN	%	SU	SN	%	Skupaj	Delež
1	d. prašič	212	149	58,73	36	224	13,85	248	373	39,94	621	23,88
2	gams - koza	17	7	70,83	1	15	6,25	18	22	45,00	40	1,54
3	gams - kozel	24	4	85,71	2	17	10,53	26	21	55,32	47	1,81
4	gams - mladič	4	2	66,67	0	17	0,00	4	19	17,39	23	0,88
5	mufflon	8	4	66,67	0	5	0,00	8	9	47,06	17	0,65
6	ovca	2	1	66,67	0	3	0,00	2	4	33,33	6	0,23
7	muf. - jagnje	1	1	50,00	2	2	50,00	3	3	50,00	6	0,23
8	jelen	46	27	63,01	7	39	15,22	53	66	44,54	119	4,58
9	košuta	22	12	64,71	5	27	15,63	27	39	40,91	66	2,54
10	jele - tele	20	19	51,28	11	42	20,75	31	61	33,70	92	3,54
11	srnjak	317	97	76,57	45	371	10,82	362	468	43,61	830	31,92
12	srna	148	35	80,87	18	119	13,14	166	154	51,88	320	12,31
13	srna - mladič	128	47	73,14	12	209	5,43	140	256	35,35	396	15,23
14	medved	4	1	80,00	1	0	100,00	5	1	83,33	6	0,23
15	drugo	5	2	71,43	2	2	50,00	7	4	63,64	11	0,42
SKUPAJ		961	408	68,42	142	1092	20,77	1100	1500	45,67	2600	100,00

Pomen posameznih oznak iz preglednice:

RU – ranjena – najdena divjad: na nastrelu so bili znaki obstrelitve

RN – ranjena – najdena divjad: na nastrelu so bili znaki obstrelitve

KU – kontrolni pregled nastrela: divjad je bila najdena s pomočjo psa; na nastrelu ni bilo znakov obstrelitve

KN – kontrolni pregled nastrela: streljana divjad ni bila najdena; brez znakov obstrelitve

SU – skupno število iskane in najdene divjadi

SN – skupno število neuspešnih iskanj

SU/SN – odstotek uspešnosti iskanj

nja obstreljene ali ranjene divjadi zmanjšala za 3,21 % v primerjavi z letom 2009 in dosegla najnižjo točko (*graf 2*). Tako so iskalci v letu 2010 našli 1.099

glav obstreljene oz. ranjene divjadi – (*graf 3*)

Tudi uspešnost kontrolnih pregledov nastrela se je zmanjšala

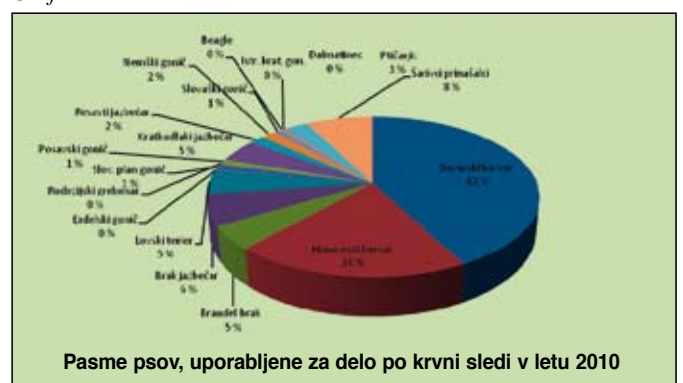
za dober odstotek (*graf 6*).

Graf 5 prikazuje uspešnost iskanja tudi glede na vrsto ranjene divjadi (*graf 5*). *Graf 7* pri-

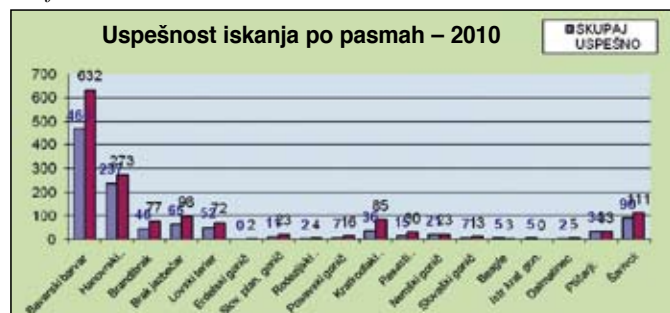
Preglednica 3: Uporabljene pasme psov pri iskanju ranjene divjadi 2010

Pasma psov	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/SN	Skupaj	Delež
Bavarski barvar	396	174	70	458	466	632	42,5	1098	42,2
Hanovrski barvar	220	82	17	191	237	273	46,5	510	19,6
Brandel brak	44	17	2	60	46	77	37,4	123	4,7
Brak jazbečar	56	33	9	65	65	98	39,9	163	6,3
Lovski terier	43	25	9	47	52	72	42	124	4,8
Erdelski gonič	0	0	0	2	0	2	0	2	0,1
Slov. plan. gonič	11	4	0	19	11	23	32,4	34	1,3
Rodezijski grebenar	1	0	1	4	2	4	33,3	6	0,2
Posavski gonič	5	2	2	14	7	16	30,4	23	0,9
Kratkodlaki jazbečar	36	24	0	61	36	85	29,8	121	4,7
Resasti jazbečar	13	10	2	20	15	30	33,3	45	1,7
Nemški gonič	20	3	1	20	21	23	47,7	44	1,7
Slovaški gonič	3	3	4	10	7	13	35	20	0,8
Beagle	5	1	0	2	5	3	62,5	8	0,3
Istr. krat. gon.	2	0	3	0	5	0	100	5	0,2
Dalmatincec	0	1	2	4	2	5	28,6	7	0,3
Ptičarji:	26	5	8	28	34	33	50,7	67	2,6
Šarivci prinašalci	80	24	10	87	90	111	44,8	201	7,7
Skupaj:	961	408	140	1092	1101	1500		2601	100

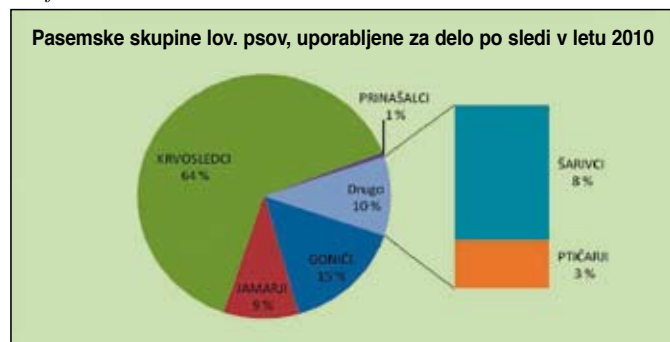
Graf 9:

Graf 9b:

Graf 10:

kazuje številčno uspešnost in ne-uspešnost iskane divjadi, graf 8 pa prikazuje celoten odstrel divjadi oziroma odstotek uspešno najdene ranjene divjadi. Vodniki psov krvosledcev, izšolanih za delo po krvnem sledu, za svoje delo uporabljajo različne pasme lovskih psov. Najštevilčnejša je uporaba specializiranih pasem, kot sta bavarski in hanovrski krvosledec, sledita jima brak-jazbečar in brandl brak (*preglednica 3, graf 9*).

Po pasemskih skupinah so bile uporabljene naslednje skupine lovskih psov (v %) – graf 10.

Glede na najdeno obstreljeno (ranjeno) divjad prikazuje *preglednica 4* tudi finančno stran za LD, da ne omenjam lovskega zakona in etične strani, ki nas zavezuje, da v čim krajšem

mogočem času divjad rešimo trpljenja.

Pri iskanju ranjene divjadi so vodniki lovskih psov – krvosledcev prevozili **44.647** kilometrov in za to porabili **4.061** ur.

Ker iz vseh preglednic in grafov lahko razberemo, da mora biti lovsko uporaben pes pravilno izšolan in voden, je zadnji čas, da se LZS in KZS zavzmeta in poskušata doseči, da bo lovski pes enako obravnavan kot službeni pes, torej je potreben in nujen za delo v lovišču.

Ker sem seznanjen s problematiko obračunavanja stroškov vodnikom krvosledcev, apeliram na UO LZS, naj sprejme sklep in poenoti stroškovnik povrnitev vodnikom za opravljeno tovrstno delo (ker ni treba odkrivati nič novega – glej sklep IO LZS

Preglednica 4:

Vrsta divjadi	Število najdene divjadi	Povprečna teža (kg)	Skupna teža (kg)	Odkupna cena (EUR)	Vrednost (EUR)
SRNJAK	362	18,26	6610	3,5	23135
SRNA	166	14,5	2407	3,5	8425
S. MLADIČ	146	9,2	1343	2,2	2955
JELEN	52	125	6500	2,5	16250
KOŠUTA	27	70	1890	2,5	4725
TELE	31	39	1209	2,8	3385
GAMS - kozel	26	21	546	4	2184
GAMS - koza	18	18	324	4	1296
GAMS - mladič	4	9	36	4	144
MUFLON	8	27	216	1,6	346
- ovca	2	17	34	1,6	54
- jagnje	3	10	30	1,6	48
DIVJI PRAŠIČ	249	40	9960	1,4	13944
MEDVED	5	80	400	11	4400
Skupaj	1099		31505		81291

iz leta 1998, saj je bilo to že ustrezno urejeno).

Za pomoč in nasvete bi se najljepše zahvalil Jožetu Samcu.

Seznam iskalcev ranjene divjadi bo odslej objavljen le na spletni strani LZS. Kdor ne želi več biti napisan na seznamu (zaradi izgube psa ali drugih razlogov), prosimo, naj takoj pošlje obvestilo na e-naslov: adrnovsek@gmail.com ali sporoči na GSM **031/270-148**. Ob imenu bo takoj zaznamek, da tega dela ne opravlja več. **Soglasje za objavo** morajo poslati (glej Lovca, 4/2011 str. 231) vsi vodniki, ki so izpolnili pogoje pozneje in želijo biti na novo vpisani na seznam iskalcev ranjene divjadi.

Pripravila: **Tomaž Burazer, Slavko Žlebnik**

obe zvezi podpisala predsednik LZS mag. Srečko Felix Kropce in za KZS predsednik mag. Blaž Kavčič. Javni dogodek je spremljala velika množica zainteresirane javnosti, v kateri so prevladovali dekleta in moške v zelenem.

Na omenjenem sejmu je bilo za vsakogar nekaj zanimivega. Če že nekako poskušam oceniti tridnevni dogodek, si upam pripomniti, da bi bilo za moj okus lahko nekaj več strokovnih predavanj, okroglih miz ali kakor koli že; želeli bi še kakšen dogodek, povezan s stroko lova in ribolova. Z veseljem pa ugotavljam, da je bilo na sejmu tudi nekaj prostora za kinologijo. Tudi zato, ker letos slovenski kinologi praznujemo in **obeležujemo 90-letnico kinologije**, ki je nesporno zelo povezana prav z lovskimi pasmami psov oziro-

Foto: I. Trček

Zainteresirani javnosti je bilo na sejmu Lov v Gornji Radgoni predstavljenih skupaj štirinajst štirinožnih lovčevih nepogrešljivih pomočnikov iz štirih različnih pasemskih skupin.

Lovsko-kinološki utrinki s sejma Lov in napoved kinološke proslave

Na 7. Mednarodnem sejmu lova in ribolova LOV v Gornji Radgoni je bil tudi izredno pomemben dogodek, ki kot tak nudi izredno dobro podlago za kakovostno in strokovno sodelovanje na vseh skupnih točkah in tistih delovnih področjih, ki so pomembna za obe strani: t. j. **podpis sporazuma o medsebojnem sodelovanju med Lovsko Zvezo Slovenije in Kinološko Zvezo Slovenije**. Dokument o obojestranskih dobrih namelih, ki se imenuje sporazum, sta za

ma z delom lovske kinologije na Slovenskem. Dobro je vedeti – in tega tudi ne smemo pozabiti –, da je dr. **Ivan Lovrenčič** že leta 1905 ustanovil svojo psarno, v kateri je vzrejal in šolal istrske goniče, da je bila leta 1910 v okolici Ljubljane, na domžalskih poljih, organizirana prva uporabnostna tekma za pse ptičarje, da je bil leta 1921 ustanovljen prvi **Klub ljubiteljev ptičarjev** (DLP). Prav ta datum je najbolj povezan z letošnjo proslavo 90-letnice slovenske kinologije. Dobro je tudi vedeti, da je bila leta 1924, prav tako na pobudo dr. Ivana Lovrenčiča, ustanovljena **Jugoslovanska kinološka zveza**, ki je imela v začetku celo sedež v Ljubljani in šele nato v Beogradu. Vse to je 15. 4. 2011 na dan odprtja sejma Lov v Gornji Radgoni povedal predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja, ki je bil tam v vlogi strokovnega komentatorja pri lovsko-kinološkem dogodku z

naslovom Predstavitev lovskih psov. Zainteresirani javnosti na sejmu je bilo skupaj predstavljenih štirinajst štirinožnih lovčevih nepogrešljivih pomočnikov iz štirih različnih pasemskih skupin. Predstavili smo nekatere pse jamarje III. in IV. skupine (jazbečarje in nemške lovske terierje) iz IV. skupine krvosledcev (bavarske in hanovrske barvarje), ptičarje iz VII. skupine (nemškega žimavca, nemškega kratkodlakega ptičarja, kdl. madžarsko vižlo, francoskega ptičarja - epagneul bretona, iz VIII. skupine šarivcev pa nemškega prepeličarja – brezca in angleškega koker španjela. Pred predstavitvijo je zbrane lovske kinologe v kratkih pozdravnih besedah nagovoril predsednik Lovske Zveze Slovenije mag. **Srečko Felix Kropce**, ki je med drugim (v šali, pa kljub temu tudi dovolj resno) povedal, da prihajajo časi, ko bo moral vsak mlad lovec najprej kupiti lovskega psa, ga izšolati in šele nato nabaviti lovsko puško. V bližini omenjene predstavitve, ki jo imenujem lovsko-kinološki dogodek na tridnevnem sejmu Lovi in ribolova v Gornji Radgoni, se je zbralo kar veliko obiskovalcev, ki so konec predstavitve pospremili z aplavzom. Enak dogodek smo kinologi iz Zveze lovskih kinologov Pomurja na sejmu v Gornji Radgoni ponovili tudi 17. 4. 2011 ob 11. uri. Takrat se je (verjetno tudi zaradi nedelje in zadnjega dneva sejma) na predstavitvi zbralo še veliko več obiskovalcev. Odgovorni ocenjujejo, da smo lovski kinologi v obeh dveh dneh predstavitve dosegli namen in cilj ter s predstavitvijo tudi dovolj zgovorno napovedali dogodka, ki bodo obeležili 90-letnico delovanja organizirane kinologije na Slovenskem.

Iztok Trček

Občni zbor LKD Koroške

Od 384 članov se je zbor lovskih kinologov udeležilo 80 lovskih psov, na Koroškem 189

Na Koroškem je lovstvo že od nekdanj prepoznavno tudi zaradi njihove lovske kinologije oziroma dejavnosti mnogih koroških lovskih kinologov - vodnikov lovskih psov. Dandanes **Lovsko-kinološko društvo Koroške (LKDK)** – zadnje leto ga uspešno vodi znani koroški lovec, kinolog in kinološki sodnik **Marjan Kodrun (LD Pogorevc)** –

šteje že 384 članov, kar le potrjuje že leta znano dejstvo, da so lovski kinologi med 1.200 tamkajšnjimi lovci dobro zastopani. To še kako cenijo tudi pri Koroški lovski zvezi (KLZ), zlasti pa pri njeni Komisiji za lovske kinologije, ki jo že drugi mandat zavzeto vodi znani koroški lovski kinolog in mednarodni sodnik **Bojan Deberšek**. Številnih pohval in priznanj so bili koroški lovski kinologi deležni tudi v času, ko so še delovali pod okriljem mariborske LZ. Kinologi se dobro zavedajo, da so pomemben in trden sestavni člen lovstva na Koroškem. Da njihovi člani zmorejo domala vse, dokazujejo tudi z organizacijo vsakoletnih občnih zborov. Letošnji, ki je bil 4. marca v gostišču Nama Nova v Slovenj Gradcu, je bil sploh dobro organiziran. Brez zadrege lahko zapišemo, da je malo tako pripravljenih, ki so za vzor. Tudi častni gostje: mag. **Srečko F. Kropce**, predsednik LZS, **Aleksander Svetelšek**, podpredsednik Kinološke zveze Slovenije za lovske kinologije (KZS), **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, **Janez Šumak**, podpredsednik LKD Celje, in **Matjaž Roter**, predsednik strokovne komisije Kluba ljubiteljev psov jamarjev, in več kot osemdeset vidnejših koroških kinologov so bili nad organizacijo navdušeni. Zbor je vodil podpredsednik LKDK **Roman Grah** (tudi predsednik NO KZ Slovenije). Škoda, da občnega zbora niso še dodatno popestrili z lovskimi pevci ali rogisti, saj jih Koroška premore kar nekaj!

Iz skrbno urejenih letnih poročil predsednika Kodruna, tajnika **Boštjana Vrhovnika**, **Jožefa Verčeka**, predsednika strokovnega sveta in kinološkega sodnika, in ne nazadnje tudi iz poročila NO LKDK, ki ga je po smrti **Maksa Vončine**, predsednika NO in cenjenega kinologa, pripravil njegov namestnik **Anton Navodnik**, je mogoče izluščiti, da je v letu 2010 koroška lovska kinologija zabeležila uspešno delo. Poleg številnih kinoloških prireditev (telesnih ocenjevanj in preizkušanj lovskih psov), ki jih pripravi in vodi Verčko, so 25. julija lani v Črni na Koroškem organizirali 1. Kinološki dan. Po obisku in odmevnosti sodeč bo zagotovo postal tradicionalen. »Lanska prireditev v Črni bo šele rodila sadove, čeprav se že kažejo rezultati. Ocenjujem, da koroške LD veliko resneje upoštevajo zahteve lovskega inšpektorja **Draga Križana**, glede

Foto F. Roter

Letošnjega občnega zbora LKD Koroške so se poleg mnogih koroških lovskih kinologov udeležili tudi vidni funkcionarji LZ Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Koroške lovske zveze in drugih LKD, prav tako pa tudi predstavniki drugih slovenjgraških društev.

izvajanja lova z lovskimi psi. Lovski kinologiji namenjajo več pozornosti tudi zato, ker to zahteva tudi Zakon o lovstvu,« je v svojem poročilu posebej poudaril Kodrun.

Ker med nekaj manj kot 400 koroškimi kinologi niso vsi enako prizadevni, morajo mnoge naloge namesto drugih opraviti vedno eni in isti kinološki zanesenjaki. V letu 2010 je KZ Slovenije LKD Koroške zaupala pomembno kinološko razstavo. Korošci so v sodelovanju s Komisijo KZS za goniče organizirali *specialno razstavo* v okviru evropske razstave za VI. skupino po FCI. Čeprav je bila organizacija prireditve velik zalogaj, so jo dobro organizirali,

česar ni spregledala KZ Slovenije. Zato je sedmim zaslužnim kinologom podelila srebrni znak KZS za zasluge, si pa po Kodrunovih besedah nekateri zaslužijo tudi grajo. Ker so bili vabljeni k sodelovanju, pa so jih pustili »na cedilu«, v prihodnje gotovo ne bodo več deležni enake pozornosti LKDK. »Na zadnji seji UO LKDK smo sprejeli sklep, da se bomo koroški vodniki lovskih psov letos udeležili razstave psov v okviru sejma Lov v Gornji Radgoni,« je dejal Kodrun. »Imamo namreč kar nekaj odličnih lovskih psov, s katerimi se lahko pohvalimo. Prav z njimi bo koroška lovska kinologija še bolj prepoznavna.« Medtem ko v LKD Koroške

Zadnje leto lovske kinologije na Koroškem pomagata narediti prepoznavno tudi Marjan Kodrun in Boštjan Vrhovnik, predsednik in tajnik LKD Koroške.

skoraj ni nobenih zdrah in oviranja tistih, ki želijo pošteno delati, pa tako ne bi mogli trditi za KZS. Ker se razmere kar nočejo in nočejo urediti, je o njih odkrito spregovoril Roman Grah. Povedal je, da razna anonimna pisma vedno bolj škodujejo sloven-

ski kinologiji. Še dobro, da so zunaj tega »pesjaka« povsem zunaj v LKD! Da pa v KZ Slovenije vendarle ni vse tako narobe in črno, je v pozdravnem nagovoru pojasnil Svetelšek, ki je lani postal koroški lovec, član LD Slovenj Gradec. Koroški lovski

kinologiji je za dosežene uspehe čestital tudi S. F. Kroke. Prisotne je spomnil, da je v Sloveniji kar 4007 lovskih psov, ki so s svojimi vodniki pomemben člen lovstva na Slovenskem. Pohvalil je dobro sodelovanje lovskih kinologov z LZS. Leskovec je pohvalil izredno dobro sodelovanje LKDK s KLZ, predvsem z njeno kinološko komisijo. »Da imate na Koroškem tako uspešno lovsko kinologijo, gre nedvomno zahvala sedanjemu vodstvu LKD, ki ga uspešno vodi Kodrunu,« pa je poudaril Šumah, predstavnik celjskih lovskih kinologov ter dodal, da zelo ceni tiste lovece, ki skrbijo za lovske štirinožne prijatelje.

Matjaž Roter, dolgoletni vodnik psov jamarjev, je v svoji razpravi upravičeno nekoliko oštel koroške vodnike lovskih psov jamarjev. Rekel je, da se vodniki jamarjev iz LKDK zadnja tri leta ne udeležujejo državnih kinoloških

kin razstav in delovnih preizkušenj, čeprav je teh lovskih psov na Koroškem kar nekaj. Njegova ugotovitev je dokaj stvarna! Samo **Jakob Logar**, član LD Golavabuka, je v 27 letih vzredil kar 230 psov jamarjev. »Zame in še za mnoge druge je lovski pes jamar najljubši in tudi najbolj zvest prijatelj lovca,« je odločno dejal Logar. Zakaj se ne udeležuje ocenjevanj in razstav, pa nam ni odgovoril!

Na marčnem občnem zboru LKD Koroške so zaslužnim koroškim lovskim kinologom izročili tudi priznanja, znake za kinološke zasluge, ki jih podeljuje KZ Slovenije. A. Svetelšek in M. Kodrun sta izročila sedem zlatih in triindvajset srebrnih priznanj. Red I. stopnje za zasluge na kinološkem področju sta prejela **Roman Grah**, član LD Golavabuka, in **Jože Kogelnik**, član LD Libelice.

Franc Rotar

Ko smo se po občnem zboru pozanimali, koliko lovskih psov sploh je v devetnajstih koroških LD, smo bili kar presenečeni, ko nekateri vprašani niso vedeli odgovora. To je povsem razumljivo, saj vsi kinologi nimajo ustreznega dostopa v sistem *Lisjak*, kjer so na voljo podatki. Tudi če bi ga imeli, jim to ne bi veliko koristilo, saj vsi ne delajo z računalnikom. Ugotovitev naj bi veljala celo za dobrošno število slovenskih lovecev. Toda bolj »računalniško« poučeni so potrdili, da vsak član lahko dobi ustrezne podatke, če si to le želi; a ne iz *Lisjaka*, dodajamo mi! Jaz sem za podatke prosil kar dva naša dopisnika, **Matjaža Roterja** in **Jožefa Verčka**, saj sta oba večša računalnika in tudi dobro informirana. Verčko mi je zaupal, da LKD sicer ima evidenco telesno ocenjenih psov, nima pa evidence psov po pasmah. Na LKD dejansko še najdosledneje vodijo računalniško evidenco članstva. Tudi on mi je potrdil, da so v »podatkovni banki« *Lisjak* shranjeni in seveda vedno na voljo vsi podatki o številu, pasmah in lastnikih psov, za vsako LD posebej. Seveda tudi evidenco o opravljenih preizkušnjah za pse, pa tudi spremembe lastništva ali pogina. Verčko, ki nedvomno velja za enega dokaj odgovornih koroških lovskih kinologov, mi je nainizal še druge zanimive podatke, ki bi bili vredni objave. Zato bomo ob prvi priložnosti z njim opravili tudi pogovor!

Ker so menda zadnjih nekaj let lovski psi jamarji nekoliko »zapotavljeni«, sem Roterja brez dlake na jeziku vprašal, če je to res. Predvsem pa, koliko psov te pasemske skupine je sploh v Sloveniji in katerih pasem so. Že to, da je psov jamarjev vedno manj, da se njihovi vodniki neradi udeležujejo prav zanje organiziranih kinoloških prireditvev, sem odgovor na to vprašanje imel že v beležki!

Statistika psov jamarjev, ki jih uporabljajo za lov, je naslednja: nemški lovski terier, 484, resasti jazbečar, 188, kratkodlaki jazbečar, 75, resasti foksterier, 10, jack russell terier, 7, dolgodlaki jazbečar, 4, kratkodlaki foksterier, 3, parson russell terier, 2, resasti pritlikavi jazbečar, 1, in češki terier, 1, skupaj torej 775 jamarjev.

Sicer pa je v Sloveniji vsega skupaj registriranih 3.990 lovskih psov, od tega je: 1.825 goničev, 775 jamarjev, 593 šarvicev, 445 ptičarjev, 304 krvosledci in 48 prinašalcev.

S temi podatki izpolnjujem obljubo nekaterim koroškim lovecem, ki prej podatkov niso poznali, pa so si jih želeli izvedeti.

F. R.

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLT):

O: 4/I, m: 4/II, 15. 6.,
Miloš Žvokelj,
Dobravlje 87/a, 5263 Dobravlje.
O: 5/I, m: 4/I, 8. 6.,
Gorazd Slemenšek,
Dolnje Brezovo 33, 8283 Blanca.
O: 5/I, m: 4/I, 14. 4,
Marjan Himelrajh,
Kapilska 11, 9252 Radenci.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 4/I, 18. 5.,
Borut Murko,
Ožbalt 4, 2361 Ožbalt.
O: 5/I, m: 4/I, 18. 5.,
Tomaž Pekolj,
Knežja vas 23, 8211 Dobrič.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 5.,
Mihael Volmajer,
Sp. Kapla 17, 2362 Kapla.
O: 5/I, m: 3/I, 7. 5.,
Gregor Perpar,
Ulica talcev 2, 8210 Trebnje.

Istr. kdl. goniči (SLRGIk):

O: 5/I, m: 5/I, 10. 4.,
Anton Mavrič,
Šlovrenc, 5212 Dobrovo.

Beagli (SLRBig):

O: 4/I, m: 5/I, 27. 5.,
Slavomir Špacapan,
Komen 5/f, 6223 Komen.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/II, 19. 5.,
Janez Ferkolja,
Orešje 4/a,
8220 Šmarješke Toplice.

Ang. špringer španjel (SLRšš):

O: 5/I, m: 4/I, 1. 6.,
Maksimiljan Zupančič,
Radna 16, 8294 Boštanj.

O: 5/II, m: 5/I, 11. 5.,
Branko Vogrinc,
Vrhe 38, 8258 Kapele.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rjavi:
O: 5/I, m: 5/I, 14. 6.,
Jože Balkovec,
Drenovec 12/a, 8344 Vinica.
O: 5/I, m: 5/II, 3. 6.,
Dušan Tomanič,
Tušev Dol 18/a,
8340 Črnomelj.

Gladkodlaki prinašalci (SLRfCR):

O: 5/I, m: 5/II, 14. 6.,
Mojca Hlupič,
Roginska Gorca 7,
3253 Pristava pri Mestinju.

Ang. koker španjeli (SLRKš):

O: I/III, m: I/II, 1.6.,
Slavica Skalar,
Oljčna pot 17, 6280 Ankaran.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci:
O: 5/I, m: 5/I, 12. 6.,
Jože Zorko,
Sela 13, 8257 Dobrova.

Serci:

O: 5/Im: 5/II, 3. 6.,
Dušan Černelič,
Ravne pri Zdolah 11/a,
8272 Zdole.
O: 5/I, m: 4/I, 21. 5.,
Anton Žulič,
Oštrc 42,
8311 Kostanjevica na Krki.

Kinološka zveza Slovenije

VSEM ISKALCEM DIVJADI PO KRVNI SLEDI

Samostojen vnos podatkov v Lisjak

V letu 2011 nameravamo iskalcem divjadi po krvni sledi, ki opravite s svojimi psi veliko iskanj, omogočiti neposreden vnos podatkov v aplikacijo *Lisjak*. V ta namen vam bomo, seveda če to želite, določili uporabniško ime in geslo. Z vnosom omenjenih podatkov boste dostopali v aplikacijo in modul *Kinologija*.

Pogoj za dostop je, da imate na leto vsaj petindvajset in več iskanj ter da je vaš e-naslov vpisan v članski evidenci v *Lisjaku*. Priložili vam bomo tudi kratka navodila postopka vnašanja podatkov.

Če se za to ne boste odločili, bo vaša iskanja še naprej vnašal tajnik ali informatik vaše LD.

Vašo odločitev za samostojno vnašanje podatkov sporočite do konca junija na e-naslov: joze.samec@gmail.com.

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj starejšo šibrenico – petelinko (dratenko), borovelske izdelave. Ugodno! Tel.: 031/790-480.

Prodaj borovelsko bokarico (Anton Sodia), kal. 12/7 x 65 R (z menjalnimi cevmi 12/12), in s str. daljnogledom Zeiss 1,5 – 6 x 42 (Suhova montaža); (cena 1.500 €). Tel.: 041/916-956.

Prodaj kombinirani puški: Haym, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom; Baikal Sever, kal. 20 Mag./22 Win. mag, s str. daljnogledom, gumirana **daljnogleda** Steiner 7 x 50 in 9 x 40 ter **str. daljnogled PRO-LUX 2,5** – 6 x 50 IR. Tel.: 041/316-102.

Prodaj risanico CZ (obnovljeno) z novo cevjo (65 cm), kal. .308 Win., primerna za strele na večje razdalje, z novim str. daljnogledom Walther 3 – 9 x 56, z osvetljenim križem. Celotna puška je na novo kromirana. Cena 800 €. Tel.: 051/312-607.

Prodaj polavtomatsko pištolo Beretta 92 FS Inox, kal. 9 mm. Pištola je lepo ohranjena – kot nova. Tel.: 041/331-323, po 18. ur.

Prodaj borovelsko bokarico Sodia, izdelano po naročilu, kal. 12/7 x 65 R, z novim strelnim daljnogledom Kahles 1,5 – 6 x 42, z osvetljeno piko. Puška ima bogato gravuro s pozlačenimi sprožilci in inicialkami. Tel.: 031/266-336.

Prodaj odlično ohranjeno (kot novo) repetirno **risanico**, kal. 8 x 68 S, s strelnim daljnogledom Zeiss in nov **revolver** Ruger Redhawk Stainless, kal. .44 Magnum. Tel.: 041/675-734.

Prodaj japonsko trap puško SKB, mod. 500, zelo lepo ohranjeno in malo uporabljeno; in »**rdečo piko**« Bushnell Trophy 28. Tel.: 031/266-336.

Prodaj strelni daljnogled Swarovski 8 x 56 z osvetljeno piko in **MK puško** Brno 2 s str. daljnogledom Norconia 4 x 32. Tel.: 040/655-464.

Prodaj risanico – repetirko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Bushnell 3 – 9 x 40. Tel.: 051/603-412.

Prodaj borovelsko karabinko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Tel.: 031/739-105.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom Swarovski in »rdečo piko« Bushnell; oboje na Suhlovi montaži. Puška je odlično ohranjena in izredno natančna. Cena po dogovoru. Tel.: 031/327-616.

Prodaj risanico, kaliber 7 x 64, s strelnim daljnogledom Bushnell 3 – 9 x 40. Tel.: 051/603-412.

Prodaj borovelsko bokarico (izdelek Fanzoj), kal. 16/7 x 65 R, z vložno cevjo, kal. .22 WMR (44 cm) Krieghoff, in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; je gravirana in kot nova; **pištolo CZ**, kal. 9 x 17 mm;

pištolo Star (španska), kal. 9 x 19 mm, in **pištolo Makarov** – orig. ruska, kal. 9 x 19 mm. Orožje je odlično ohranjeno! Tel.: 041/698-679.

Prodaj borovelsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), odlično ohranjena. Cena 2.500 €. Tel.: 031/473-990.

Prodaj repetirno risanico, CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski Z 6i 2 – 12 x 50 (osvetljena pika), križ 4A, kot nova. Tel.: 041/664-528.

Prodaj strelne daljnogleda Zeiss Z 3 – 12 x 56 T* A1; Zeiss Diatal Z 8 x 56 T* in Zeiss Diatal D 6 x 42, ter **šibrenico** – brezpetelinko Suhl-Simson, kal. 12 – 12, gravirano, dobro ohranjeno. Tel.: 041/396-710.

Prodaj češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom 4 x 32. Tel.: 041/228-066.

Prodaj repetirno risanico, kal. .223 Rem., malo uporabljeno in dobro ohranjeno (cena 450 €). Tel.: 031/875-255.

Prodaj revolver S&W, kal. .357 Mag. in **pištolo** Luger P08. (kolenarico), kal. 9 mm parabolnum. Tel.: 041/500-200.

Prodaj daljnogled Zeiss Jena 7 x 50. Cena 300 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj bok šibrenico Monte Carlo, kal. 12/12, z ejektorji. Tel.: 041/952-091.

Prodaj kombinirko Merkel Suhl, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42; **repetirno risanico CZ**, kal. 8 x 57 JS, z variabilnim str. daljnogledom Kahles; **šibrenico** FN Browning, kal. 12/12, **šibrenico** Mugica Eibar, kal. 12 – 12; **trap puško** FN Browning; in rusko **MK puško** (Toz). Tel.: 031/321-269.

Prodaj strelne daljnogleda: Swarovski 1,5-6 x 42; Zeiss 2,5-10 x 50; Kahles 6 x 42 s kompletno Suhlovimi montažnimi deli; Kahles 4 x 32; Schmidt & Bender 1,5-6 x 42; Wetziar 4 x 32 s kompletnimi Suhlovimi montažnimi deli; **dvogled** Leica 10 x 42 BN trinovid; Swarovski 7 x 42, gumiran; **naboje** Nosler kal. 6,5 x 57; Blaser 6,5 x 57 in avtomatsko nočno kamero. Tel.: 041/749-053.

Prodaj risanico Blaser match Luxus R 93, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Kahles 3-12 x (križ za daljinsko streljanje). Cena 4.600 €. Tel.: 051/356-598.

Prodaj vložno cev Krieghoff, kal. 5,6 x 50 R Mag. (za šibreno cev, kal. 20), dolžine 63,5 cm. Tel.: 040/983-999.

Prodaj bezhibna dvogleda; Swarovski 7 x 42 in Zeiss 8 x 56 Dialit B. Tel.: 031/892-433.

Prodaj borovelsko bokarico (Sodia), kal. 16/8 x 57 IRS, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in **risanico – repetirko** Sava – Kranj, kal. 6,5 x 57,

s strelnim daljnogledom Swarovski 6 x 42. Puški imata kopiti za levničarje in desničarje. Tel.: 041/657-264.

Lovski psi

Prodaj leglo posavskih goničev, starih 2,5 meseca. Tel.: 041/230-983.

Na voljo za paritev je plenjenjak kratkodlaki vajmarčan, Bogo Golavski SLRWpk 000029, JPZ 130, odlična zunanja ocena; HD-A, BOB, CACIB, R-CACIB, odlična delovna linija. Starši in predniki so odlična nemška delovna linija. Oče: Ben vom Senftenberg ZB 254/02 HPZ-178 VPG 323-II; mati: Peggy vom Barental, SRLWpk 000019, JPZ-159. Lastnica: Nina Kotnik - Travnik, tel. 041/518-165, e-naslov: nina.kotnik@gmail.com

Prodaj, psičko brandel brak, staro 11 mesecev, z odlično lovsko zasnovno (glasno goni prašiče). Tel.: 051/460-662.

Prodaj mladiče pasme kratkodlaka madžarska vižla (ptičar), delovnih staršev. Oče je madžarski delovni šampion, mati prvakinja pasme (BOB) Tel.: 041/324-971.

Prodaj mlade brak-jazbečarje (samičke), poležene 3. 4. 2011. Starša sta odlična za lov na divje prašiče. Tel.: (03) 572-52-92.

Prodaj mlade nemške prepelicarje – serce, položene 2. 4. 2011. Oče: 5/I, CACIB, CAC, KS. Mati: 5/II. Oče in mati sta izredno delovna psa. Tel.: 051/324-458.

Prodaj mladiče resaste istrske goniče, poležene 1. februarja 2011. Tel.: 031/574-049.

Prodaj leglo bavarskih barvarjev (leglo 6.4. 2011). Drago Lešnik, Zalec. Tel.: 051/332-567.

Prodaj dva meseca stare angleške špringer španjele, odličnih staršev. Oče: Don Šarivski, 5/I, mati Ksaba od Šolnovih, 5/I. Tel.: 041/959-581.

Prodaj kratkodlako istrsko goničko, staro tri mesece, odličnih, delovnih staršev. Je zelo lepa. Tel.: 041/475-670.

Prodaj mladiče, pasme resasti istrski gonič, stare tri mesece, cepljene, potomce vrhunskih hrvaško-slovenskih delovnih in razstavnih linij. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodaj vrhunsko leglo angleških špringer španjelov, izrednih staršev. Oče: 5/I, črne barve, prvak CAC-BOB v Gornji Radgoni, z opravljenim PNZ; mati: 5/I, rjave barve, udeležena na številnih državnih tekmah (visoke uvrstitve), izpita IPS-A, IPS – BBH. Tel.: 041/290-752.

Prodaj nemški prepelicarji – rjavki, poleženi 4. 4. 2011. Oče: 5/I; mati: 5/I. Tel.: 041/757-120.

Prodaj mlade planinske goniče. Oče in mati imata odlične telesne in delovne ocene. Tel.: 031/806-799.

Zelo ugodno prodaj posavskega goniča, starega 3,5 leta. Tel.: 040/799-340.

JUNIJ

Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide	zaide	
1. Sr	4:40	20:38	5:15	20:45	3:48 22:12 ☀
2. Če	5:27	21:32	5:14	20:46	3:47 22:13
3. Pe	6:23	22:20	5:13	20:47	3:46 22:15
4. So	7:26	23:11	5:13	20:48	3:45 22:16
5. Ne	8:36	23:35	5:13	20:49	3:45 22:17
6. Po	9:48	---	5:12	20:49	3:44 22:18
7. To	11:01	0:05	5:12	20:50	3:43 22:19
8. Sr	12:15	0:32	5:11	20:51	3:42 22:20
9. Če	13:29	0:57	5:11	20:51	3:42 22:21 ☾
10. Pe	14:46	1:22	5:11	20:52	3:41 22:22
11. So	16:02	1:49	5:11	20:53	3:41 22:23
12. Ne	17:20	2:20	5:10	20:53	3:41 22:23
13. Po	18:36	2:56	5:10	20:54	3:40 22:24
14. To	19:45	3:40	5:10	20:54	3:40 22:25
15. Sr	20:46	4:33	5:10	20:55	3:40 22:25 ☽
16. Če	21:36	5:34	5:10	20:55	3:40 22:26
17. Pe	22:16	6:42	5:10	20:55	3:39 22:26
18. So	22:49	7:51	5:10	20:56	3:39 22:27
19. Ne	23:15	8:59	5:10	20:56	3:39 22:27
20. Po	23:39	10:06	5:10	20:56	3:40 22:27
21. To	---	11:10	5:11	20:57	3:40 22:28
22. Sr	0:00	12:13	5:11	20:57	3:40 22:28
23. Če	0:21	13:15	5:11	20:57	3:40 22:28 ☽
24. Pe	0:42	14:17	5:11	20:57	3:41 22:28
25. So	1:05	15:19	5:12	20:57	3:41 22:28
26. Ne	1:30	16:23	5:12	20:57	3:41 22:28
27. Po	2:00	17:25	5:12	20:57	3:42 22:28
28. To	2:36	18:27	5:13	20:57	3:42 22:28
29. Sr	3:19	19:24	5:13	20:57	3:43 22:27
30. Če	4:12	20:15	5:14	20:57	3:44 22:27

Drugo

Prodaj vezane revije Lovec od 1953 do 1998. Prodaj Lovec, letnik 1927. Cena po dogovoru. Tel.: 031/323-109.

Kupim ali menjam revije Lovec od leta 1910 do 1951. Tel.: 040/575-575 ali (07) 307-65-66.

Prodaj divje prašiče. Tel.: 041/825-148.

Prodaj izvrstno ohranjen digitalni fotoaparatus Canon 5D (body). Možnost snemanja v RAW- ali/in JPEG-formatu. Sprejema EF-objektive (Canon, Tamron, Sigma ...). Dodan je dodatni baterijski ročaj (BG-E4) z dvojnimi virom napajanja (baterije). Za naravoslovne fotografije! Tel.: 031/605-589.

Prodaj prenosno prežo, lahko, iz aluminija, višina okrog 3 in 5 metrov. Tel.: 041/835-949, 040/378-100 in (02) 818-52-01.

Prodaj elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodaj ročno izrezljane podložne deske za lovske trofeje. Tel.: 031/790-480.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst), krmilnice za ptice (več vrst), ali pasti za lov polhov. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodaj valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj terensko vozilo Mitsubishi Pajero 2,5 GL, dizel, 4 x 4, letnik 99, lepo ohranjen, redno servisiran, garažiran, ima 4 x nove gume, registriran. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Prodaj kamero za snemanje divjadi LTL Acom 12 MP, IR foto + kamera. Tel.: 040/321-695.

Prodajamo novo lovsko IR-kamero 12MP za opazovanje živali. Uporabi se jo lahko tudi kot varnostno kamero za nadzor. Tel.: 031/509-939.

Na željo vam izdelam diatonično harmoniko, lahko tudi z različnimi lovskimi motivi. Na zalogi harmonika uglasitve DGC in CFB. Več informacij po tel: 041/567-126.

Poučujem igranje na lovski rog – posamezniki ali skupine (vključno z glasbenim znanjem not – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Prodajamo kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

LOVSKA DRUŽINA REČICA PRI LAŠKEM

prireja

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA MEMORIAL VEZJAK – HORJAK

v nedeljo, 12. junija 2011, na strelišču Šmohor z začetkom ob 8. uri.

Tekmovanje bo ekipno (3 člani iz iste LD) in posamezno. Tekmovalci bodo streljali na 20 golobov (športni položaj): 10 strelav v MK-tarčo srnjaka in 10 strelav v tarčo bežečega merjasca.

Najboljše ekipe bodo prejele pokale, posamezniki pa bogate praktične nagrade.

Pot na strelišče bo primerno označena.

Trening bo omogočen v soboto, 11. 6. 2011, od 15. ure naprej.

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

KIRGIZIJA

12-dnevni program potovanja s 7-dnevnim lovom »ALL INCLUSIVE«.
Polet od / do Ljubljane, vsi prevozi v Kirgiziji, popolna organizacija lova, terenska priprava trofej ter odstrela SIBIRSKEGA KOZOROGA 4.950 €

Lovna doba: september–november

***

14-dnevni program potovanja z 10-dnevnim lovom »ALL INCLUSIVE«.
Polet od / do Ljubljane, vsi prevozi v Kirgiziji, popolna organizacija lova, terenska priprava trofej ter odstrela največje divje ovce MARCO POLO - ARGALI 19.800 €

Lovna doba: 15. november – 10. december

MASIVNE HRASTOVE GARNITURE

DOLGOLETNA OBSTOJNOST
(založni + končni premaz)

dimenzija mize: 80 x 200 cm
dimenzija blaga: 40 x 200 cm
debelina plošev: 4 cm

Cena: 550 €!

Mogoča je dostava po Sloveniji
Kontakt: 051/357-769

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS: dvogledov in strelnih daljnogledov

Nikon

Monarch 1,5-6x42
Akcijska cena: **659,00 €**
Redna cena: 799,00 €

Monarch 8x42 DC
Akcijska cena: **390,00 €**
Redna cena: 459,00 €

Cena velja do razprodaje zaloge

LD BRASLOVČE
prireja

STRELSKO TEKMOVANJE

v soboto, 25. 6. 2011, z začetkom ob 9. uri
NA STRELISČU BOŠTUNOVEC PRI ŽOVNEKU V BRASLOVČAH.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje–Ljubljana (izvoz Šentrupert, smer Logarska dolina).

PRAVILA TEKMOVANJA – PRAVILNIK O LOVSKEM STRELSTVU LZS

ČLANI:

- 15 glinastih golobov – lovski položaj
- 5 strelav na MK-tarčo srnjaka, ob fiksnem kolu, z MK-puško z optiko ali brez
- 5 strelav na merjasca, prosto, z MK-puško z optiko ali brez
- 5 strelav na tarčo bežeči merjasec, lovski položaj, z optiko ali brez

– Tekmovanje bo ekipno in posamezno v kombinaciji.
– Tekmovalci bodo tričlanske ekipe iste lovske družine.

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPER VETERANI (od 65 let naprej):

- 15 glinastih golobov – lovski položaj
- 10 strelav v tarčo (1 + 5) sede ob fiksnem kolu, z MK-puško z optiko ali brez

Veterani in super veterani bodo lahko tekmovali tudi v članski konkurenci, rezultat na glinastih golobih pa se bo upošteval v veteranski oz. superveteranski konkurenci.

POKALI IN NAGRADE:
V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do tretjega mesta, posamezniki pa poleg pokalov še lepe praktične nagrade (do 10. mesta).
Veterani in super veterani bodo prejeli pokale do tretjega mesta in prav tako lepe praktične nagrade do 5. mesta.

NAGRADNO TEKMOVANJE:
Streljanje glinastih golobov – na izpadanje – za vredne praktične nagrade.

Vljudno vabljeni! Za hrano in pijačo ter dobro počutje bo poskrbljeno!

TEKMOVANJE BO V VSAKEM VREMENU, SAJ SO VSA STRELISČA POKRITA!

INFORMACIJE: 041/ 634 258 (Dušan Urankar).

UO LD Braslovče

SLOVARMS

Trgovina z orožjem in opremo za lov in prosti čas, d.o.o.

Nakupni center za orožje, strelivo in opremo. SloVArms je zastopnik vrhunske znamke dvogledov in strelnih daljnogledov Vixen.

Vixen

Brezstopenjska osvetlitev križa

Vixen 1 - 4 x 24
Vixen 1,5 - 6 x 42
Vixen 2,5 - 10 x 50
Vixen 2,5 - 10 x 56
Vixen 5 - 20 x 50

30-LETNA GARANCIJA UGODNA CENA

NOŽI FOX, PIŠTOLE TANFOGLIO, STRELIVO SAKO, PPU ...

FOX KNIVES, NoSTAR, TANFOGLIO, sako, PPU

SPLETNA TRGOVINA: www.slovarms.si

Kraška cesta 67, 6215 Divača
Tel.: 041/645 703, 041/440 545
E-mail: info@slovarms.si

NOVO V SLOVENIJI!